

วรรณกรรมไทยรามัญ คำแปลบางชั้นหมาก อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี

ปริญญานิพนธ์

ของ

ชนิศา พินิจสุธาร

สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
เลขที่ 23 พระโขนง กรุงเทพฯ 11 โทร. 3921575, 3915058

7 ก.ค. 2526

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประธานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญากการศึกษามหาบัณฑิต

กุมภาพันธ์ 2526

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิตและคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษา
มหาบัณฑิตของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการที่ปรึกษา

.....ประธาน
.....กรรมการ

คณะกรรมการสอบ

.....ประธาน
.....กรรมการ
.....กรรมการ

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจาก รองศาสตราจารย์คุณหญิงเต็มสิริ บุญสิงห์ และอาจารย์ปราชญ์ ขวัญแก้ว ที่ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะ ตลอดจนตรวจแก้ไข ขอบกพรองต่าง ๆ ด้วยความเมตตาตลอดมา รวมทั้งอาจารย์สุนันทา โสรัจจ์ ที่คอยให้ กำลังใจและแนะนำอย่างสม่ำเสมอ ผู้เขียนรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาเมตตาของท่านทั้ง ตามเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

นอกจากนี้ผู้เขียนได้รับกำลังใจและการสนับสนุนในทุกด้านจาก แม่จรรยาศรี พินธุสาร ศาสตราจารย์ ดร.พนัส หันนาคินทร์ นายสมศักดิ์ กลิ่นเจริญ ผู้เขียน ขอกราบขอบพระคุณในความเมตตาของท่าน

อนึ่ง ผู้เขียนขอขอบพระคุณ อาจารย์ เจ้าหน้าที่ และพนักงานทุกคนของมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ พินธุโลก พี่น้อง และเพื่อน ๆ ที่ให้กำลังใจและความช่วยเหลืออย่างดี จน กระทั่งปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงด้วยดี

ชนิศา พินธุสาร

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายในการศึกษาครั้งนี้	7
ความสำคัญของการศึกษาครั้งนี้	8
ขอบเขตของการศึกษาครั้งนี้	8
ข้อตกลงเบื้องต้น	9
คำนิยามศัพท์เฉพาะ	9
วิธีการดำเนินการศึกษาและการจัดกระทำข้อมูล	10
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาครั้งนี้	11
2 พื้นภูมิแหล่งข้อมูลและวิทยาการ	14
พื้นภูมิข้อมูล	14
จังหวัดลพบุรี	14
อำเภอเมืองลพบุรี	18
ตำบลบางขันหมาก	21
ความรู้สังเขปเกี่ยวกับชาวไทยรามัญ ตำบลบางขันหมาก	22
วิทยาการ	28
3 รวบรวมและจัดประเภทวรรณกรรม	30
นิยายประจำถิ่น	31
นิยายชุดมหรสพและสมบัติ	31

นิยายความเชื่อโชคลาง	37
นิยายเรื่องผี	37
นิยายอธิบายเหตุ	40
ตำนานและเทพปกรณัม	44
นิทานชาดก	44
นิทานคติ	53
นิทานประวัติ	66
นิทานเรื่องสัตว์	70
นิทานมุขตลก	76
นิทานความฉลาดและโง่	76
นิทานนักบวช	82
นิทานการมดเท็จและการโม้	86
4 ศึกษาสภาพชีวิตความเป็นอยู่ ตลอดจนแนวคิดจากวรรณกรรม	105
สภาพชีวิตความเป็นอยู่	105
การปลูกสร้างบ้านเรือน	105
อาชีพ	106
ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว	108
ความสัมพันธ์ระหว่างญาติพี่น้อง	109
ความเชื่อ	110
ค่านิยม	117
ขนบธรรมเนียมประเพณี	123
แนวคิดที่ปรากฏในวรรณกรรม	123

บทที่	หน้า
5 สรุปผลการศึกษา อภิปราย และข้อเสนอแนะ	125
บรรณานุกรม	131
ภาคผนวก	135

บทที่ 1

บทนำ

ในการที่จะศึกษาเรื่องราวความเป็นมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ไม่ว่ามนุษย์นั้นจะเป็นชนกลุ่มใด ภาษาใดก็ตาม เพื่อให้เข้าใจพฤติกรรมที่แสดงออกของชนกลุ่มนั้น จำเป็นต้องศึกษาวัฒนธรรม เพราะเมื่อมนุษย์อยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม เป็นสังคม ย่อมจะต้องมีวัฒนธรรมอันเป็นลักษณะร่วมโดยเฉพาะ ลักษณะร่วมนี้ก็คือ พฤติกรรมที่เป็นแบบหรือพิมพ์เดียวกัน ไม่ว่าในแบบของภาษา ศิลปะ ความเชื่อ หรือขนบธรรมเนียมประเพณี ฯลฯ และพฤติกรรมนี้ได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงจนเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตของคนกลุ่มนั้น เมื่อเป็นดังนี้ วัฒนธรรมจึงมีความหมายครอบคลุมถึงสภาพชีวิตมนุษย์ทุกด้าน ดังนั้น การศึกษาวัฒนธรรมจึงช่วยให้ทราบถึงวิถีของมนุษย์ได้ และในการที่จะศึกษาวัฒนธรรมให้สะดวกง่ายขึ้น ต้องอาศัยสิ่งที่นักคติชาวยุโรป (Folklorist) บันทึกไว้ (พระยาอนุมานราชธน โดย เสฐียรโกเศศ (นามแฝง) 2509 : จ)

คำว่า คติชาวยุโรป เป็นศัพท์ทางวิชาการที่นำมาจากภาษาอังกฤษ ว่า Folklore แปลตามรูปศัพท์เดิมว่า "ความรู้ของปวงชน" ผู้ที่ค้นคว้าคิดศัพท์นี้คือ ชาวอังกฤษ ชื่อ วิลเลียม ทอมส์ (William Thoms) และนำเข้าสู่วงการศึกษาคติชาวยุโรปในปี พ.ศ. 1846 ก็มีผู้นิยมใช้ศัพท์นี้กันอย่างแพร่หลาย จนกลายเป็นศัพท์สากล (ถึงแกว อรรถาการ 2520 : 3)

คติชาวยุโรป ตามความหมายของ จอห์น เอฟ. คูเบอร์ (John F. Cuber) หมายถึง ขนบธรรมเนียมประเพณีทั้งหมด รวมถึงความเชื่อที่คนยึดถือสืบกันมา เรื่องเล่า ศิลปะ สถาปัตยกรรม เพลง ระบาย การเล่น ศาสนา (Cuber. 1960 : 282-283)

กุหลาบ มัลลิกะมาส ให้ความหมายของคติชาวยุโรป ว่า คติชาวยุโรป หมายถึง มรดกในทางวัฒนธรรมหลายประการ ซึ่งอยู่ในการดำเนินชีวิตของชาวยุโรป เป็นพื้นเพดั้งเดิม และกระทำกันอยู่ทั่วไป สืบกันมาหลายชั่วอายุคน (กุหลาบ มัลลิกะมาส 2509 : 1)

คติชาวบ้านเป็นมรดกหรือสมบัติของชาติ ในฐานะเป็นวัฒนธรรมประจำชาติ เพราะเป็นเรื่องเกี่ยวกับชีวิตมนุษย์แต่ละชาติแต่ละภาษา มีการจดจำและปฏิบัติต่อกันมา ทำให้คนภายหลังทราบถึงความคิด ความเชื่อ และความรู้สึกของคนในสมัยก่อน ตลอดจนความเป็นไปในประวัติศาสตร์ (พระยาอนุมานราชธน โดย เสฐียรโกเศศ (นามแฝง) 2515 : 76) คติชาวบ้านจึงเป็นเรื่องที่นาศึกษา เพราะคติชาวบ้านสะท้อนให้เห็นความยุ่งยาก-สับสนของประเพณีมนุษย์ที่เหลืออยู่ (Brunvand. 1968 : 9)

จากคำกล่าวของผู้รู้ในวงการศึกษาวิชาคติชาวบ้านข้างต้น พอสรุปได้ว่า คติชาวบ้านเป็นวิทยาการที่รวมเรื่องราวอันเป็นวิถีชีวิตของมนุษย์ ซึ่งเรียกว่า วัฒนธรรม ไว้ได้มากที่สุด

การศึกษารื่องราวทางคติชาวบ้าน นอกจากจะเป็นการศึกษาเพื่อความเข้าใจเกี่ยวกับอดีตและปัจจุบันของมนุษย์แล้ว ยังเป็นการช่วยอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่นให้คงอยู่เพื่อความมั่นคงของประเทศชาติอีกด้วย ดังนั้นคติชาวบ้านจึงมีคุณค่าอันควรศึกษาให้ลึกซึ้ง เพราะคติชาวบ้านมีความสำคัญในการคงชาติดำรงไว้ใน ไม่น้อยไปกว่ากำลังทหารอันเป็นรั้วชั้นนอก (สุทธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ 2512 : คำนำ)

คติชาวบ้าน แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. ประเภทที่ใช้ถ้อยคำ (Verbal) ได้แก่ เพลงชาบ้าน นิทานชาบ้าน บทกวี ปริศนาคำทาย ความเชื่อโชคลาง ภาษาถิ่น เพลงเด็ก
2. ประเภทไม่ใช้ถ้อยคำ (Non Verbal) ได้แก่ ศิลปชาบ้าน สถาปัตยกรรมชาบ้าน เช่น การทำรูปหัวเรือ การสร้างบ้านเรือน เครื่องจักสาน
3. ประเภทผสม (Mixed) เป็นการผสมระหว่างประเภท 1 และ 2 ได้แก่ การฟ้อนรำ การเล่นต่าง ๆ

ในการศึกษาคติชาวบ้าน สามารถศึกษาได้ในแง่มุมที่ต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความมุ่งหมายของผู้ศึกษา เช่น นักจิตวิทยาสนใจคติชาวบ้านในแง่ของจิตใต้สำนึก อันเกิดจากความฝันและการแสดงออกอื่น ๆ ของชาบ้าน นักประวัติศาสตร์ศึกษาในแง่ความเป็นมาของเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ นักมนุษยธรรมศึกษาสนใจในด้านคติ (Lore) เช่น

สุภาษิต (Folk Philosophy) ปรัชญาคำทาย (Traditional Metaphorical questions) และนิทานพื้นเมือง (Oral literature) ส่วนนักคหิชาบ้านมีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษามนุษย์จากเรื่องราวหรือวรรณกรรมที่ถ่ายทอดกันด้วยปากมาหลายชั่วอายุคน และศึกษาสิ่งที่มีมนุษย์ผลิตหรือวัตถุที่มนุษย์สร้างขึ้น โดยวิธีการผลิตหรือการสร้างวัตถุนั้นได้รับการถ่ายทอดด้วยปากอีกเหมือนกัน (กิ่งแก้ว อัครถาวร 2512 : 309-310)

นิทานชาวบ้านเป็นศาสตร์สาขาหนึ่งของคหิชาบ้าน ที่นักปราชญ์ นักศึกษาวิชา-มนุษยวิทยา และวิชาอื่น ๆ สนใจเป็นอันมาก เพราะนิทานชาวบ้านเป็นสิ่งแสดงถึงความรู้สึกนึกคิด หรือการกระทำของมนุษย์นั่นเอง (กุหลาบ มัลลิกะมาส 2507 : 16-17) ผู้ที่จะศึกษาเรื่องราวของมนุษย์จึงสนใจในนิทานชาวบ้าน

ในชนหมู่ใดหรือสังคมใดที่มีภาษาใช้ในการสื่อสารกัน ย่อมจะมีเรื่องราวเล่าสู่กันฟัง นิทานชาวบ้านจึงเกิดขึ้น เพราะเมื่อมนุษย์พบเห็นสิ่งใดที่ประทับใจหรือ เกิดการคาดคะเนในสิ่งใด หรือเกิดจากจินตนาการของตนเอง ก็จะมาเล่าสู่กันฟัง ยิ่งในสมัยที่ความเจริญทางด้านการวิทยการยังไม่แพร่หลาย การเล่านิทานมีอยู่ทั่วไปตามหมู่บ้านของไทยเรา ถึงแม้จุดประสงค์ดั้งเดิมในการเล่านิทานจะเป็นไปเพื่อความสนุกสนานและความพอใจทั้งผู้เล่าและผู้ฟังก็ตาม แต่ในความสนุกสนานนั้นก็แฝงคติสอนใจ หรือสุภาษิตบทใดบทหนึ่งในนิทานนั้นด้วย คนโบราณมักใช้นิทานเป็นเครื่องมือในการอบรมสั่งสอนเด็ก ปลุกใจเด็กให้รู้จักคิด ก่อให้เกิดความสำนึกในจิตใจต่าง ๆ ให้ตั้งงาม นิทานชาวบ้านจึงเป็นเสมือนกรอบล้อมให้ชีวิตอยู่ในขอบเขตที่นิยมว่าดีและถูกต้อง (กุหลาบ มัลลิกะมาส 2507 : 22-26) นิทานของชนชาติหนึ่ง ๆ ย่อมแสดงถึงลักษณะอุปนิสัย จิตใจ พื้นเพ ความฉลาดนึกคิด ขนบธรรมเนียม ความเชื่อถือของชนชาตินั้น ๆ ในแต่ละยุคแต่ละสมัย (สมาคมสตรีอุดมศึกษาแห่งประเทศไทย 2496 : คำนำ) ฉะนั้น การได้ศึกษานิทานของชาติต่าง ๆ ทำให้เราเข้าใจถึงความรู้สึกนึกคิดของคนในประเทศนั้น ๆ เป็นอย่างดี (สมบัติ พลายน้อย 2515 : คำนำ) นิทานชาวบ้านจึงเป็นเสมือนเครื่องช่วยให้นักวิจัยรู้จัก เข้าใจสภาพชีวิตมนุษย์โดยทั่วไปได้ดียิ่งขึ้น

ถ้าเราสำรวจหนังสือต่าง ๆ ที่ชาวต่างประเทศได้รวบรวมไว้เพื่อเป็นการศึกษา
ประชาชนชาวพื้นเมืองในอาณานิคมของเขาเหล่านั้น เพื่อให้ทราบถึงนิสัยใจคอ ความต้องการ
ตลอดจนความคิดเห็นต่าง ๆ แล้ว จะพบว่า นิยายโบราณเป็นเรื่องที่เขาสนใจกันอย่างมากกว่า
เรื่องใด ๆ เพราะเขาตระหนักดีว่านิยายโบราณเป็นสิ่งที่คนในสมัยโบราณใช้เป็นเครื่องมือ
ในการอบรมกล่อมเกลาดนัยเยาวชนของชาติ และแฝงไว้ซึ่งความปรารถนาต่าง ๆ เขาจึง
ถือว่านิยายโบราณเป็นอุปกรณ์ปลูกฝังลักษณะของชาติ และก่อให้เกิดสถาบันอันฝังลึกในจิตใจ
ของมนุษย์ เช่น "นิยายเรื่องมหากาพย์และรามายณะของอินเดีย" ได้สร้างให้เกิดสถาบัน
เรื่องการถือชนชั้นในอินเดีย (พ. กุลวีย์ (นามแฝง) 2508 : 20-21) แม้การศึกษา
ด้านประวัติศาสตร์ของชนทุกชาติ ก็ตั้งต้นด้วยนิยายโบราณก่อน ซึ่งบางครั้งเป็นสิ่งที่เหลือเชื่อ
และแยกไม่ออกว่าตอนใดเป็นจุดเริ่มต้นของประวัติศาสตร์ที่แท้จริง ดังนั้น ในการศึกษา
ประวัติศาสตร์ของชาติจึงต้องศึกษานิยายโบราณด้วยเสมอ นิทานชาวบ้านจึงเป็นเหมือน
เครื่องมืออันสำคัญในการศึกษามนุษยชาติ

นิทานชาวบ้านของไทยก็ได้รับความสนใจอย่างกว้างขวางจากนักการศึกษาทั้ง
ชาวไทยและชาวต่างประเทศ จะเห็นได้จากมีผู้ศึกษานิทานชาวบ้านของไทยในท้องถิ่นต่าง ๆ
ดังนี้

กิ่งแก้ว อัครถาวร ศึกษาวรรณกรรมจากหมู่บ้านในจังหวัดชลบุรี มีนิทาน นิยาย
ประวัติ แผลขวัญ มหาเทพย์ โดยศึกษาโครงสร้างของเรื่อง และวิเคราะห์แนวคิด ประเพณี-
นิยมในสังคม จากโครงสร้างของเรื่องนั้น ๆ (กิ่งแก้ว อัครถาวร 2514 : 444)

กุหลาบ มัลลิกะมาส รวบรวมคติชาวบ้านและนิทานชาวบ้านจากท้องถิ่นต่าง ๆ
โดยวิธีจับบันทึกถ้อยคำของผู้บอกเล่า และได้กล่าวถึงหลักทั่วไปในการศึกษานิทานชาวบ้าน
เพื่อเป็นพื้นฐานและแนวทางในการศึกษาคติชาวบ้านขั้นต่อไป (กุหลาบ มัลลิกะมาส 2509
: 268)

ประจักษ์ สว่างแสง ศึกษาวรรณกรรมจากตำบลศรีศรีมาศ จังหวัดสุโขทัย มีประวัติ
นิยาย นิทาน แผลขวัญ มหาเทพย์ เป็นการรวบรวมและเผยแพร่วรรณกรรม จากการศึกษา

พบว่า วรรณกรรมทุกเรื่องแทรกคติสอนใจ และทำให้เกิดความเข้าใจในมนุษย์ (ประจักษ์ สลายแสง 2516 : 273)

ชำนานู รอคเหตุภัย ศึกษาวรรณกรรมไทยลือ คำบลหยวน อำเภอยะนิงคำ จังหวัดยะนิงราย เป็นการรวบรวมและเผยแพร่วรรณกรรมในท้องถิ่นนี้ จากการศึกษาพบว่า นิทานแสดงให้เห็นชนบทรรมนิยม ประเพณีและวัฒนธรรมของชาวไทยลือ (ชำนานู รอคเหตุภัย 2518 : 349)

เวาน์ เพลงเออ (บรรณรักษ์ชาวเคนมาร์ค) ได้ศึกษาและรวบรวมนิทานชาวเหนือ สักลุ่มภาษา ได้แก่ นิทานคนเมือง นิทานจีน นิทานลือ และนิทานไทยใหญ่ โดยศึกษา จำแนกประเภทนิทานตามแกนของเรื่องออกเป็น 10 ประเภท และเปรียบเทียบนิทาน ประเภทเดียวกันกับนิทานของชาติเพื่อนบ้านไทย เพื่อวิเคราะห์หาความเป็นอยู่ของชาว-ชนบทไทยทางภาคเหนือ (เวาน์ เพลงเออ 2519 : 521)

จันทร์ศรี สุปัญญากร ได้ศึกษารวบรวมวรรณกรรมไทยรามัญ คำบลทรงคนอง อำเภอยะนิงราย จังหวัดสมุทรปราการ เพื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรม กับความเป็นอยู่ และแนวคิดของคนในท้องถิ่น จากการศึกษาพบว่า ในนิทานเหล่านั้น นอกจากจะให้ความสนุกสนานแล้ว ยังแฝงไว้ด้วยคติ และแนวคิดซึ่งเป็นมาตรฐานและแนวทาง ปฏิบัติในสังคมอีกด้วย (จันทร์ศรี สุปัญญากร 2517 : 265)

ปราณี ขวัญแก้ว ศึกษาวรรณคดีจากบุคคาคำ คำบลรอนพิบูลย์ อำเภอรอนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยเลือกวรรณคดี 3 เรื่อง คือ พระรถเมรี หอยสังข์ และวันการ เป็นการรวบรวมและเผยแพร่วรรณคดีชาวบ้าน จากการศึกษาสรุปแนวความคิดสำคัญไว้ 3 ประการ คือ

1. พุทธศาสนามีอิทธิพลต่อการสร้างวรรณคดีของชาติ
2. วรรณคดีชาวบ้านชี้ให้เห็นโครงสร้างที่มีแบบแผนของวรรณคดีไทย
3. วรรณคดีชาวบ้าน แสดงให้เห็นสภาพชีวิต สังคม วัฒนธรรม อันเป็นแหล่งรักษามรดกอันล้ำค่าของชาติ (ปราณี ขวัญแก้ว 2517 : 225)

จากการเสนอผลการศึกษานิทานชาวบ้านในแต่ละท้องถิ่นของไทยดังกล่าวแล้ว พอสรุปได้ว่า การศึกษานิทานชาวบ้าน มิใช่เป็นการศึกษาเพื่อความสนุกสนาน เพลิดเพลิน เท่านั้น แต่ยังศึกษาเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ และมองเห็นคุณค่าที่แฝงอยู่ในนิทานชาวบ้านนั้น โดยเฉพาะความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งเป็นมรดกอันล้ำค่าของชาติ อันเป็นผลให้เกิดความเข้าใจในมนุษยชาติยิ่งขึ้น ดังนั้น นิทานชาวบ้านจึงเป็นเรื่องที่ควรศึกษาอย่างยิ่ง โดยเฉพาะในกลุ่มของชนกลุ่มน้อย

ในประเทศไทยมีประชาชนซึ่งสืบเชื้อสายอื่นอาศัยอยู่หลายเชื้อสาย เช่น จีน อินเดีย ญวน ฝรั่ง ชาวยุโรป ฯลฯ ชนชาติดังกล่าวมักอาศัยอยู่รวมกันเป็นสังคม กลุ่มย่อยใดที่มีวัฒนธรรมต่างไปจากชนกลุ่มใหญ่ ก็อาจก่อให้เกิดปัญหาชนกลุ่มน้อยได้ แต่ชนเชื้อสาย ฝรั่งที่เข้ามาอาศัยในประเทศไทยนั้น ไม่เคยสร้างปัญหาสังคมให้กับประเทศไทยเลย ชาวรามัญอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ในประเทศไทย ตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาตอนกลางจนถึงต้นรัตนโกสินทร์ โดยอพยพมาเป็นรุ่น ๆ ซึ่งรวมเวลาได้หลายร้อยปีที่ชาวรามัญได้เข้ามาอยู่ในไทย ฉะนั้น ปัญหาในเรื่องชนชาติรามัญกับชนชาติไทยจึงมีน้อยมาก เกือบจะถือได้ว่าเป็นชนเผ่าเดียวกัน เพราะชาวรามัญได้ปรับตัวให้เข้ากับสังคมไทย "ชนบธรรมเนียมประเพณีส่วนใหญ่เป็นแบบเดียวกับไทยไปหมดแล้ว ที่เหลืออยู่บ้างก็เพียงประเพณีดั้งเดิม นำออกแสดงในเทศกาลต่าง ๆ เพื่อวัตถุประสงค์ในด้านการแสดงออกทางจิตใจ" (ประสาธน์ หลักลีลา ม.ป.ป. : 13)

สุค แสงวีเชียร กล่าวถึงชนเชื้อสายรามัญในไทยว่า

"เมื่อเอ่ยถึงมอญ คนสามัญมักเข้าใจเพียงว่าเป็นชนหมู่หนึ่งที่อาศัยอยู่ในบริเวณหลายแห่งของประเทศไทย เช่นที่บ้านมอญ จังหวัดชลบุรี ปากฉัตร อำเภอบึงพระประสงค์ จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งมีประเพณี สืบ ๆ แทบไปตลอดในวันสงกรานต์ และการเล่นสบ้า ในเทศกาลนั้น และที่สามโคก จังหวัดปทุมธานี และตามลำแม่น้ำแม่กลอง โดยมีได้จิตใจคิดว่า ชนหมู่นี้เป็นชนต่างค้ำว หรือมีถิ่นฐานบ้านเดิมมาจากไหน หรือมีชนบธรรมเนียมอื่นติดไปจากไทย... ทั้งนี้เพราะมอญ-

กับไทยสนิทชิดเชื้อจนเกือบเป็นชนเผ่าเดียวกัน แม้แต่นักศึกษาประวัติศาสตร์บางคน ก็พยายามจะให้ออกกับไทยเป็นเช่นนั้น มอญหลายท่านได้รับตำแหน่งสูงในราชการ มาตั้งแต่กรุงศรีอยุธยาจนกระทั่งปัจจุบัน เช่น เป็นแม่ทัพ เป็นผู้พิพากษา เป็นแพทย์ เป็นอาจารย์ เป็นข้าราชการในตำแหน่งต่าง ๆ ... ในทางเชื้อชาติ มอญกับไทย เป็นเชื้อชาติมองโกลอยด์ด้วยกัน แตกต่างกันในด้านภาษา คือ ภาษาไทยรวมอยู่ในกลุ่ม ภาษา Indo-Chinese คนไทยนอกจากเรียกขานมอญว่ามอญแล้ว ยังเรียกรามัญ อีกด้วย" (สุค แสงวิเชียร 2515 : 51-54)

เนื่องจากชาวไทยกับชาวไทยรามัญ สืบเชื้อสายเดียวกันดังกล่าว วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี และสภาพความเป็นอยู่โดยทั่วไปจึงคล้ายคลึงกัน จะมีเพียงประเพณี ความเชื่อ และแนวคิดบางประการที่ต่างไปจากชาวไทย เช่น ประเพณีการเกิด การปลุกนํ้า ประเพณีทำศพ และการนับถือผี

ผู้ศึกษาเห็นว่า น่าจะศึกษานิทานชาวบ้านในท้องถิ่นไทยรามัญ ตำบลบางขันหมาก อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี เพราะนิทานชาวบ้านสามารถสะท้อนให้เห็นถึงสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของคนในท้องถิ่น และเนื่องจากชาวไทยรามัญกลุ่มนี้ยังยึดมั่นในขนบธรรมเนียม-ประเพณีอย่างเคร่งครัด ภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวันยังคงใช้ภาษารามัญ จึงนับเป็นกลุ่มชนที่ควรศึกษาอย่างยิ่ง

ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อรวบรวมวรรณกรรมพื้นบ้านของชาวไทยรามัญ ตำบลบางขันหมาก อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี
2. เพื่อจำแนกวรรณกรรมพื้นบ้านที่รวบรวมได้ โดยพิจารณาตามรูปแบบ (Form) ของเรื่อง
3. เพื่อศึกษาสภาพชีวิตความเป็นอยู่ ตลอดจนแนวคิดของชาวไทยรามัญ ในวรรณกรรมพื้นบ้านของชาวไทยรามัญถิ่นนี้

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่ออนุรักษ์และเผยแพร่วรรณกรรมพื้นบ้านของชาวไทยรามัญ ตำบล - บางขันหมาก อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี มิให้สูญหายไปตามกาลเวลา
2. ให้รู้จักประเภทของวรรณกรรมพื้นบ้าน
3. ทำให้ทราบถึงสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของชาวไทยรามัญ จากวรรณกรรมพื้นบ้าน ตำบลบางขันหมาก อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี
4. ทำให้ทราบถึงสภาพสังคม ชีวิตความเป็นอยู่ ความเชื่อ ประเพณีและวัฒนธรรม เพื่อประโยชน์ในการศึกษามนุษย์ชาติ

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ในการศึกษาครั้งนี้ จะรวบรวมข้อมูลจำกัดอยู่เฉพาะวรรณกรรมมุขปาฐะประเภท นิทาน นิยายอิงประวัติ และนิยาย ซึ่งได้จากปากคำชาวบ้านในท้องที่ตำบลบางขันหมาก อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี เท่านั้น
2. แหล่งปฏิบัติการค้นคว้า
 - 2.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Source) คือ ข้อมูลประเภท นิทาน นิยาย และนิยายอิงประวัติศาสตร์ ซึ่งได้จากวิทยากรจากท้องถิ่นที่ศึกษา จำนวน 10 คน ขึ้นไป ไม่จำกัดเพศ มีอายุตั้งแต่ 40 ปี ขึ้นไป และเป็นชนเชื้อสายไทยรามัญ ในตำบลบางขันหมาก อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี รวม 6 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 1, 2, 3, 7 และ 9
 - 2.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Source) คือ ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับรายละเอียดของประชากร สภาพภูมิศาสตร์ของจังหวัดลพบุรี ที่ใช้ประกอบการวิจัยครั้งนี้ ได้มาจากการที่ว่าการอำเภอเมือง กำหนดตำบลบางขันหมาก และทอดมุกต่าง ๆ

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. วิทยากรผู้ให้ปากคำ ถือว่าเป็นตัวแทนของชาวไทยรามัญในตำบลบางชันหมาก อำเภอมะนัง จังหวัดยะลา
2. นิทานเรื่องเดียวกัน แต่ผู้ให้ปากคำเป็นคนละคน และมีส่วนปลีกย่อยในเนื้อเรื่องแตกต่างกัน ไม่นับเป็นเรื่องเดียวกัน
3. นิทานที่รวบรวมได้ในครั้งนี้ อาจมีบางเรื่องปรากฏในท้องถิ่นอื่น แต่ผู้ให้ปากคำเป็นคนในท้องถิ่น ตำบลบางชันหมาก ก็จัดว่าเป็นนิทานชาวบ้านตำบลบางชันหมาก

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. ชาวไทยรามัญ หมายถึง ชาวไทยซึ่งสืบเชื้อสายมาจากชาวมอญ แต่ปัจจุบันมีเชื้อชาติและสัญชาติเป็นไทยไปแล้ว
2. วรรณกรรมไทยรามัญ หมายถึง วรรณกรรมประเภท นิทาน นิยาย และนิยายอิงประวัติศาสตร์ ซึ่งเล่าสืบต่อกันมาโดยมุขปาฐะ ในตำบลบางชันหมาก อำเภอมะนัง จังหวัดยะลา
3. รูปแบบ (Form) ของนิทาน หมายถึง โครงเรื่อง เนื้อหา และตัวละครในนิทาน ซึ่งแบ่งออกเป็น
 - 3.1 เทพนิยาย (Fairy Tale) เป็นเรื่องค่อนข้างยาว เนื้อเรื่องประกอบด้วยอิทธิฤทธิ์ อภินิหาร จบลงด้วยความสุข เช่น เรื่อง สโนไวท์ ซินเดอเรลลา
 - 3.2 นิทานชีวิต (Novella Tale) เป็นเรื่องค่อนข้างยาว เนื้อเรื่องประกอบด้วย การต่อสู้ โดยใช้สถานที่ในแดนชีวิตจริง เช่น นิทานชุดอาหารบราตรี นิทานทรงเครื่องของไทย
 - 3.3 นิทานวีรบุรุษ (Hero Tale) เป็นเรื่องค่อนข้างยาว เนื้อเรื่องประกอบด้วยเหตุการณ์ การผจญภัย การต่อสู้

3.4 นิยายประจำถิ่น (Local Legend) เป็นเรื่องที่มีผู้เล่าอ้างว่าเป็นเรื่องจริง อ้างสถานที่ และตัวเอกเป็นบุคคลจริง ๆ บางครั้งเรื่องที่เกิดขึ้นอาจเกินความเป็นจริง เช่น เรื่อง เมืองลับแล เจ้าแม่สร้อยดอกหมาก

3.5 นิยายอธิบายเหตุ (Explanatory Tale) เป็นเรื่องที่มีอธิบายความเป็นมาของบุคคล สัตว์ หรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ ว่า เกิดขึ้นจากอะไร ทำไมจึงเกิด เช่น เรื่อง ทำไมจึงเกิดจันทรคติ จรเข้ทำไมไม่มีลิ้น

3.6 คำนานเทพปกรณัม (Myth) เป็นเรื่องเล่าถึงความเป็นมาของธรรมชาติ บางครั้งเกี่ยวข้องกับสิ่งของ มนุษย์ สัตว์ โดยมากเป็นการเล่าถึงต้นกำเนิดอันมีความสัมพันธ์กับศาสนา เช่น เรื่องพระพิฆเนศวร

3.7 เรื่องสัตว์ (Animal Tale) ตัวเอกในนิทานเป็นสัตว์ แต่เล่าเชิงเปรียบเทียบกับชีวิตมนุษย์ เพื่อให้คติสอนใจ เช่น เรื่อง สุนัขจิ้งจอกกับนกกระสา สุนัขกับแมว

3.8 มุขตลก (Jest) เป็นเรื่องเกี่ยวกับคนทุกประเภท เล่าถึงเหตุการณ์ที่ขำขัน ผู้ฟังเกิดอารมณ์ขัน เช่น เรื่องศรีธนญชัย เรื่องประเภท ตาเถร ยายชี (กิ่งแก้ว อัครถาวร 2520 : 12-14)

4. สภาพชีวิตความเป็นอยู่ หมายถึง วิถีทางในการดำเนินชีวิต ตลอดจนประเพณี วัฒนธรรม ของชาวไทยรามัญ ตำบลบางชันหมาก อำเภอมะนัง จังหวัดยะลา

วิธีการดำเนินการค้นคว้าและการจัดกระทำข้อมูล

1. สัมภาษณ์วิทยากร เพื่อหาข้อมูลชั้นปฐมภูมิ วิทยากรผู้ให้ปากคำแก่ผู้ศึกษาแบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มหนึ่งให้ปากคำเป็นภาษาไทย อีกกลุ่มหนึ่งให้ปากคำเป็นภาษารามัญ
2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลชั้นปฐมภูมิ คือ เครื่องบันทึกเสียง และแถบบันทึกเสียง ประมาณ 20 ม้วน

3. ถ่ายทอดนิทานจากเครื่องบันทึกเสียง แล้วเขียนเป็นลายลักษณ์อักษร โดยเก็บความให้ตรงกับของผู้ให้ปากคำ ทั้งที่เป็นภาษาไทยและภาษารามัญ คำต่อคำ ให้ใกล้เคียงเสียงเดิมมากที่สุด

4. ถ่ายทอดนิทานที่เป็นภาษารามัญเป็นภาษาไทย ประโยคต่อประโยค เพื่อให้คนทั่วไปสามารถอ่านเข้าใจได้

5. จัดประเภทวรรณกรรมที่รวบรวมได้ โดยพิจารณาตามรูปแบบ

6. รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา สภาพความเป็นอยู่ การประกอบอาชีพของประชากร ในตำบลบางชันหมาก อำเภอมะนัง จังหวัดยะลา

7. ศึกษาชีวิตความเป็นอยู่ ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อ ค่านิยมทางสังคม ตลอดจนแนวคิดของชาวไทยรามัญ ตำบลบางชันหมาก อำเภอมะนัง จังหวัดยะลา ที่ปรากฏในนิทาน

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการค้นคว้า

เอ. คาร์ และ พันตรี อี. ไฮเคนฟาเคน ได้ศึกษาเกี่ยวกับชนเผ่าต่าง ๆ ที่มีอยู่ในประเทศไทย เขาได้แบ่งชนชาติต่าง ๆ ในไทย ออกเป็น 8 เผ่าด้วยกัน คือ

1. เผ่ากริโตะ

2. เผ่าอินโดนีเซียน

3. เผ่ามอญ-เขมร

4. ญวน

5. เผ่าทิเบต-พม่า

6. เผ่าไทย

7. เผ่าจีน

8. เผ่าผีตองเหลือง (เอ. คาร์ และ พันตรี อี. ไฮเคนฟาเคน 2509 : 47)

มอญเป็นชนชาติที่อยู่ในเขามอญ-เขมร ปัจจุบัน มอญที่อยู่ในประเทศไทยเหล่านี้ใช้ภาษาไทยได้ดี มีบางพวกที่ยังนิยมพูดภาษาของตัวเอง แต่บางพวกก็พูดภาษามอญไม่ได้เลย

สุค แสงวิเชียร ได้ศึกษาประวัติความเป็นมาของมอญในไทย ในปัจจุบัน ว่าคนมอญที่เข้ามาอยู่ในประเทศไทย ได้รับการเอาใจใส่ดูแลอย่างดี มีที่อยู่อย่างฐานะเชลยศึก มอญซึ่งเข้ามาครั้งสมัยพระเจ้ากรุงธนบุรี ใน พ.ศ. 2317 ได้แก่ มอญที่มีพระยาเจ่ง (ต้นตระกูลคชเสนี) เป็นหัวหน้า และยังได้อพยพตามมาในสมัยสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยอีกครั้ง ใน พ.ศ. 2353 ปัจจุบัน ปัญหาเรื่องมอญเป็นชนหมู่น้อยในไทยไม่มีเลย (สุค แสงวิเชียร 2513 : 52-68)

ศรี อำมาตกุล ได้ศึกษาเกี่ยวกับจังหวัดลพบุรี และได้เรียบเรียงเป็นหนังสือ ทัศนสารไทยจังหวัดลพบุรีขึ้น กล่าวถึง ภูมิประเทศ และสภาพทั่วไปของจังหวัด พืชผล และอุตสาหกรรม การคมนาคม โบราณสถาน โบราณวัตถุ ทำนานเมือง และนิยายที่เกี่ยวกับสถานที่ในเมืองลพบุรี ซึ่งกองวัฒนธรรมเป็นผู้จัดพิมพ์เผยแพร่ (ศรี อำมาตกุล 2506 : 55)

หวน พินธุพันธ์ ได้ศึกษาค้นคว้าและเรียบเรียง "ลพบุรีที่น่ารู้" ขึ้น กล่าวถึงความเป็นมาในอดีตจนถึงปัจจุบันของจังหวัดลพบุรี พร้อมทั้งแนะนำโบราณสถาน โบราณวัตถุในจังหวัดลพบุรี อย่างละเอียด (หวน พินธุพันธ์ 2512 : 184)

สมบัติ พลายน้อย ได้ศึกษาค้นคว้าเรื่องรามัญ โดยคนเรื่องราวจากพงศาวดาร และสอบถามจากชาวไทยรามัญ เกี่ยวกับเรื่องประวัติความเป็นมา ประเพณี การเล่น รวมทั้งนิทานรามัญ (สมบัติ พลายน้อย 2515 : 459)

ทางด้านการศึกษาคติชาวบ้านและนิทานชาวบ้าน

จอห์น เอฟ. คูเบอร์ แบ่งประเภทของคติชาวบ้าน เป็น 5 ประเภท คือ

1. ทำนาน (The Myth) เป็นเรื่องเก่าแก่ที่อธิบายชีวิตและปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ ทำนานสัมพันธ์กับลัทธิศาสนา เรื่องทำนานเกิดขึ้นเพราะความไม่เข้าใจในธรรมชาติและสิ่งต่าง ๆ ที่มีอยู่

2. คติ (Fable) เป็นเรื่องที่สอนแนวทางในการดำเนินชีวิตแก่คน ส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับสัตว์ และจบลงด้วยคติสอนใจ

3. นิยาย (Legend) เป็นเรื่องสอนใจที่ให้ความรู้สึกเป็นจริง นิยายเป็นเรื่องที่เกิดจากเค้าเรื่องจริง ผสมกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง

4. เทพนิยาย (The Fairy Tale) เป็นเรื่องที่ทำให้ความสนุกสนานเพลิดเพลิน กล่าวถึงแฉมหัทศรรย์ การใช้อภินิหารของเทพทั้งหลาย

5. ประเภทอื่น ๆ (Other Forms) ได้แก่ เพลงชาวบ้าน สุภาษิต คำพังเพย ปริศนา มุขตลก กลอนชาวบ้าน กลอน และบทร้องสำหรับเด็ก (Cuber. 1960 : 283)

จากการแบ่งประเภทคติชาวบ้านของ จอห์น เอฟ. คูเบอร์ จะเห็นว่า เขาให้ความสำคัญของนิทานชาวบ้านมากกว่าแขนงอื่น ๆ

สทิธ ทอมป์สัน (Stith Thompson) ได้กล่าวถึงวิธีแบ่งนิทานชาวบ้าน ออกเป็น

4 วิธี คือ

1. การแบ่งนิทานตามเขตพื้นที่ (Area)
2. การแบ่งนิทานตามรูปแบบของนิทาน (Form)
3. การแบ่งนิทานตามแบบเรื่องของนิทาน (Type)
4. การแบ่งนิทานตามอนุภาค (Motif) (Thompson. 1946 : 510)

กุหลาบ มัลลิกะมาส ได้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับคติชาวบ้าน และกล่าวถึงคุณค่าของคติชาวบ้าน ไว้ว่า คติชาวบ้านช่วยให้รู้จักสภาพของชีวิตและวัฒนธรรมของมนุษย์ดีขึ้น และยังเป็นเครื่องช่วยกล่อมเกลาจิตใจ เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตในสังคม นอกจากนั้นยังช่วยในการศึกษาของสาขาวิชาอื่น ๆ เช่น ประวัติศาสตร์ โบราณคดี วรรณคดี รวมทั้งเป็นเครื่องให้ความบันเทิงแก่คนทั่วไปอีกด้วย (กุหลาบ มัลลิกะมาส 2509 : 268)

พันธุมิแห่งขอมูล และวิทยากร

พันธุมิขอมูล

ผู้ศึกษาไ้รวบรวมประวัติความเป็นมา สภาพทางภูมิศาสตร์ จำนวนประชากรใน
แหล่งขอมูล ไว้ดังนี้

1. จังหวัดลพบุรี

ลพบุรีเป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ใจกลางของประเทศไทย ตัวเมืองตั้งอยู่บนเนินสูง
บริเวรรอบ ๆ เป็นที่ราบลุ่ม ปัจจุบัน ลพบุรีเป็นเมืองที่มีสาธารณูปโภคพร้อมทุกอย่าง เช่น
มีไฟฟ้า น้ำประปา โรงพยาบาล และโรงภาพยนตร์ ทั้งในเขตเมืองเก่าและเมืองใหม่
ถนนมีทั้งลาดยางและคอนกรีต นอกจากนี้ จังหวัดลพบุรียังมีของโบราณที่ควรชมทุกยุคทุกสมัย
(ศรี อมาตยกุล 2506 : 3)

1.1 ประวัติเมืองลพบุรี ลพบุรีเป็นเมืองสำคัญในประวัติศาสตร์ สมเด็จพระ
ยวงศาจารย์ราชานุภาพ ทรงกลาวว่า เดิมมีชนชาติหนึ่งมีชื่อว่า ละว้า ได้เข้ามาอยู่
ในพื้นที่อันเป็นเมืองลพบุรีในปัจจุบัน ต่อมาในราว พ.ศ. 350-1200 มอญมีอำนาจขึ้นในแถบ
ลุ่มแม่น้ำอิระวดี ได้เข้ามาขับไลพวกละว้าไปจากลพบุรี ครั้นต่อมาในปี พ.ศ. 1432 ขอม
กลับมีอำนาจขึ้นแทน จึงเข้ายึดครองลพบุรี เปลี่ยนชื่อจาก ละว้า เป็น ละโว้ และตั้งละโว้
เป็นเมืองหลวง แต่ต่อมาในปี พ.ศ. 1465 มอญกลับมามีอำนาจเมืองลพบุรีได้อีก โดย
พระเจ้าสุริยราชติ แห่งกรุงศรีธรรมนคร (เมืองสะเทิมมอญ) ครั้นต่อมาในปี พ.ศ. 1545
พระเจ้าสุริยวรมันที่ 1 แห่งอาณาจักรขอม ได้เสด็จมาตั้งและยกมาตั้งเมืองลพบุรีขึ้นจากมอญ
ได้อีกเช่นกัน

ในปี พ.ศ. 1550 ทางอาณาจักรศรีวิชัย คือ ชาว มีอำนาจขึ้นทางใต้
ได้ขึ้นมายึดครองเมืองลพบุรีจากขอม และรวมราชวงศ์อาณาจักรขอมและศรีวิชัย เข้าด้วยกัน
ต่อมาในปี พ.ศ. 1576 พมามีอำนาจมากขึ้น ก็ยกกองทัพมาตีเมืองลพบุรีจากขอมและศรีวิชัย
ได้ โดยพระเจ้าอนุรุทธ พระเจ้าอนุรุทธครองลพบุรีได้ประมาณ 45 ปี ก็สวรรคต ใน-
ระหว่างนี้เอง เมืองลพบุรีเริ่มมีคนไทยมากขึ้น และคิดที่จะตั้งตัวเป็นอิสระ ดังนั้นใน พ.ศ.
1625 พระนารายณ์ราชโอรสของพระเจ้าจันทบุรีโชติ ซึ่งเป็นคนไทย จึงรวมกำลังกันขึ้น
ตั้งตัวเป็นอิสระจากการปกครองของพม่า และเปลี่ยนชื่อ ละโว้ เป็น ลพบุรี แต่ขึ้นมา ต่อมา
ในราวปี พ.ศ. 1640 ขอมกลับมีอำนาจขึ้นอีก จึงกลับมายึดเอาเมืองลพบุรีไปเป็นเมือง
ลูกหลวงตามเดิม ไทยจึงต้องส่งส่วยให้ขอมเป็นประจำ พระร่วงพ่อเมืองของไทยขณะนั้น
จึงคิดสร้างชะลอมที่สานด้วยไม้ไผ่และทาด้วยน้ำมันยาง ใส่สำส่งไปเป็นเครื่องราชบรรณาการ
แทนภาษีที่เคยใส่เดิม ทำให้พระเจ้าพันธุเมศวรเกิดความระแวงในความเฉลียวฉลาดของ
พระร่วง เกรงว่าจะเป็นภัยต่อขอม จึงคิดจะกำจัดพระร่วงเสีย ได้มีคำสั่งให้พระยาเคโห
มาจับตัวพระร่วงที่เมืองลพบุรี พระร่วงรู้ตัวก่อน จึงหนีไปบวชอยู่ที่สุโขทัย พระยาเคโห
ก็ตามไปสุโขทัย แต่กลับเสียที่แก่พระร่วง ลพบุรีจึงกลับเป็นของไทยแต่ขึ้นมา หลังจากไทย
ได้รวมอาณาจักรสุโขทัยและอยุธยาเข้าด้วยกันแล้ว เมืองลพบุรีก็ถูกปล่อยให้เป็นเมือง
หัวเมืองเรื่อยมา จนในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ลพบุรีได้ถูกยกขึ้นเป็นเมืองหลวง
ที่สองของอยุธยา แต่พอสิ้นสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ลพบุรีก็กลับเป็นเมืองหัวเมือง
อีกเช่นเคย จนตลอดสมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี ครั้นพอถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์
เมืองลพบุรีถูกทิ้งร้างมาจนถึงสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระคำริ
เช่นเดียวกับพระนารายณ์มหาราช ลพบุรีก็กลับเป็นเมืองหลวงที่สองของกรุงรัตนโกสินทร์
ต่อมาในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้โปรดฯ ให้สร้างทางรถไฟขึ้นไป
ยังเมืองลพบุรี พระราชทานพระที่นั่งและตำหนักให้เป็นที่ทำการของรัฐบาล ลพบุรีจึงเป็น
จังหวัดลพบุรีตั้งแต่นั้นมา

- 1.2 อาณาเขต จังหวัดลพบุรีตั้งอยู่บริเวณตอนกลางของประเทศไทย มีอาณาเขตติดต่อกับ ดังนี้ (สถาพร ชันโต 2521 : 5)
- ทิศเหนือ มีอาณาเขตติดต่อกับ อำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ และ อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์
- ทิศตะวันออก มีอาณาเขตติดต่อกับ จังหวัดชัยภูมิและจังหวัดนครราชสีมา
- ทิศตะวันตก มีอาณาเขตติดต่อกับ อำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง จังหวัดชัยนาท และจังหวัดสิงห์บุรี
- ทิศใต้ มีอาณาเขตติดต่อกับ อำเภอแก่งคอย อำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี และอำเภอบ้านแพรก จังหวัดอยุธยา
- จังหวัดลพบุรีมีเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ 6,161.066 ตารางกิโลเมตร ลักษณะของจังหวัดลพบุรีเป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้า (กระทรวงกลาโหม แผนที่ชุด L. 7017)
- 1.3 ภูมิประเทศ จังหวัดลพบุรีตั้งอยู่ระหว่างละติจูดที่ $14^{\circ} 37' - 15^{\circ} 27'$ เหนือ และระหว่างลองจิจูดที่ $100^{\circ} 25' - 101^{\circ} 22'$ ตะวันออก ลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดลพบุรี แบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ
- 1.3.1 บริเวณที่ราบลุ่มน้ำท่วมถึง
 - 1.3.2 บริเวณที่ราบคั่นลอนลุ่มแม่น้ำกลางใหม่ และลุ่มแม่น้ำกลางเก่า
 - 1.3.3 บริเวณที่ราบดอน สลับเนินเขาและภูเขา
 - 1.3.4 บริเวณภูเขาสลับกับที่ราบระหว่างภูเขา
- เนื่องจากภูมิประเทศของจังหวัดลพบุรี แบ่งออกเป็นหลายลักษณะ ดังกล่าว การประกอบอาชีพของประชาชนจึงแตกต่างกันไปตามลักษณะภูมิประเทศ ซึ่งได้แก่ การทำไร่ ทำนา ทำสวน และเลี้ยงสัตว์ จังหวัดลพบุรีมีแม่น้ำที่สำคัญไหลผ่าน คือ แม่น้ำลพบุรี เป็นแม่น้ำที่แยกจากแม่น้ำเจ้าพระยา ที่ตำบลบางพุทรา จังหวัดสิงห์บุรี ไหลผ่านอำเภอท่าวุ้งที่จังหวัดลพบุรี แม่น้ำสายนี้อำนวยประโยชน์ให้แก่ ชาวลพบุรีมาก

แม่น้ำป่าสัก ไหลผ่านตำบลหนองยายโตะและตำบลบัวชุม อำเภอ

ชัยบาดาล

แม่น้ำโพชัย อยู่ทางทิศตะวันออกของอำเภอบ้านหมี่

แม่น้ำบางขาม ตั้งต้นจากตำบลบางช้าง อำเภอบ้านหมี่ ไหลมารวมกับ

แม่น้ำลพบุรี ที่อำเภอดำรง

นอกจากแม่น้ำทั้ง 4 สายนี้แล้ว จังหวัดลพบุรียังมีคลองชลประทาน

ที่อำนวยความสะดวกในด้านการประปาอีกด้วย

1.4 ทรัพยากรและผลผลิตทางการเกษตร ทรัพยากรที่สำคัญของจังหวัดลพบุรี ได้แก่ ไม้เบญจพรรณ แร่เหล็ก ทองแดง แร่หินเขียวหนุมาน ดินมาร์ล (ดินสอพอง) ส่วนผลผลิตทางการเกษตรที่สำคัญคือ ข้าวโพด น้อยหน่า ข้าว ข้าวฟ่าง ถั่วเขียว และละหุ่ง

1.5 การแบ่งเขตการปกครอง จังหวัดลพบุรี แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 7 อำเภอ และ 1 กิ่งอำเภอ ได้แก่

1.5.1 อำเภอเมือง

1.5.2 อำเภอดำรง

1.5.3 อำเภอบ้านหมี่

1.5.4 อำเภอพัฒนานิคม

1.5.5 อำเภอชัยบาดาล

1.5.6 อำเภอโคกสำโรง

1.5.7 อำเภอท่าหลวง

และกิ่งอำเภอสระโบสถ์

1.6 ประชากร (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย มกราคม 2525) ประชากรในจังหวัดลพบุรี ทั้งหมดมี 609,637 คน เป็นชาย 290,813 คน หญิง 318,824 คน ตั้งบ้านเรือนในอำเภอต่าง ๆ มีทั้งหมด 108,654 ครัวเรือน

1.7 การคมนาคม จังหวัดลพบุรี อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร 155 กิโลเมตร ฉะนั้น การเดินทางไปจังหวัดลพบุรีจึงสะดวกมาก เดินทางได้ทั้งทางรถยนต์และทางรถไฟ ใช้เวลาเดินทาง 3 ชั่วโมง

1.8 สถานที่น่าเที่ยวชม ลพบุรีเป็นจังหวัดที่มีความสำคัญทางศาสนา การเมือง และวัฒนธรรม มาโดยตลอด ฉะนั้น จังหวัดลพบุรีจึงมีสถานที่น่าเที่ยวชมและน่าสนใจอยู่มาก โดยเฉพาะปูชนียสถานที่สำคัญ ๆ เช่น

- 1.8.1 กำแพงเมืองลพบุรี
- 1.8.2 พระราชวัง
- 1.8.3 พระที่นั่งคูศดิศฤณมหาปราสาท
- 1.8.4 หมู่พระที่นั่งของรัชกาลที่ 4
- 1.8.5 ตำหนักนางใน
- 1.8.6 ตึกพระเจ้าเหา
- 1.8.7 พระคลังศุภรัต
- 1.8.8 พิพิธภัณฑ์สถานลพบุรี
- 1.8.9 ปรางค์สามยอด
- 1.8.10 ศาลพระกาฬ
- 1.8.11 วัดนครโกษา
- 1.8.12 วัดศรีมหาธาตุ
- 1.8.13 เจดีย์สมัยทวารวดี
- 1.8.14 ตำหนักทะเลชุบศร
- 1.8.15 ถ้ำคูหาสวรรค์

2. อำเภอเมือง

ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดลพบุรี มีประชากรอาศัยอยู่ค่อนข้างหนาแน่นกว่าในเขตอื่น ๆ เนื่องจากในอำเภอเมือง เป็นศูนย์กลางของการทหาร นอกนั้นยังมีสถานศึกษาที่มีชื่อเสียงหลายแห่ง เช่น โรงเรียนพิบูลย์วิทยาลัย วิทยาลัยครูเทพสตรี วิทยาลัยเทคนิค

2.1 อาณาเขต (สถาพร ชันโต 2521 : 115)

ทิศเหนือ ติดต่อกับ อำเภอบ้านหมี่ อำเภอโคกสำโรง

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ อำเภอพัฒนานิคม

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ อำเภอท่าม่วง

ทิศใต้ ติดต่อกับ จังหวัดสระบุรี และจังหวัดอยุธยา

2.2 ภูมิประเทศ พื้นที่ในเขตอำเภอเมืองแบ่งเป็นสองตอน คือ ที่ราบลุ่ม
เหมาะในการทำนา พื้นที่ดอนเหมาะในการทำไร่ ทำสวน มีคลองชลประทานที่อำนวย
ประโยชน์ในเรื่องการเกษตรและการประปาแก่ชาวอำเภอเมืองเป็นอันมาก

2.3 อาชีพของชาวเมือง ประชากรในเขตอำเภอเมืองมีหลายอาชีพ
ต่าง ๆ กัน คือ อาชีพค้าขาย ทำนา ทำสวน ทำไร่ เลี้ยงสัตว์ และรับราชการ

2.4 การแบ่งเขตการปกครอง อำเภอเมือง แบ่งการปกครองออกเป็น
29 ตำบล ดังนี้

ลำดับ	ตำบล	จำนวน หลังคาเรือน	จำนวนประชากร		รวม
			ชาย	หญิง	
1	กกโก	231	1,267	1,407	2,674
2	โก่งธนู	3,031	2,498	2,431	4,929
3	เขาสามยอก	1,261	4,074	4,294	8,368
4	เขาสามยอก 2	1,259	2,674	2,129	4,803
5	เขาสามยอก 3	81	63	203	266
6	เขาพระงาม	1,267	4,079	4,455	8,534
7	เขาพระงาม 2	4,741	4,650	4,490	9,140
8	เขาพระงาม 3	831	10,327	5,150	15,477
9	เขาพระงาม 4	817	2,692	2,196	4,888

ลำดับ	ตำบล	จำนวน หลังคาเรือน	จำนวนประชากร		รวม
			ชาย	หญิง	
10	โคกกะเทียม	937	2,495	2,059	4,554
11	โคกลำนาบ	330	3,283	3,230	6,513
12	โคกคาม	4,516	8,352	7,560	1,592
13	จันทรา	457	3,463	2,593	6,056
14	คอนโพธิ์	544	1,526	1,894	3,420
15	คลอง	423	1,870	1,677	3,567
16	ท่าศาลา	565	1,898	2,129	4,027
17	ท่าแค	1,692	4,589	4,718	9,307
18	ท่าแค 2	231	2,078	877	2,955
19	ทะเลชุบศร	1,293	2,797	4,332	7,129
20	ทะเลชุบศร 2	852	6,353	6,731	13,084
21	ท่าบดลาด	533	1,554	4,320	5,874
22	นิคมฯ	1,411	3,424	3,327	6,751
23	บางชันหมาก*	1,329	3,994	5,956	9,950
24	บ้านข่อย	807	2,933	2,990	5,923
25	ป่าตาล	694	2,915	2,901	5,816
26	พรหมาสคร	875	3,441	3,300	6,741
27	โพธิ์ศรี	590	1,455	1,253	2,708
28	โพธิ์เกาตัน	1,501	4,142	3,528	7,670
29	สีคลอง	730	829	706	1,535

*คือ ตำบลที่ถูกศึกษาใช้เป็นแหล่งข้อมูล

2.5 ประชากร จากการสำรวจทะเบียนราษฎร กรมการปกครอง
 กระทรวงมหาดไทย เมื่อวันที่ 5 มกราคม 2525 ประชากรในเขตอำเภอเมือง
 มี 174,251 คน

2.6 การคมนาคม ในเขตอำเภอเมือง การคมนาคมติดต่อได้สะดวก
 ทุกฤดูกาล มีทางรถไฟ รถยนต์ และเรือยนต์ ส่วนใหญ่จะใช้ทางรถยนต์ โดยมีสถานีขนส่ง
 อยู่ใกล้กับสระแก้ว ซึ่งเป็นศูนย์เงินรถยนต์ติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียงของลพบุรีอีกด้วย

3. ตำบลบางชันหมาก

ตำบลบางชันหมากเป็นตำบลที่มีชาวไทยรามัญอาศัยอยู่เป็นส่วนใหญ่ อยู่ห่าง
 จากเขตเทศบาลเมืองเพียง 2 กิโลเมตร อยู่ห่างเส้นทางหลวงสายลพบุรี-สิงห์บุรี ระหว่าง
 กิโลเมตรที่ 161-162 ตำบลบางชันหมาก แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 11 หมู่บ้าน ดังนี้

หมู่ที่	จำนวนหลังคาเรือน	จำนวนประชากร		รวม
		ชาย	หญิง	
1	111	141	232	373
2	106	149	187	336
3	115	246	126	372
4	125	239	258	497
5	102	186	181	367
6	134	225	350	575
7	129	276	257	533
8	135	325	296	621
9	132	229	294	523
10	105	188	188	376
11	108	165	212	377

พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มน้ำท่วมถึง อาณาเขตของตำบลมีพื้นที่ติดต่อกับตำบลโพธิ์เก้าต้น ตำบลพรหมาสร์ และอำเภอท่าม่วง ภายในตำบลมีถนนเล็ก ๆ เชื่อมติดต่อระหว่างหมู่บ้าน อาชีพของประชากรในตำบลคือ การทำนา ทำสวน กรรมกร รับราชการ และทำอิฐ

ตำบลบางขันหมาก มีวัด 6 แห่ง คือ วัดหนองแก้ว วัดโพธิ์ระหัด วัดสิงห์ทอง วัดอัมพวัน วัดทองแดง และวัดเทพกฤษณาราม

ชาวไทยรามัญในตำบลบางขันหมาก จะประกอบพิธีทางศาสนาที่วัดหนองแก้ว วัดโพธิ์ระหัด วัดอัมพวัน และวัดเทพกฤษณาราม เนื่องจากพระภิกษุที่จำพรรษา ณ วัดดังกล่าว เป็นภิกษุไทยรามัญ และใช้ภาษารามัญในการประกอบพิธีทางศาสนา ส่วนวัดสิงห์ทอง และวัดทองแดง เป็นวัดไทย

ตำบลบางขันหมากมีโรงเรียนในระดับประถมศึกษา 5 โรง คือ โรงเรียนโพธิ์ระหัด โรงเรียนสิงห์ทอง โรงเรียนอัมพวัน โรงเรียนทองแดง และโรงเรียนเทพกฤษณาราม

เนื่องจากตำบลบางขันหมากอยู่ใกล้กับเทศบาลเมืองลพบุรี เด็กในตำบลบางขันหมากเมื่อจบการศึกษาในชั้นประถมแล้ว ก็พากันมาศึกษาต่อในเมืองกันเป็นส่วนมาก จึงไม่มีโรงเรียนระดับมัธยมในตำบลเลย

ความรู้สังเขปเกี่ยวกับชาวไทยรามัญ ตำบลบางขันหมาก อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี

ไทยรามัญ ตำบลบางขันหมากนี้ ไม่เคยปรากฏหลักฐานแน่ชัดว่ามาตั้งชุมชนอยู่ ตำบลบางขันหมาก อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี นี้เมื่อใด หรืออพยพมาสมัยไหน เพียงแต่ทราบว่าชาวไทยรามัญอาศัยอยู่ที่ลพบุรี ดังที่ สุภรณ์ โอเจริญ กล่าวว่า

"กล่าวโดยสรุป จะเห็นว่า บริเวณที่เป็นที่อยู่อาศัยของชาวมอญส่วนใหญ่จะอยู่ใกล้ ๆ กรุงเทพฯ แยกกระจายไปตามสองฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา... รองลงมาได้แก่ ตามลำน้ำแม่กลอง... บริเวณอื่น ๆ ก็จะมีพบได้ในจังหวัดต่าง ๆ โดยเฉพาะ

ที่มหาชัย จังหวัดสมุทรสาคร ซึ่งเป็นพวกที่ย้ายมาจากปทุมธานี และในจังหวัดลพบุรี
อุทัยธานี ซึ่งเป็นบริเวณอยู่ในเส้นทางการอพยพจากพม่า" (สุภรณ์ โอเจริญ
2519 : 89)

จากการสัมภาษณ์วิทยากรส่วนใหญ่ซึ่งเป็นชาวไทยรามัญ คำตอบบางชิ้นหมาก เกี่ยวกับ
ความเป็นมาของชาวไทยรามัญกลุ่มนี้ ได้ความตรงกันว่า ชาวไทยรามัญที่อาศัยอยู่ตำบล -
บางชิ้นหมากนี้ อพยพมาจากกรุงหงสาวดี ในสมัยสมเด็จพระนเรศวรมหาราช และตั้ง
บ้านเรือนอยู่อยุธยา ภายหลังจึงได้ขยายครอบครัวมายังลพบุรี หากพิจารณาจากหลักฐาน
ทางพงศาวดารฉบับพระราชหัตถเลขา ที่ว่า

"... สมเด็จพระราชบิดากับสมเด็จพระนเรศวรเป็นเจ้าคำริการ เสร็จ
แล้วจึงโปรดให้ พระมหาเถรคันฉ่อง อยู่ ณ วัดมหาธาตุ พระราชทานสัปทนกันซึ่ง
คานหาม จันทน์เนจกัทร เครื่องสมณบริจารต่าง ๆ ฝ่ายพระยาเกียรติ พระยาราม
นั้น ก็พระราชทาน เจียคทอง น้ำเต้าทอง กระบี่บังทอง เงินตรา เสื้อผ้าพรรณ
นุ่งห่ม แลเครื่องอุปโภคเป็นอันมาก และครอบครัวมอญซึ่งกวาดต้อนลงมานั้น ก็
พระราชทานให้พระยาราม พระยาเกียรติ ควบคุมว่ากล่าวด้วย แลพระยาเกียรติ
พระยาราม นั้นให้อยู่ ตำบลบ้านขมิ้น วัดขุนแสน ญาติโยมพระมหาเถรคันฉ่องนั้น
อยู่ตำบลบ้านหลังวัดนก..."

ข้อความในพงศาวดารตอนนี้ ไม่พ้องกับปากคำของวิทยากรที่ว่า เริ่มที่อพยพมาจาก
หงสาวดี และมาตั้งบ้านเรือนอยู่อยุธยา ในสมัยสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ชาวรามัญที่
กล่าวถึงในพงศาวดารจึงอาจเป็นบรรพบุรุษของชาวไทยรามัญ ตำบลบางชิ้นหมาก อำเภอบาง
เมือง จังหวัดลพบุรี ก็ได้ เพราะเมื่อมาอยู่อยุธยาแล้ว อาจเห็นทำเลที่ลพบุรีอุดมสมบูรณ์กว่า
จึงได้ขยายครอบครัวมาอยู่ลพบุรี แต่การมาอยู่ลพบุรีนี้ จะเป็นสมัยใดก็ไม่ปรากฏหลักฐาน
แน่ชัดอีกเช่นกัน มีเพียงคำสันนิษฐานว่า ชาวมอญที่มาอยู่ตำบลบางชิ้นหมากนั้น มาในสมัย

พระเจ้าตากสินมหาราช ซึ่งเป็นชาวมอญเผ่าเดียวกับชาวหงสาวดี (ชวน พิณบุรินทร์ 2511 : 8) แต่ผู้ศึกษามีความเห็นว่า ชาวไทยรามัญ คำบดบางชั้นหมากนี้ น่าจะมาตั้งชุมชนในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช เพราะเหตุที่พระนารายณ์มหาราชทรงดำริจะสร้างเมืองลพบุรีเป็นราชธานีที่สอง จึงน่าจะเป็นไปได้ว่า พระองค์คงจะเกณฑ์กำลังจากอยุธยาช่วยสร้างเมืองลพบุรี และการนี้ ชาวไทยรามัญที่มีฝีมือในการทำอิฐ ก็คงถูกเกณฑ์มาร่วมสร้างเมืองลพบุรีด้วย ครั้นเมื่อเสร็จการสร้างเมืองลพบุรีแล้ว ชาวไทยรามัญกลุ่มนั้นเห็นว่าลพบุรีเป็นเมืองใหม่ มีทำเลอุดมสมบูรณ์ จึงคิดตั้งหลักแหล่งอยู่ลพบุรี และก็อยู่เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน

ชาวรามัญที่อพยพเข้ามาในประเทศไทยนั้น ส่วนใหญ่ยังคงรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีของตนไว้ ชาวไทยรามัญคำบดบางชั้นหมากนี้ก็เช่นกัน ยังคงรักษาขนบธรรมเนียมประเพณี ตลอดจนภาษาของตนไว้เหมือนเดิม

ความเป็นอยู่ และขนบธรรมเนียมประเพณีที่น่าสนใจของชาวไทยรามัญ คำบดบางชั้นหมาก อำเภอลำลูกกา จังหวัดลพบุรี

1. อาชีพ

ชาวไทยรามัญกลุ่มนี้ส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพทำนา ทำไร่ ทำสวน นอกจากนี้ก็มี การทำอิฐ กรรมกร และรับราชการ

2. การแต่งกาย

การแต่งกายของหนุ่มสาวในปัจจุบันเหมือนคนไทยทั่วไป นอกจากงานเทศกาลที่มีพิธีใหญ่ ๆ ก็จะแต่งกายแบบโบราณ คือ ผู้หญิงจะนุ่งผ้าซิ่น สวมเสื้อคอกลมเข้ารูป แขนกระบอก เกด้ามวยคดองพวงมาลัยที่มวยผม ส่วนคนแก่ยังคงแต่งแบบเดิม คือ นุ่งผ้าซิ่น สวมเสื้อคอกลมแขนกระบอก เกด้ามวย ผู้ชายจะนุ่งโจงกระเบน สวมเสื้อคอกลมธรรมดา เด็ก ๆ ก็จะไว้ผมจุก หรือโกนผมไฟ ขึ้นอยู่กับความเชื่อของแต่ละครอบครัว

3. ภาษาและหนังสือ

ภาษาที่ใช้สื่อสารกันในหมู่บ้าน ยังคงใช้ภาษารามัญ รวมทั้งการสวดมนต์ของพระสงฆ์ด้วย ส่วนหนังสือ ยังมีผู้สูงอายุที่เขียนและอ่านหนังสือรามัญบ้าง สำหรับเด็กรุ่นใหม่ ซึ่งได้รับการศึกษาในโรงเรียนที่มีการเรียนการสอนภาษาไทย จะไม่นิยมอ่านเขียนหนังสือรามัญ ฉะนั้น ในปัจจุบันจึงหาผู้ที่อ่านเขียนหนังสือรามัญได้น้อยมาก

4. การนับถือศาสนาและลัทธิ

ชาวไทยรามัญ คำบถบางชั้นหมาก อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี นับถือศาสนาพุทธอย่างเคร่งครัด เห็นได้จากประชาชนในหมู่บ้านจะไปทำบุญที่วัดทุกวันพระ และถือศีลอยู่ที่วัด ส่วนวันธรรมดาก็จะสวดมนต์ภาวนาที่บ้าน ถ้ามีงานบุญที่เกี่ยวกับเทศกาล เช่น ออกพรรษา เข้าพรรษา ดักบาตรน้ำผึ้ง ฯลฯ ชาวไทยรามัญกลุ่มนี้จะมาทำบุญที่วัดอย่างพร้อมเพรียง โดยกำหนดวัดใดวัดหนึ่งในสัปดาห์ที่เป็นวัดไทยรามัญ

นอกจากนับถือศาสนาพุทธอย่างเคร่งครัดแล้ว ยังมีการนับถือผี ผีที่ไทยรามัญกลุ่มนี้นับถือ มีอยู่ 11 คน (วิทยากรไม่เปิดเผยชื่อผีทั้ง 11 คนนี้) ซึ่งถือกันว่าเป็นผีบรรพบุรุษ

5. ประเพณี

ประเพณีส่วนใหญ่เหมือนกับชาวไทยทั่วไป จะมีที่แตกต่างไปบ้างก็คือประเพณีเลี้ยงผี ประเพณีรำผีโรง และประเพณีทำศพ

5.1 ประเพณีเลี้ยงผี การเลี้ยงผีถือกันว่าเป็นการเลี้ยงอาหารผีบรรพบุรุษ จะทำทุกปีหรือทุก 3 ปี ก็ได้ แล้วแต่ความสะดวกของแต่ละครอบครัว แต่จะต้องทำพิธีในเดือน 6 และทำที่บ้านลูกชายคนโตของสกุล เครื่องประกอบพิธีมีดังนี้

ขนมต้มขาว ขนมต้มแดง ซึ่งใช้แบ่งข้าวเหนียวปั้นเป็นรูปสัตว์ต่าง ๆ ข้าวเหนียวหุง คือ ใช้ข้าวเหนียวหุงแทนข้าวเจ้า และหุงแบบข้าว-

เจ็ดคน

เตาต้มทั้งตัว สำหรับเตานี้ หากเจ้าของบ้านไม่ต้องการจะฆ่าเตา
มาใช้ทำพิธี ก็จะถูกว่าเตาเนา การพูดเช่นนี้เพื่อเป็นเคล็ดในการไม่นำเตาเข้ามาเข้าพิธี
เพราะเมื่อเตาเนาเสียแล้วก็นำมาเป็นอาหารไม่ได้

ข้าวเนียง ข้าวเนียงนี้ทำด้วยข้าวเหนียวหนึ่ง แล้วนำมาโขลกรวมกับ
งาคำและเกลือจนเหนียว

ใบยอยำ นำใบยอยามาหั่นละเอียด ผสมกับหอมแดงสด กะเทียมสด
ปลาย่าง โขลกจนละเอียด ปูรงรสด้วยส้มมะขาม พริกขี้หนูและน้ำปลา ปูรงรสไม่จัดนัก
มะพร้าวห้าว ปอกเปลือกกะเทาะกะลาออกให้เนื้อมะพร้าวทรงรูปเค็ม
แล้วผ่านตามขวางของลูกเป็นแว่น ๆ

ข้าวปากหม้อ

กล้วยน้ำว้า

ปลาช่อนต้มทั้งตัว

น้ำ

วิธีจัดเครื่องประกอบพิธีมีดังนี้ คือ

ขนมต้มขาว ขนมต้มแดง ข้าวเหนียวหุง ข้าวเนียง ใบยอยำ
มะพร้าวห้าว ข้าวปากหม้อ จัดใส่รวมจานเดียวกัน โดยทั่ว ๆ ไป 12 จาน ถ้าหากมีผู้ขาย
ในตระกูลตายลง ก็จัดเพิ่มอีกคนละ 1 จาน เตาต้ม 1 ตัว กล้วยน้ำว้า 1 หวี ปลาช่อนต้ม
ทั้งตัว 1 ตัว จัดต่างหากอย่างละ 1 จาน

สำหรับน้ำ จัดใส่แขวงไม้ไผ่ยาว 1 คืบ เท่ากับจำนวนจานเครื่องเซ่น
ที่รวมเครื่องเซ่นไว้ในจานเดียวกัน และใส่รวมไว้ในชะลอม นำไปวางไว้ที่เสาเอก วางไว้
อย่างนั้นจนกว่าจะมีพิธีเลี้ยงผีใหม่ในคราวต่อไป จึงจัดชุดใหม่มาเปลี่ยนแทน

การเลี้ยงผีนี้ ผู้ใช้นามสกุลเดียวกันจะต้องมาร่วมพิธีทุกคน

5.2 ประเพณีการรำผีโรง ประเพณีนี้จะทำเมื่อมีการเจ็บไข้ขึ้นในครอบครัว
เป็นเวลานาน การเจ็บไข้เป็นระยะเวลานานนี้ เชื่อกันว่าเป็นเพราะทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดไม่เป็นที่

พอใจของผีบรรพบุรุษ จะต้องมีการทำพิธีรำผีโรงเพื่อขอขมา บางครั้งก็รำเพื่อแก้บนกับผี และในการรำผีโรงนี้ จะต้องทำพิธีให้เสร็จภายในวันเดียวกัน นับตั้งแต่การสร้างโรงพิธี จนถึงเสร็จสิ้นโรงพิธี

วิธีรำผีโรง เริ่มต้นด้วยการสร้างโรงพิธีกลางลานบ้าน ซึ่งทำด้วยไม้ไผ่ มีเครื่องเซ่นซึ่งจัดเซ่นเกี่ยวกับการเลี้ยงผีวางไว้ในโรงพิธี การรำจะใช้ผู้หญิงในตระกูลรวมทั้งสะใภ้ด้วย หากเป็นสะใภ้ที่เพิ่งแต่งงานหน้าที่จะมีพิธีรำผีโรง ก็จะได้โอกาสนี้แนะนำสะใภ้กับผีบรรพบุรุษด้วย

5.3 ประเพณีทำศพ ประเพณีทำศพส่วนใหญ่จะคล้ายกับประเพณีทำศพของไทย แตกต่างกันบ้างเล็กน้อยคือ เมื่อนำศพออกจากบ้าน จะใช้หม้อดินใหม่ใส่กาบมะพร้าวสุ่มไฟ ผูกเชือกที่ปากหม้อหัวตามหลังศพไป ผู้ที่จะหิ้วหม้อนี้ต้องสวมทับเสื้อผ้าด้วยชุดขาว และถือแหวนของผู้ตาย 1 วง ซึ่งเชื่อกันว่าเป็นขวัญของผู้ตาย และผู้ถือหม้อไฟนี้จะต้องเป็นลูกคนโตหรือคนสุดท้องของสกุลเท่านั้น พอถึงศาลาที่ตั้งศพ ก็จะวางหม้อไฟและแหวนไว้ข้างศพ โดยสุ่มไฟไว้ตลอดเวลาที่ตั้งศพ และถอดชุดขาวที่สวมทับมานั้นวางไว้ข้างศพด้วย เมื่อนำศพไปตั้งบนเมรุเพื่อทำพิธีเผา ผู้ถือหม้อไฟก็จะสวมชุดขาวทับอีกครั้งหนึ่ง หิ้วหม้อไฟและถือแหวนผู้ตายตามไปด้วย เมื่อถึงเวลาจะใส่ไฟศพ ญาติพี่น้องที่ใช้สกุลเดียวกันกับผู้ตายจะคืบกาบมะพร้าวที่ติดไฟในหม้อไปวางไว้ในที่ต่าง ๆ เพื่อให้แขกที่มาในงานต่อไฟไปเผาศพ ขณะที่แขกใส่ไฟศพอยู่นั้น ผู้ถือหม้อไฟจะถอดชุดขาวออกอีกครั้งหนึ่ง และโยนชุดขาวนั้น ข้ามศพไปให้ญาติรับอยู่อีกด้านหนึ่งของศพ โยนกลับไปกลับมา 3 ครั้ง ในเวลาเดียวกันนั้น ก็จะมีญาติพี่น้องอีกกลุ่มหนึ่ง ถือขันน้ำและใช้กิ่งไม้อะไรก็ได้ 2-3 กิ่ง จุ่มน้ำในขัน พร้มไปตีศพ โดยเค้นวนรอบศพ 3 รอบ เมื่อน้ำที่เหลือจะนำน้ำนั้นเทลงบนพื้น คำนศีรษะผู้ตาย และชักไฟที่สุ่มอยู่นั้นออกหนึ่งคืบ การทำเช่นนี้เชื่อกันว่าเป็นการช่วยดับความร้อนให้กับผู้ตาย

เมื่อเสร็จพิธีเผาศพแล้ว จะนำชุดขาวนั้น พร้อมทั้งแหวนของผู้ตาย กลับมาบ้าน นำชุดขาวไปปูไว้ตรงที่ผู้ตายเคยนอน วางแหวนทับไว้บนชุดนั้น พร้อมกับจุดตะเกียง 1 ดวง ตลอดเวลาเป็นเวลา 7 วัน ในระหว่าง 7 วันนี้ จะต้องจัดสำรับกับข้าว

ไปวางไว้ที่ซุชชานั้นทุกวัน เมื่อครบ 7 วันแล้ว ก็ทำบุญให้ผู้ตาย ถือว่าเสร็จพิธีศพ ส่วนซุชชชและแหวนผู้ตายนั้น ผู้สวมจะนำไปเก็บไว้เป็นสิริมงคล

การที่ต้องมีการสวมซุชชชเข้าพิธีนั้น วิทยากรเล่าว่า เดิมทีการเผาศพจะนำไปเผาในป่า บางครั้งก็เกิดไฟไหม้ป่าลุกลามมาถึงที่อยู่อาศัย และหาผู้รับผิดชอบไม่ได้ จึงต้องให้ญาติผู้ตายสวมซุชชชเข้าพิธี เพื่อจะได้ทราบว่าใครเป็นเจ้าของศพ และยึดถือปฏิบัติกันเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน

วิทยากร

ในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากชาวไทยรามัญ คำลงบางชันหมาก อำเภอมะนัง จังหวัดลพบุรี วิทยากรที่ไปปากคำแก่ผู้ศึกษา มีดังต่อไปนี้

1. นายไฟ คุ่มครอง อายุ 85 ปี อยู่บ้านเลขที่ 159 หมู่ 9 มีความรู้เกี่ยวกับนิทานมาก แต่ไม่ค่อยจะยอมเล่านิทาน โดยอ้างว่านิทานเป็นเรื่องโกหก เกรงจะเป็นบาป ผู้ศึกษาจึงได้นิทานจากนายไฟไม่มากนัก นายไฟผู้นี้เคยประกอบอาชีพทำนา ทำไร่ มีฝีมือในการทอเสื่อ เป็นผู้เคร่งในระเบียบวินัยทางศาสนาพุทธ ทุก ๆ เช้าจะไปวัดเพื่อช่วยเหลือในกิจของสงฆ์
2. นายวงษ์ พันตา อายุ 74 ปี อยู่บ้านเลขที่ 78 หมู่ 2 มีความรู้และความสามารถในการเล่านิทานเป็นอย่างมาก ผู้ฟังจะได้ทั้งความสนุกสนานเพลิดเพลิน ได้ทั้งคติสอนใจจากนายวงษ์ผู้นี้ เวลาเล่านิทาน นายวงษ์จะใช้ท่าทางและน้ำเสียงประกอบการเล่า ซึ่งเป็นความสามารถที่หาได้ยากจากคนรุ่นเดียวกัน นายวงษ์เคยประกอบอาชีพทำนามีความรู้พิเศษในเรื่องการทำนายโชคชะตา
3. นายเสริม เย็นฉ่ำ อายุ 61 ปี อยู่บ้านเลขที่ 89 หมู่ 2 มีความรู้และความสามารถในการเล่านิทานอิงพุทธศาสนา มีความรู้เกี่ยวกับประวัติชาวไทยรามัญ มีอาชีพเป็นโฆษกประจำหมู่บ้าน และที่อื่น ๆ หากมีผู้ว่าจ้าง

4. นายปลั่ง กรอบทอง อายุ 72 ปี อยู่บ้านเลขที่ 103 หมู่ 6 มีความสามารถในการเลานีทานพอสมควร เดิมมีอาชีพทำนา ปัจจุบันช่วยในกิจของสงฆ์ที่วัด

5. นางพอ เกษมณี อายุ 86 ปี อยู่บ้านเลขที่ 104 หมู่ 9 มีความรู้เกี่ยวกับประเพณีและประวัติของชาวไทยรามัญ เดิมมีอาชีพทำนา

6. นายทองอยู่ หล้าปล่อง อายุ 55 ปี อยู่บ้านเลขที่ 183 หมู่ 6 มีความรู้เกี่ยวกับประวัติของชาวไทยรามัญ มีความสามารถในการเลานีทานพอสมควร มีอาชีพช่างไม้ ทำนา ทำสวน

7. นายบุญธรรม บานเย็น อายุ 80 ปี อยู่บ้านเลขที่ 120 หมู่ 6 มีความรู้เกี่ยวกับประเพณีและประวัติชาวไทยรามัญ เดิมมีอาชีพทำนา ปัจจุบันช่วยในกิจของสงฆ์ที่วัด

8. นายทองใบ รุ่งทอง อายุ 52 ปี อยู่บ้านเลขที่ 104 หมู่ 6 มีความรู้เกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณีและประวัติของชาวไทยรามัญ มีความสามารถในการเลานีทานบ้างพอสมควร เป็นผู้ได้รับความนิยมนับถือจากคนในหมู่บ้าน มีอาชีพทำนา

9. นางทองม้วน รุ่งทอง อายุ 52 ปี อยู่บ้านเลขที่ 104 หมู่ 6 มีความสามารถในการเล่าประวัติความเป็นมาของชาวไทยรามัญ และมีความรู้เกี่ยวกับประเพณีของชาวไทยรามัญ มีอาชีพทำนา และมีความสามารถในการสานเสื่อ

10. นางกาน รุ่งทอง อายุ 87 ปี อยู่บ้านเลขที่ 12 หมู่ 6 มีความรู้เกี่ยวกับพิธีกรรมต่าง ๆ ของชาวไทยรามัญ เดิมมีอาชีพทำนา

11. นายอุ้ม มีชันหมาก อายุ 46 ปี อยู่บ้านเลขที่ 62 หมู่ 3 มีความสามารถในการเลานีทานคนหนึ่ง มีอาชีพทำนาและช่างไม้

12. นายอัมพร เกษมณี อายุ 40 ปี อยู่บ้านเลขที่ 18 หมู่ 1 มีอาชีพทำไร่ มีความสามารถในการเลานีทานมาก

บทที่ 3

รวบรวมและจัดประเภทวรรณกรรมไทยรามัญ

วรรณกรรมไทยรามัญที่ผู้ศึกษารวบรวมได้จากปากคำวิทยากรซึ่งเป็นตัวแทนชาว-
ไทยรามัญ กำนันบางชันหมาก อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี ระหว่างวันที่ 23 พฤศจิกายน
พ.ศ. 2523 ถึงวันที่ 8 ตุลาคม พ.ศ. 2524 รวบรวมได้ทั้งหมด 59 เรื่อง ซึ่งแบ่ง
ประเภทตามลักษณะของรูปแบบ (Form) ได้ดังนี้

1. นิยายประจำถิ่น แบ่งเป็น
 - 1.1 นิยายชุมชนทรัพยากรและสมบัติ 4 เรื่อง
 - 1.2 นิยายความเชื่อโชคลาง 1 เรื่อง
 - 1.3 นิยายเรื่องผี 1 เรื่อง
2. นิยายอธิบายเหตุ 2 เรื่อง
3. ตำนาน และเทพปกรณัม แบ่งเป็น
 - 3.1 นิทานชาดก 9 เรื่อง
 - 3.2 นิทานประวัติ 2 เรื่อง
 - 3.3 นิทานคติ 12 เรื่อง
4. นิทานเรื่องสัตว์ 3 เรื่อง
5. นิทานมุขตลก แบ่งตามสาระัตถะได้ดังนี้
 - 5.1 นิทานความฉลาดและโง่ 5 เรื่อง
 - 5.2 นิทานนักบวช 5 เรื่อง
 - 5.3 นิทานการมคแต่จและการโม้ 15 เรื่อง

1. นิยายประจำถิ่น

เป็นเรื่องที่มีเพียงเหตุการณ์เดียว และเกี่ยวกับความเชื่อโชคลาง สมบัติขนบธรรมเนียมประเพณี (กุหลาบ มลลิกะมาส 2509 : 106) หรืออาจจะเล่าถึงบุคคล ซึ่งนับว่าเป็นบุคคลในประวัติศาสตร์ เรื่องราวจะแปลกจากธรรมดา แต่เชื่อว่าเกิดขึ้นจริง เกิดขึ้น ณ สถานที่ใดที่หนึ่ง แม้เวลาจะล่วงเลยมานาน (กิ่งแก้ว อัครถาวร 2519 : 15)

นิยายประจำถิ่นที่รวบรวมได้ 6 เรื่อง ซึ่งแบ่งเป็น

1.1 นิยายชุมชนทรัพย์และสมบัติ	4 เรื่อง
1.2 นิยายความเชื่อโชคลาง	1 เรื่อง
1.3 นิยายเรื่องผี	1 เรื่อง

1.1 นิยายชุมชนทรัพย์และสมบัติ

เป็นเรื่องที่เกี่ยวกับสมบัติที่ฝังไว้ และลายแทงแนะให้หาสมบัตินั้น (กุหลาบ มลลิกะมาส 2509 : 107) ได้แก่เรื่อง จุงกี กาคำ-กาขาว ชายหาง และแรงศรัทธา

จุงกี

นายอัมพร เกษมณี

เรื่องที่จะเล่าต่อไปนี้ เป็นเรื่องจริง ซึ่งข้าพเจ้ายังไม่เกิดขึ้น ยังไม่ได้เกิด เมื่อข้าพเจ้าเกิดแล้วพอรู้ความ มีคนเล่าว่า มีคนหนึ่งชื่อว่า จุงกี คนนี้เป็น จุงกีคนนี้สูบกัญชาอยู่ทุกวัน งานการไม่ทำอะไรเลย เข้าขึ้นก็สูบกัญชา พอเมาก็นอน เย็นลงก็สูบกัญชา เมาก็นอน สมัยก่อนคนเช่าคนแก่ชอบคูลิเก ในวันหนึ่งมีลิเกคนละหมู่บ้าน จุงกีก็สูบกัญชาเมาไปเรื่อย เค็ม ๆ ไป ทีนี้มีคนอยู่คนหนึ่งมาทักว่า

"เฮ้ย ไอ้คิ๊ว้ย ไปไหนวะ"

"ไปคูลิเกหน่อยไ้ว้ย" จุงกีแกเมา ตกก็พูดไปคูลิเกหน่อยไ้ว้ย

"เอ๋ยมึงมีกัญชาหรือเปล่าวะ เขาว่ามึงมีกัญชา แบ่งให้กูสูบมึง"

ลุงก็บอกว่า "มี"

"เออ มึงให้กูสูบ เคี้ยวกูจะให้เงินทองมึง" ลุงก็ ลุงก็ถือนั่งสูบกินตรงศาลา นั่งสูบกินเรื่อย นั่งสูบกิน มาดูที่นี้ป่าช้า เอะ ลุงก็แกกึกคิดว่านี่ป่าช้า แล้วไอ้มันมาอยู่ยังงี้วะในป่าช้านี้ ค่ายความก็ใจว่าจะได้เงินได้ทอง ลุงก็จึงไม่สงสัยอะไรอีก นี่พอสูบขึ้น สูบกัญชาได้บ้อง สองบ้องชักเมาขึ้นละ ลุงก็ไม่ได้สังเกตเลย มันยื่นไอ้คนที่มาพักลุงคินะ ยื่นไปข้างหลัง ไฟสูบนี้ไฟแดงวาว วาว ชักเอะใจ เอะ มันมาคนเดียว หำไมไฟมันแดงสองครั้งละ ข้างหลัง เคิน เคินไป

"เอ๋ย มึงอยากเอาเงินทองไม่วะ"

"เออ"

"เออไป" นี่ก็พาพาลุงก็ไป มีคันโพธิ์อยู่คันหนึ่ง พาแล้วเข้าไปในคันโพธิ์ มีพระพุทธรูปอยู่ ช่วยกันยกพระพุทธรูป นี่ไอ้คนที่เรียกหากลุงก็

"เอ๋ย เคี้ยวกูไปตามลูกน้องมาคนหนึ่งมา" เอ้อ พอมายกขึ้นนี่ก็เห็นเงินทองอยู่ เอ เออไปไหนก็ไม่หมด คิดไปคิดมา เลยจับมาสร้อยหนักสี่บาท และพระเลี่ยมทองหนักสักสองบาทหอยคอ

"เออแค่นี้ละวะ" คิดว่าเออแค่นี้จะพอกินไปหลายมื้อ นี่ไอ้คนที่หักบอก

"เอ๋ย เอาไปเยอะ ๆ ซี้ ถอดเสื้อผ้าเอาไปเลย แหมเงิน"

ลุงก็บอก

"ฮิ ไม่เอาหรือ เออแค่นี้ละ เคี้ยวหมคมาเอาใหม่ก็ได้" นี่ไอ้คนที่หักก็บอก

"เอ๋ย ไอ้ก็ไปกินข้าวบ้านกูไม่ละ ไปกินเหล้าบ้านกู" เขาถาม ก็ไปเคิน เคิน ออกมา เขาก็ปึกไว้ที่คันโพธิ์อย่างเดิม มานั่งกินเหล้า เอ... ลุงก็บอก

"มึงเอาเหล้ามาที่ไหนวะ"

"ก็ไอ้แหลมใจเล่า"

"ไอ้แหลมไหนละ"

"ก็ไอ้แหลมข้างบ้านมึงนะ"

"อ้อ ไอ้แหลมมันตายทั้งสองปีก่อน"

"นั่นแน่ะ มันมาตัมเหล่าให้กูกิน มึงอยากกูไหม เคี้ยวกูจะเรียกให้
เฮ้ยไอ้แหลม มึงมานี่นิ" ไอ้แหลมมา "อ้าว เฮ้ย ไอ้แหลม" จุงคีเห็นไอ้แหลม

"มึงตายแล้วนี่หว่า"

"เออ กูตายแล้ว กูโดนฟันเข้านี่ก็ตาย" จุงคีชักเอะใจ เอาแล้ว
เอาแล้ว มาเจอเข้าแล้ว เอาอย่างงี้วะ พอเข้าไปเหลือบถูกหมามันกินศพเข้า หมามันกินศพ

"เอ้ย หมามันกินศพ"

"เอ้อ...ไอนั้นหมา มึงก็กินน้ำ ผิดกันอย่างเคียวมันย่างให้มึงกินง"

จุงคีก็อ้วกออกมา สดบคาที่เลย โอ้ย เจอผีหรือหรือนี่หว่า สลบ เอ...ที่นี่ไอ้เจ้าไอ้คนที่หักก็
กับอก

"เอ...จุงคีเพื่อนเราสลับไปแล้ว" ก็จุ่มไป ก็จุ่มไปบ้าน ทอง นีจุงคี
ตื่นขึ้นมา อะ เรามาอนไค้ใจ อ้าวที่บ้าน คิดถึงเรื่อง โอโธ เจอผี สร้อยก็มี อยู่ไปนาน ๆ
ก็สร้อยหมด จุงคีก็ไปอีก ไปขอใหม่ ก็ได้ใหม่ จนกระทั่งจุงคีจะไม่ขอแล้ว นีไอ้เจ้าปายอก

"มึงเป็นคนไม่โลก เอา เอานี้ไปให้หมดเลย" แบกมาให้เสร็จจน
จุงคีมีเงินมีทอง ร่ำรวยในละแวกบ้านนั้น

กาตา กาชาว

นายวงษ์ พันตา

มียายกะตาคนหนึ่ง ละก็เห็นอีกาบินมาตา

"โอโธ อีกานั้นขาว" และยายก็ว่าเหมือนกันอีกานั้นขาว ที่นี้กาขาว

บินมา

"อ้อ ก็กานี้ดำไว้ย"

"อ้อ กานี้ดำ" ยายฟังดูก็รู้ ยิ่งค้นไม่เลย ยิ่งทุกวันทุกวัน จนใบไม้

ร่วงแทบหมด

"ยืมทำไมตา ไบไม่รวมหมด"

"ยืมเอาเงิน"

"อ้อ ตายืมเอาเงินเหอะ ฉับข้าง" ตานี้

"ยายยืมกันให้ตนไม้แห้งเลยนา"

"เออ ตายืมให้ตนไม้แห้งเลย" ยิง ยิง เทวคาบอก

"ยืมเอาอะไรยายตา"

"จะยืมเอาเงินท่านเอ๋ย จนจึ่งเลย"

"เหอะ เอาสิ" เทวคาบอกปัญหาให้ 2 ข้อ แก่ให้ตกแล้วจะได้เงิน

"เกิดศึกในอก ตกอยู่ในใจ" อะไรน้อ ยาก ยายกะตาไม่รู้ คิค

ไม่ออก คิคไม่ออก กลับมาบ้าน มีตุ๊กแกอยู่ตัวหนึ่ง ตุ๊กแก ตุ๊กแกมันบอกออกมา

"ตุ๊กแก ได้เงินอย่างคัง อย่างตุ๊กแก" อ้อ อ้อ แล้วมีจิ้งจกบอก

"จู้ จู้ จู้ จู้ ได้แล้วเก็บไว้ในใจ เจียบ จิ้งจกไม่ต้องบอกใคร"

อ้าวคราวนี้ได้แล้ว ปัญหาได้แล้ว ได้แล้ว

"นั่นใจเงินอยู่ที่ไหน โทษเอาเถอะ" ได้เยอะเลย ไม่คุยไม่พูดกับใคร

หมด ตานี้ยายตาได้เงินรวบ คราวนี้ยายตาอีกคนหนึ่งนะ (หัวเราะ) ยืนอยู่ต้นโพธิ์ ไอ้กา

บินมาเชียว อีกาตำ

"โอโฮ ยายนั่นนะอีกาขาว"

"ตา อีกาตำนั้นว่ากาขาวไปได้"

"เอะ กาชาวนั้นนะ"

"ชาวที่ไหนเล่า กาคำหรือ" อีกาหายไป แล้วก็อีกาขาวบินมาอีก

"โอโฮยายเอ๋ย นี่แหละอีกาตำมีคมาเลย"

"เอ ตานี้จะบ้าเสียแล้ว เห็นกาขาวแท้ว่าอีกาตำได้" กาคำก็หายไป

ตายายนี้ก็ไม่ได้อะไร

ชายหาง

นายอัมพร เกษมณี

มีชีเหล้าคนหนึ่งไปเที่ยวหาผู้ชาย มาขาย ไปหา หา หาไป ไปเจอเอา
ตาแก่คนหนึ่ง

"เฮ้ย เอ็งจะไปไหน"

"ไปหาผู้ชายได้เงินซื้อเหล้ากินบ้าง ซื้อข้าวกินบ้าง ให้แม่กินบ้าง"

"เออ เอ็งก็ยังคินะยังดูแลความเป็นอยู่ของแม่นิดหน่อย คีวะ"

"แล้วก็งูที่ไหนดมีบ้างละตา"

"งูที่นั่นมีเยอะ อยู่ที่โคกนั่น" หมอกก็ไปเชียว ก็ไปเจอเอาพญางูเข้า
อยู่ในโคกใหญ่ ออกมาตาเป็นน้ำข้าวเลย แล้วก็พญางูบอกว่า

"เอ็งต้องการตัวเราหรือ จำเพาะได้แต่ตัวเดียว เอาเงินเอาทอง
เราจะนำทางให้อาไหม"

"โอ้ไอ้คี้ จะให้แม่ฉันชิมัง ฉันซื้อกินเหล้ามั่ง" งูบอก "มะ" งูก็ไป
ไอนั้นหาไม้ซุง โอ้ไอ้ เกิดเป็นงูใหญ่เลย งูเต็มเลย อ้อ ที่แรกบอกอย่างงี้ พญางูบอกว่า

"ถ้าไปเจอองูก็บอกว้าคะมานะ อย่าไปกลัว ถ้าไปเอาตะขาบหรือ
แมลงป่องก็บอกว้าหยาทั้งนั้น แล้วก็ไปเจอจะเป็นมด ก็บอกว้าชู้ญ เออไป" พญางู

(กระแอม) ไปซุกก็เกิดเป็นงูใหญ่ แล้วอีกชั้นก็เกิดเป็นตะขาบ แมลงป่อง อีกชั้นก็เกิดเป็น
มด คนนั้นซุกไปปุ๊บไปเจอเอางูจริง ๆ อ้ายว้าคะมาหรือ ก็เกิดว้าคะมาผูกหัวปั๊บ ซุกไป
อีก อ้อไอ้นี้ชู้ญ ความจริงเป็นพลอยทั้งนั้น ซุกอีกที ได้ชีฝอยนี้ อ้ออ้อ ไปเจอเอาทอง
เงินเต็มไหเลย ทอดว้าคะมาใส่กลับบ้าน ถึงบ้านก็ได้

แรงศรัทธา

นายไฟ คุ่มครอง

มีอยู่คนหนึ่ง คนจน จนจริง ๆ สองคนผิวเมีย เขาไปวัด เขาทำบุญกัน
ที่วัด เขาเดินกันไป เออ เราไม่มีนะตา อยากทำบุญเหมือนกัน แต่ไม่มีอะไรไปทำ ชนก็ไม่มี

อะไรก็ไม่มี ผัวไปเลื่อยให้เขา ไปเลื่อยไม้กลับมา กลับมาโคคาเลื่อยมาซื้อข้าวมากิน
สองคนผิวเมีย จนว่าเงอะงะ ผาเผือกนี้ทะเลอะอยู่กันอย่างนั้น อยู่ใกล้วัดด้วย
วันพระเขาก็ไปวัดนะ แต่งตัวกันสวย สวย เอ เราไม่มีเงิน ไม่มีผ้าผ่อน ชนเงินนี้ไม่มีไป
อยากทำบุญเหมือนกัน แต่มันจน คิดอยู่อย่างนั้น คิดไปทุกวัน อีกวันหนึ่งผัวกลับมาเย็น
5 โมง 6 โมง นี่ละก็กลับ แล้วที่นี้ก็อาเมียแกงซีเหล็ก บอกผัวนะ "นี่ไปหาไอ้นั้น ไบยา-
นางไป ไปหาที่วัดนะ มันเป็นป่าเป็นทุ่ง ผนก็ลงหน้อย ๆ คาก็ไปไต่ไบบ่านางมา ที่นี้มีคน
อยู่คนหนึ่งยืนอยู่ใต้ต้นไม้

"เฮ้ย มึงไปไหนวะ"

"หาไบบ่านางวะ" ไม่ได้ดูหน้ามันหรอก ผนก็มาทัก

"อา มึงเอาไปทำไม"

"แกงซีเหล็กวะ" ไม่รู้ เค้นเรื่อย

"มึงอยากได้เงินไหมละ"

"เออ เงินก็อยากได้วะ"

"นี่ ที่ตีนเอ็งนะ อีรู 2 แขน มึง มึง มึง จัก" กังค โอโธเห็นโอง

เลย เงินว่าเงนั้นนะ ผนก็มาพริบ พริบ บิดเลย ก็พาไปบ้าน แกงกันก็กิน คีกละชี บอกกะเมีย

"มึงเอ๊ย กูไปนา มันบอกว่า มึงอยากได้เงินไหม อยากได้ อยากได้

กึงคอีรู 2 แขน มึงเอาไป จักกูเห็นเลย"

"ทำไมไม่เอามาละ"

"เฮ้ย เอามายังงี้ละ ผนก็มาจัก จัก จัก จัก จัก กูก็รีบมา"

"ฮือ ต้องเอามาสิ"

"เฮ ถ้าเป็นของเราเราก็ได้เองละ" ว่าเงนั้น ที่นี้ไอ้ขโมยมันมาดักไก่
ไต่ดู มันก็ไต่ขึ้นชิ่ง ตรงนั้น ตรงนั้น ตรงนั้น ไม่เอาละไก่ ไปละชิ ไปนั่งจักที่ว่ามันชิ่ง นะชิ
จะแจ่ง ที่ว่าไว้ จักก็เห็นชิ โอโธฮูทั้งนั้นเต็มเลย ยกไปแล้วบิด

"ท่า มันรูทั้งนั้น โททให้แม่มันกัด ฐให้เลื่อยให้เต็มบ้าน กัดมันให้
ตายเอง" ไปทิ้งไว้หน้ากะไค ไปวางไว้ เข้าขึ้นแล้วก็เมียออกไปล้างหน้า หุงข้าว

เรียกตัว

"ใครมาตั้งไว้นะ น้ำขาวหรืออะไร เคี้ยวมันจะจับเอาเรานะ ปิง ไม่มีเงินเสียด้วย นี่ ลูก ลูก" ตัวก็ลุกขึ้นมา นึกว่าเอาเหล้ามาทิ้งไว้ที่บ้าน เปิดขึ้นเงิน ทั้งนั้น โอ้โฮคือใจทั้งตัวทั้งเมียซี คือใจ ที่นี้ ชื้อบ้านซื้อช่องปลูกเหมือนอย่างเขาเหมือนกัน ชื้อขันเงินโต เถอไปวัด ชื้อผ้า เอ คนอื่นเขาบอกว่า "เรือนนี้มันก็จน ทำไมมันมีปลูกเรือน คืออย่างงี้วะ และผ้าผืนกันก็ออกวัด มาถือศีลเหมือนกัน" (ใจบุญใจทาน มันได้ทันตาเหมือนกัน เป็นยังงี้ เขาทำมาดีเขาก็ได้ดี)

1.2 นิยายความเชื่อโชคลาง

เป็นเรื่องที่เชื่อในสิ่งที่ลึกลับ มองไม่เห็นตัว แต่เราถือ หรือเข้าใจว่ามีฤทธิ์และอำนาจอยู่เหนือคน อาจให้ดีหรือให้ร้าย คือให้คุณและให้โทษแก่เราได้ (เสฐียรโกเศศ 2515 : 307) ได้แก่เรื่อง ความเชื่อ

ความเชื่อ

นางพอ เกษมณี

มีแพะตัวหนึ่ง หนุ่กก็ไม่กิน แต่แพะชื้อออกมาเป็นเงินทอง ตายายก็รวบรวมเงินทองก็หมดไป แพะก็ไม่ชื้อเป็นเงิน พระอรหันต์เดินผ่านมา

"ทำไมหนอถึงเป็นอย่างนี้"

"ออ ยายตา ที่เป็นเช่นนี้เพราะมีบาตรฝังอยู่บันได เดินขึ้นเหยียบบ่า ทำให้เงินทองหมดไป แพะก็ไม่ชื้อเป็นเงินทอง ชุคมาเถิด ไปชุคไว้ที่วัด เอาไปคืนที่วัด แล้วเงินทองจะได้มีมาอีก"

1.3 นิยายเรื่องผี

เรื่องผีนี้เป็นความเชื่อของทุกชาติทุกภาษา ซึ่งเป็นความเชื่อที่ฝังแน่นอยู่ในจิตสำนึกอย่างมั่นคง แม้ว่าในปัจจุบันวิทยาศาสตร์จะเจริญขึ้นมากแล้วก็ตาม แต่

"ผี" สิ่งซึ่งไม่มีใครสามารถพิสูจน์ได้ว่ามีตัวตน ก็ได้สร้างความตื่นตระหนก หวาดกลัว ให้แก่คนทั่วไป (ชานัญ รอดเหตุภัย 2517 : 217) ถึงแม้นคนจะกลัวผี แต่ก็ยัง นิยมฟังเรื่องเกี่ยวกับผี ในหมู่คนไทยผีที่นำมาเล่ากันอย่างแพร่หลายได้แก่ ผีกระสือ ผีกระหัง ผีปอบ แม่นาคพระโขนง ผู้ศึกษารวบรวมเรื่องนี้ได้ 1 เรื่อง ได้แก่เรื่อง
สองสหาย

สองสหาย

นายอัมพร เกษมณี

ยังมีชายสองคน อีกคนหนึ่งเป็นคนตึกเหล้า อีกคนหนึ่งเป็นคนสูบดิน ซึ่งชาวบ้านเขาเห็นสองคนนี้มักเรียกว่า ไอ้ซีเหล้าซีดิน สองคนนี้ไม่ต้องทำอะไรเลย คนซีเหล้ามีเงินก็ซื้อเหล้า ไอ้คนสูบดินมีเงินเป็นสูบดิน เป็นเพื่อนกันรักกันมากที่สุด วันหนึ่ง ไอ้คนสูบดินเดิน เดินไป ๆ เมาเดินเข้า เผลอ...ไปนอนบนศาลา ตึกกับที่เขาเผา เผาศพนอนอยู่ นี่ก็ใกล้แล้ว มีผีมา 3 คน ไอ้คนดื่มมันเห็นเข้ารีบเลย "หนึ่ง สอง สาม"

"เออ ครบพบดีไวย มาครบเลยพวกมึง กูคอยอยู่ตั้งนาน" เลยนั่งคุยกันไป คุยกันมา นี่ ผีคนหนึ่งบอก

"เออ มึงนั่งอยู่ตรงนี้ มึงไม่รู้เหรอ ทองตั้งสิบไห กูเป็นคนเฝ้า" คนสูบดินไคยินหูฟังเลย ทองนี้หว่า ก็นั่งคุยไปเรื่อยจนสว่างก็พูดเอาทอง พูดทองนี้ก็ต้องทำอะไรเลย พอมีทองเข้า ก็ใช้จ่ายอย่างเสรีสุ สูดินตลอด 24 ไอ้คนสุราที่เป็นเพื่อนกันไคยินข้าวเข้า เอ ไอ้สูบดินนี้มันมีเงินที่ไหน ก็มาเหมือนกัน มาหาไอ้ดิน

"เฮ้ย ไอ้ดินมึงเอาเงินที่ไหนมาวะ"

"โอ้ กูเมาไปป่าช้านะ กูไคยทองมา 10 กว่าไหนะ" ก็เล่าให้เพื่อนฟัง ไอ้สุราก็เอาจึง คีมเหล้าไปเมาสุดซึกเลย เดิน เดินไป ถึงศาลาที่เขาเผาผี กลับไปเลย คอย คอยเฝ้าอยู่ตั้งนานหลับ ไอ้ผี 3 คนมานี้มันก็นับตัวมันเองมา 3 คน "หนึ่ง สอง สาม เอ๊ะ ไอ้นี้มานอนอยู่ยังงี้ เออ ไอ้มนุษย์ ไอ้มนุษย์ เมื่อวานนี้เองไอ้ที่เมาเอาทองเรา" คิดยังงี้คิดไม่ออก จะแกล้งยังงี้ นี่ไอ้คนหนึ่งบอก

"ดิ่งจุมกมันชี ใหม้นจุมโก้งไปเลย ไม่มีทางแก้" ไอนั้น ไอ้คนนั้น
ก็ดิ่งจุมกห้อย โด่งใหญ่ ใครเห็นแล้วน่าเกลียด ก็ไป ตอนเช้าไอ้สุราตื่นขึ้นมาจับโคนจุมก
"เอะ จุมกเราทำไมถึงโด่งยั้งจี้" วึ่งกลับมาหาไอดีน
"เฮ้ย ไอดีน ทำยังไงวะ จุมกกูถึงเป็นยั้งจี้"
"อ้าว ก็แล้วไง" เพราะความโมโหจะตอยไอดีน
"มึงบอกว่ามึงไปอยู่ที่ศาลาที่เขาเผาผี มึงโค้ทอง มึงไม่เห็นรี จุมก
กูโด่ง"

"เฮ้ ไม่ต้องเสียใจ ไอ้สุรา มึงนั่งกินเหล้านี้ เคี้ยวตอนเย็นนี้กูจะ
ไปหา กูจะไปหาวิธีแก้ให้มึง"

"ไอดีนเองก็กลัว กลัวผีก็กลัว เอ้า ด้วยความสงสารเพื่อน สูดื่น
ไป เมาแออย่างครวากอน เดิน เดินไปถึงศาลาก็นั่งคอยอยู่ นี่ไอดีนมา 3 คน ไอดีนมันยัง
ไม่ทันนับเลย ไอดีนขึ้นเลย "หนึ่ง สอง สาม" "เออ มาครบพอดี" นั่งคุยกัน ๆ มา คุย
กันไป นี่ไอดีน

"เมื่อวานนี้เขาวามึงโค้ดิ่งจุมกไอน์มนุษย์คนนึง มึงดิ่งมันจริงหรือเปล่า
วะ"

"กูดิ่งจริง"

"ทำไมถึงหายวะ"

"ง่ายนิดเดียว มึงเอาซากแกะจุมกมันก็หาย" ไอดีนหูฉึ่งเลย
เอาแน่ เอาแน่ ก็นั่งคุยจนกระทั่งสว่าง ต่างคนต่างแยกย้ายกลับ ไอดีนเดินมาก็ผิวปาก
ร้องเพลงเฮฮามาเรื่อย ไอ้สุราเห็นก็ร้องว่า

"มึงเห็นกูเป็นยั้งจี้แล้วยังผิวปากร้องเพลงอีก" กระโดดขึ้นมาจะมา
ตอยไอดีน ไอดีนก็รีบไปเอาซากมาแกะจุมกให้ จุมกก็อยู่อย่างเก่า

2. นิยายอธิบายเหตุ

นิยายอธิบายเหตุ คือ เรื่องที่อธิบายถึงปรากฏการณ์ธรรมชาติ หรือสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่น ส่วนหนึ่งของนิยายอธิบายเหตุจะใกล้เคียงกับนิยายประจำถิ่น แต่ต่างกันตรงที่นิยายอธิบายเหตุกล่าวถึงต้นกำเนิด หรือความเป็นมาในรูปลักษณะทั่วไป ของสัตว์ พืช ดินฟ้าอากาศ มนุษย์ และสถาบัน เรื่องประเภทนี้เล่าอย่างตรงไปตรงมา เพื่อตอบคำถามว่า เพราะเหตุใด ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น (กิ่งแก้ว อัครถาวร 2519 : 15) ผู้ศึกษารวบรวมนิยายอธิบายเหตุได้ 2 เรื่อง ได้แก่ เหตุที่หมากับแมวเป็นศัตรูกัน เหตุที่นกกาต้องเลี้ยงลูกนกกาเหว่า

เหตุที่กาต้องเลี้ยงลูกกาเหว่า

นายวงษ์ พันตา

แล้วมีนกสองตัว เอ...ไอนกกกาเหว่ากะนกกาสองตัวนี้ ไอ่กาก็เหี่ยวไป หากิน ยายตากก็ปลุกสวณปลุกสาลีไว้ ข้าวโพด กินอิ่มแล้วอาปากร้อง "อ่าบ อ่าบ" ยายตากก็ต่ายกะสุนทะลุปากไปตืดตูด แล้วก็ไปตืดตูด ตืดตูดไอ่กา ไอ่กาก็เหงาหงอย ซี้กัซี้ไม่ได้ แล้วไปเจออะไ่กาเหว่า กาเหว่าบอก

"เป็นไง กาเพื่อน"

"โอ้...เราไปหากินข้าวโพดสาลีของยายตา เขายังมานี้ กะสุนตืดตูด จะไ่ทำยังงิ่ออก"

"อ้าว...ถ้าเราทำออก เหี่ยวหลังมึงทำรังที่ไหนขอให้กูไปฝากมึง มึงต้องฝากไข่กูด้วย มึงต้องเลี้ยงลูกกูไ่ใหม่ กูจะหาให้ออกเลย"

"ไ่" กากวยกตัวไ่ "เอ้า ให้ออกให้ทีนะ แหม แยะแล้วนี่"

"เฮ้ย...อีกาเอ๋ย...อีกาฉลาดเหมือนกัน แต่อีกาโง่กว่า"

ชนิศา : "กาเหว่าฉลาดกว่า"

ทาวงษ์ : "ใช่"

"มานี้ เอ็งลงไปแช่น้ำซะไป แห่แค่ชุด ออย่าแช่มาก เคียวคินไม่ได้
(หัวเราะ) มึงจะตาย แห่เพียงทูล" ไอ้ลูกกะสุนคินเหนียวนั้นมันก็จะลายถูกน้ำออก อีการ
ก็จิตใจก็อาบน้ำ

"เป็นไงล่ะ ออกรึยัง"

"ออกแล้วเพื่อน"

"เออ จำไว้นะ"

"เออ อย่างลัวจำไว้" คราวนี้จะไอ้กาเลี้ยงลูกกาเหว่าไว้ ลูกกาเหว่า
มันโตขึ้น มันโตขึ้นแล้วนี่

"ลูกเอ๋ย...มาหาแม่" มันไม่หาแล้ว ลูกเราไม่ใช่

"ลูกเอ๋ย...มะ มะ มากินกับกะแม่" มันไม่กิน มันออกหากินได้ มันโตขึ้น
แล้ว มันเต็มปีกแล้วนี่ ไอ้แม่อีกามันก็เรียกอยู่ "อาบ อาบ" อยู่นั่นซิ "มะ มะ บอกว่า
ลูกเอ๋ย...มาหาแม่หน่อย" อ้าว กาเหว่ามันก็ไม่หา นี่เมื่อเล็กเลี้ยงมันได้เฉย โตขึ้นแล้ว
ปีกมันเต็ม เลี้ยงไม่ได้ ทีนี้เลี้ยงคนเขาบอกอย่าให้เป็นอย่างลูกกาเหว่า เสียแรงอีการ
เลี้ยงไว้ อีการมันโง่ พอเลยเลี้ยงไว้คิดว่าลูกตัว พอลูกกาเหว่ามันโตมันก็บินหนีไปหมด
(นี่ นิทานเรื่องนี้มีคติโดย เกิดเป็นคน อย่าเป็นลูกกาเหว่า เขาเลี้ยงไว้ไม่รู้จักบุญคุณ
กตัญญูกะพ่อแม่)

เหตุที่หมากับแมวเป็นศัตรูกัน

นายวงศ์ พันตา

มียายกับตาเลี้ยงแมวไว้ตัวหนึ่ง สุนัขตัวหนึ่ง

"เฮ้ย พวกเอ็งสองตัวนี้ไปคาบเงินคาบทอง เพชรพลอยนิลจินดามาให้
เราจะให้อยู่สบายกินสบายเลย"

ไอ้แมวก็บอกว่า

"เมี้ยว ไค้ตา ไค้ตา" หมาก็บอกว่า

"ไม่เป็นไร ฉันก็ได้" คึกคักแล้วไอตัวนี้ คึกคักแล้วนี้ สุนัขตัวนี้ ที่นี้ตื่นขึ้นเช้า ก็ไปกันซิ ไปว่ายน้ำกันไปเสีย ว่ายน้ำไปถึงบ้านเศรษฐี บ้านชื่อบ้านเศรษฐียาว (กระแอม) ก็ไอ้แมวมันขึ้นไปหาเสีย ไอ้หมาก็เฝ้าอยู่ในคิน สุนัขนี้อยู่บนคินไซ้ไหม คันทื่นไป ที่นี้ไปเจอเอาถุงเพชรนิลจินดาเงินทองพอคี่เลย ไคมาถุงหนึ่ง พอคาบเหมาะเหมาะะ กับอกสุนัข

"กลับเหอะ เฮ้ยได้แล้ว" แมวก็คาบมาเฉย พอถึงแม่น้ำไอ้เจ้าสุนัขมันฉลาด มันก็บอกเสีย

"เฮ้ย ก็คาบไปเองวะ ถึงฝั่งกะนั่นแล้วก็ให้มันไปให้หายตา ประเดี๋ยวมันจะจมน้ำเสียไปเปล่า"

"เออวะ จริงจริงนะ ให้จริงจริงนะ" ก็ให้สุนัข สุนัขก็คาบไปถึงกลางแม่น้ำ สุนัขเห็นขี้ลอยมามันก็สูบ สุนัขก็ลื้มของลื้มเพชรนิลจินดาเสียแล้ว ทั้งเสีย ทั้งลงไปก็จมน้ำ จมในน้ำก็ว่ายเข้าตะลิ่ง

"ไหนละมันจะให้กู" แมวบอก

"จมน้ำไปแล้ววะ กูเห็นขี้แล้วนะกูกิน"

"กูย สกปรกคิบเป้ง ไปไปหายตาเหอะ" แมวขึ้นไปก่อนแล้ว

"ไคไม่ลูก ลูกแมวไคไม่"

"ไคมาแล้วหายตา ที่นี้ไอ้สุนัขนี้ ไอ้บ้านี้ มันบอกมันเอาคาบมาเอง ถึงฝั่งมันจะให้หายตา แล้วมันเจอขี้ลอยมา มันสูบที่ มันปล่อยไปเลย เพชรนิลจินดาอะ ตา"

"ไอ้ (หัวเราะ) มันไปหากินก็ไป ไอ้นี้ ไปมึงลงคินไป" ที่นี้ลูกแมวนั้นแหละ บอก

"ยาย ตา ฉันจะไปเอามาให้ไคเลย ที่จมน้ำลงไปในน้ำ หรือมันไปยังใจของยายนี่ฉันไปเอามาเอง ยายตาอย่ากลัว พรุ่งนี้ฉันจะไป" เจ้าแมวมันก็ไป ไปรอ... อยู่ไคข้างแม่น้ำนั้นนะ ไปหมอบอยู่ไคตนไม้คนหนึ่ง ปลาตะเพียนมาหุบเพชรนิลจินดาไปเต็มท้อง หายใจไม่ออกมันก็ตาย ลอยพองลอยพองอยู่ในแม่น้ำ แล้วก็เหี่ยวตัวหนึ่งเดียวไคปลานั้นขึ้นไปจิกกินปลาบนยอดไม้ ยอดไม้ แมวจะขึ้นไปบนนั้น เอยไปจิกเอาทอง แล้วนั้น เพชรนิลจินดาวิ่งลงมา "โป๊ะ" แมวบอก

"เฮ้ย ไม่ต้องขึ้นไ้แล้ว" แมวก็กดပ် แมวก็กดาบมา ไปถึงบ้าน ยายตากไ้ตามปกติ... นี (กระแอม) พอไ้ทองเสร็จที่นี้ก็บอกสุนัข "มึงไปอยู่ไ้ดิน มึงไปหากินเอาตามไ้ตุ่นบ้านนะ ไ้แมวนีต้องขบ่าปลาไ้มันกิน มันมีบุญคุณ ไ้มันนอนฟูนอนเมาะเหมือนเรา" ไ้สุนัขมันบอก

"มึง...มึง...มึงลงมาดิน (หัวเราะ) กูสาบานกูจะกัดมึง"

นิทานเรื่องนี้มันทำให้แมว สุนัข ไม่ถูกกัน

3. ตำนานและเทพปกรณัม

จุดสำคัญของตำนานและเทพปกรณัม คือ ความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อและคำสั่งสอนทางศาสนา ซึ่งผู้เล่ายึดถืออยู่ ว่าด้วยต้นกำเนิดของเทวดา มนุษย์ สัตว์ สิ่งของ โลก และจักรวาล ว่าด้วยระบบคือ ความสัมพันธ์ระหว่างอนุภาคเหล่านี้ ว่าด้วยระเบียบปฏิบัติ เช่น พิธีกรรม จริยธรรม ว่าด้วยปัญหาความขัดแย้งอันก่อให้เกิดโศกนาฏกรรมต่าง ๆ ขึ้น สืบเนื่องจากรูปแบบนี้ จึงได้แก่ เรื่องประเภท ประวัติ ชาดก และนิทานคติ ซึ่งแพร่หลายเป็นอันมากในวงนิทานไทย (กิ่งแก้ว อัครถาวร 2519 : 16) ตำนานและเทพปกรณัมนี้ ผู้ศึกษารวบรวมได้ 22 เรื่อง แบ่งเป็น

3.1	นิทานชาดก	9	เรื่อง
3.2	นิทานคติ	12	เรื่อง
3.3	นิทานประวัติ	2	เรื่อง

3.1 นิทานชาดก

เป็นนิทานที่ได้รับอิทธิพลจากศาสนาพุทธ ซึ่งมีแพร่หลายทั่วทุกท้องถิ่นของไทย เป็นเครื่องอบรม สอนศีลธรรม ความประพฤติให้กับบุตรหลาน นิทานชาดกที่รวบรวมได้ มี 9 เรื่อง ได้แก่ ตินบาลเศรษฐี ชายหาปลา ชายเลี้ยงวัว แม่ชี (สำนวนที่ 1) แม่ชี (สำนวนที่ 2) ชงกฐิน เทวทัต ห่าบุญไม่เจตนา แรงอธิษฐาน

ตินบาลเศรษฐี

นายเสริม เย็นฉ่ำ

ตินบาล ท่านมีกางเกงอยู่ตัวเดียว ก็นำไปขายแล้วนำเงินมารวมทอดกฐินกับเศรษฐี วันทอดกฐิน เกิดมีฝนทิพย์เกิดลงมา เกิดแผ่นดินไหว จนกระทั่งทราบถึงพระเจ้าแผ่นดินกรุงพาราณสี ว่าวันนี้มีเหตุอะไรเกิดขึ้น ก็ถามพวกรบอำมาตย์ บุโรหิตว่ามีอะไรเกิดขึ้น ก็ว่าไม่มีเหตุอะไร มีแต่เศรษฐีเขาทอดกฐินกัน เอาเขาทอดกฐินกันหลายครั้งไม่เห็นมันเป็นอย่างงี้หน่า วันนี้ ขนาดฝนทิพย์ตก ไม่ใช่เล่น ต้องมีเรื่องอะไร

บุญญาธิการมาก เกิดมหัศจรรย์ขึ้นมา ก็สอบถามไปได้ความว่า ดินบาลเป็นคนจน เป็นทาส
ทาสีของเศรษฐี รวมสละกางเกงหนึ่งตัว นุ่งไบไม้ไปเลย แล้วเอาไปขายท้องตลาดได้เงิน
มา 5 มาสก 5 มาสกก็เท่ากับเงิน 1 บาท ก็มารวมทอดกฐินกับเศรษฐี ในที่สุดก็เลยเรียก
ตัวดินบาล ว่า

"ไอ้คนไหนวะมันถึงได้ศรัทธาฉัน เพียงแต่เป็นคนเกี่ยวหญ้าขายหญ้า
อยู่กับเศรษฐี" ก็เรียกตัวมา ก็ถามว่าเป็นความจริง ท่านก็เลยไปรดปราน ได้นิสงหันตา
ยังไม่หันตาย ก็เลยยกที่ปักหลวงให้ ให้เครื่องแพพรรณต่าง ๆ มีเพชรนิลจินดา มีนาง
สนมกรรมใน คล้าย ๆ ก็เป็นเสนapatiเลย พระเจ้ากรุงพาราณสีไปรดปราน บอกหาได้ยาก
ยิ่งจึงศรัทธา แล้วพอตายแล้วก็ไปเกิดเป็นเทวดา อยู่ที่ดาวดึงษ์ชั้นเดียวกับเศรษฐีที่เสียเงิน
มาก ๆ ฉะนั้น ไคศรัทธาสำคัญ

ชายหาปลา

นายวงษ์ พันตา

ท่านไปเที่ยวทุ่ง ไม่ใช่หัดคง ก็ไปเจอเอาไอมะขี้เฒ่าเข้าคนหนึ่ง
วิคปลา (หัวเราะ) วิคปลาโครม โคม มีตะขัง ตะข้อง ก็ไปตามเชียวเหียว
"เฮ้ยท่านทำอะไรอยู่หา" ไอนั้นก็ตอบกรงควัยเหมือนกัน
"ผมวิคปลาขายจะไปซื้อเหล้าคับ"
"เอ้อ ขึ้นมาเถอะ เอาของฉันนี่ไม่ต้องทำงานหนักอย่างงี้ ท่านขึ้นมา
เหอะ" แหมคิดดูแล้วไม่หนักอย่างงี้ เอาเหอะ เราไม่ต้องวิคยังงี้อีกแล้ว ขึ้นไปก็ท่านบอก
"เอาศีลห้าประจำตัว เอาศีลหกไว้ควย ศีลหกได้แก่ญาติ เอาไม้ คานี้ไม่ต้องทำหрок กิน
ของทิพย์ ที่นี้จะไค้เหาะไค้ บ่นยอดไม้ นี่ไค้ศีล ไค้ศีลตาฤาษีก็เอาไว้ควย" เอ ศีลตาฤาษี
ก็ศีลห้า บอกเหาะไค้ควย" (หัวเราะ) ที่นี้ก็ นี่เขบอกศีลหก มีชื่อควยศีลหก (กระแอม)
แล้วก็ให้ศีลห้า ให้ไปหมก

"ปานาไม่ฆ่าสัตว์"

"คัมภีร์"

"อหินนาไม่ให้ลักเขา กาเมไม่ให้ลักลูกเมียเขา ที่นี้ก็ว่าถึงสุราสิ้นสุด
ศีลใหญ่หมด สุราเหล้าไม่ให้กิน อคเสย"

"โอ้อ้อ ผมไม่เอาคัมภีร์ตานี้ เอาเขียว (หัวเราะ) ผมไม่เอาคัม
ภีร์ข้อนี้ ศีลสุรานี้ ผมไม่เอาคัม ของท่านผมไม่เอา ของผมก็ไม่ให้ท่านคัม" หนอยไอ้เจ้านี้
แล้วท่านบอกว่า

"ไม่ได้ ศีลสี่ก็ไม่มี มีแต่ศีลห้าที่ให้ไว้แล้ว ก็ศีลหก เอาไว้เถอะน้ำ
บอกเอาเฮอะ" เอาที่นี้ขึ้นมานะ

"เอาคัม" จะได้อำนาจนา กินของทิพย์ ไม่ต้องทำงาน สะบายละ"
ที่นี้ไอ้มะขี้เหล้าก็รับศีล รับศีลเสร็จได้แล้วก็เลิกดื่มเหมือนกัน กลับบ้าน กลับไปถึงบ้าน
ตะขังตะข่องไม่เอาทั้งนั้น หึงเลย กลับแนวไปเลย กราบลาท่าน ท่านก็ไป ที่นี้ก็กลับมาถึง
บ้าน ไอ้ไอ้ เอานี้ก็ถึงเหล้า หิวแล้ว ถึงเวลา แหม ไม่เอาเสียก็ศีลหอก ท่านอยู่ที่ไหนหนอ
พระองค์นี้ เอ จะเอาไปคืนให้ท่านก็ไม่เมื่อนะ ไม่เอา อ้อได้ศีล สัจจะของตาฤาษีนี้
"สัจจะ สัจจะ สัจจะ" ห่องอยู่อย่างนี้จนลึนอยากเหล้า เหล้ายาปลาบั้งไธปลาดเผาไฟกิน
กะเหล้าไม่นึกถึง ไอ้เหล้าก็หายไป สามวันสำเร็จไปแล้ว ทั่วล่อยไป ไปตกในป่าชมพูทวีป
ของทิศโน้น นี่ก็แล้วก็ตามนี้ไปตกเอาในป่า ตกเอาในป่า เอ ที่นี้ทำไมตัวนี้เบาอ้อ เอะ ที่นี้
ไปตก ไม่เจ็บ ก็ลึมหาดขึ้น แม่โว้ย ไม่มีใครเลย ผลไม้ทั้งนั้น อ้าวฉันผลไม้เป็นของทิพย์
ไปหมด มังคุด ทุเรียน สาลี่ เงาะ อูฐ แล้วที่นี้ก็กินไปกินไปเรื่อยเลย ผลไม้ เฟลนเลย
ได้กินของทิพย์ ที่นี้ไปเจอเอาชาวสาธิตหอมไปทั้งป่า ที่นี้ไปเจอเอาหน้าบ่อหนึ่ง แม่โว้ย
กินมีรสชาดอะอีกแล้ว ตาฤาษีนี้แก่สบายเลย ตากินเหล้านี้ ที่นี้ไปเจอเอาบ่อหนึ่ง
กินน้ำนั้นมีโคกทรส น้ำนั้นนะตกกินไอ้โฮหอมยังกับเทียนอบ แล้วก็กินอีก กลืนทีละน้อยทีละน้อย
กลืนอีกเหมือนยังคอกมะลิลอยน้ำไว้ หอมแต่คอกไม้ทรส แล้วก็ถือศีลเกิดเป็นตาฤาษี ตานี้
แหละได้ครองชมพูทวีปของทิพย์ งดไว้แค่นี้ก่อน

ชายเลี้ยงวัว

นายอัมพร เกษมณี

ไอ้ชายคนนั้นเลี้ยงวัว จัวเผอิญหายไป จะไปทางวัด ไปไปเฝ้า
พระเขาเทศน์ ฟังก็เชื่อกเชื่อกมันไว้ คนหนึ่งกับไม้กระบอง ก็เท่าแกม เท่าแกมไว้ ไม่นะ
ก็ถูกกบไต่ดินตัวหนึ่ง

ชนิศา : เท่าคางหรือเท่าแกมตา

ทาวงษ์ : ไซ้ไซ้เท่าคางของไอ้ชายเลี้ยงวัว ชายเลี้ยงวัวก็ไม่รู้สึก
เพลิน ฟังธรรม เขาจะได้ไ้ธรรมเข้าใจ ไม่ตามจัว ได้ฟังธรรมก็เพลิน จัวจะไปไหนก็ไป
เฮอะ ที่นี้ก็จัวหาย ได้เข้าวัดเข้าฟังธรรมเข้า (หัวเราะ) ไปฟังธรรมใครละ ไปฟังธรรม
พระอรหันต์เข้า ท่านเทศน์ เพลินเพลิน ที่นี้ไอ้ไอ้ไม่ไ้จัวนั้นนะไปค้าเอากบอยู่ที่ดิน ไอ้กบ
นั้น

"โอ้ย...โอ้ย..." เจ็บก็เจ็บ จะร้อง "แอ้ว โว้ย กูเจ็บ"

ประเคี้ยวฟังเทศน์ เทศน์ เขาเสีย กบนี้มีสัจจะด้วย และกบนี้ก็สู้ทนเอา ไอนั้นก็เท่าเพลิน
เลย ไอนั้นก็หนักกบนะ จะทำไ้ไ้ไ้ไ้ ไ้ไ้ไ้ไ้ไ้ "แอะ แอะ แอะ แอะ" เบ่งไว้ เบ่งไว้

"ไอ้เราจะร้องขึ้น เคี้ยวเทศน์เขาจะเสีย อย่าเลยสู้ทนเอา" เบ่ง
ทนเอา ที่นี้ไอ้ชายเลี้ยงวัวนั้นก็ เทศน์เขาก็จบ (กระแอม) ชายเลี้ยงวัวก็กลับบ้าน ไอ้จัว
ก็อยู่บ้านเฉย จัวไม่เห็นไปไหน ไม่หายเสียด้วย แล้วไอ้เจ้ากบนี้ก็ดีใจ กระโดดคดคดกำลัง
ไปตกถึงอ่างตาฉ้าย ฉ้ายไปเจอจะเข้าอีก ก็ซุบให้เป็นคน

แมชี

นายวงษ์ พันตา

มียายชื้ออยู่ 11 องค์ ยายชี 11 องค์นี้ แล้วก็มีองค์หนึ่ง เอ
หนังสือไทยก็ไม่เป็น หนังสือมอญก็ไม่เป็น เจ็ก จีน ก็ไม่เป็น ไม่เป็นทั้งนั้นนะ ไ้ไ้ไ้ไ้
สัมปะติพุทธโฆ สัมปะติพุทธโฆ ไ้ไ้ไ้ไ้ไ้ ยายชีนอกนั้นมันเกลียดชชี่ ทำไมจะฆ่าเสียไ้ไ้

มันจะคิดมาเสียแล้ว ลีบองค์นั้นมันเก่งนะซี ยายชีพวกนี้ก็ว่า "ทองบ้างซี อรหังลัมมา ลัมพุทฺธโ ข บ้างซี ไหว้พระเจ้าเย็นนะ" ไม่เป็นลัมปะติพุทฺธโ ข เอาคือละ ก็ตัดกล้วย ทำแพ ลอยแม่น้ำนั้นไปแล้วก็ลอยไป ลอยไป ลัมปะติพุทฺธโ ข ลัมปะติพุทฺธโ ข ลัมปะติพุทฺธโ ข ยายชี นั้นนะ แม่นยำในจิตใจของท่าน แม่นยำอย่างลัมปะติพุทฺธโ ข นั้นละ นี่พระเป็นที่พึ่ง เขายึด ไว้ไปถึงกลางแม่น้ำ มีปลากระโดดขึ้นมา เขาก็ไม่กิน ปลอยไป ลัมปะติพุทฺธโ ข ลัมปะติ- พุทฺธโ ข แล้วก็วิ่งนำวนอยู่ที่หนึ่ง ก็ไปปะอยู่ ปะอยู่ ก็คาถาซีคือครอน พาสุนัขมาเชียว สันติลงไปอุทฺทนอยซี ตื่นทา สันติลงมาหาอีกนั้นละ

"บอก บอก บู้..." แล้วก็ตานี้ไปบอกอาจารย์เราคือว่า

"อาจารย์ครับ เขารู้จักชื่อผมครับ" ว้างั้น

"หา ไอ้พุทฺธลงไป ลงไป ไอ้พุทฺธลงไป" พุทฺธลงไปอีก

"พุทฺธโ ข พุทฺธโ ข มาหาทำไม ฉะนั้นเขาเลยแพมาหรรอกพอดูณ"

ขึ้นไปบอกอาจารย์อีกแล้ว

"อาจารย์ครับ ผมลงไปแล้วครับ พอมผมหาเขาเรียกชื่อผม

เขาช่วยครับ"

"เอาเราลงไปเอง" คาถาซีก็ถือไม้เท้าเดินหยกหยก ยัน ยัน

เดินลงมาถึงตลิ่ง ไปเจออะเอากันยายชี ไปเจอกับบอกเชียว

"เออ นี่อาตมา โยมมาแต่ไหนที่ลอยแพมา"

"อ้อ มียายชีอยู่ 10 องค์ เขารู้จักหนังสือ ฉันไม่รู้จักอะไร ฉันก็ ทองได้แต่ลัมปะติพุทฺธโ ข ลัมปะติพุทฺธโ ข ลัมปะติพุทฺธโ ข เท่านั้นเอง แนวน้อยในใจ" ก็บอก คาถาซี

"อ้อ คือละ โยม แล้วโยมอยากกลับบ้านไหม"

"อยากไปเหมือนกันแหละท่าน ก็คาถาซีบอก"

"เฮ้ย สันติ อ้อไอ้พุทฺธ คาบเงินทองเราที่ในกุฏิมาคนละถุงละถุง ลากเอามาเต็มที่เลย นี่มีบุญมาเกิดกับเรา เราให้ท่านต่อไป ท่านอันนี้ใครเขาไม่ได้ จะไปถึงวัดก็เขาไม่ได้ นี่เป็นทานของเรา" เมื่อได้ของแล้วก็ออกแพไป ตานี้พอไปถึง

วัดก็จอดบูบ จอดบูบก็ โอ้ ไอ้สัมปะติพุทธโชนียังไม่ตายอีกหรือ ไอ้ศักรนี้ ฟีนี่ก็ เราเอาขึ้น
มาไม่ไหว เขาให้ทานมากระเรา ใครสักเอาก็ไม่ได้หนาเขาสั่งมา จะได้ทำบุญทำทาน ก็
ยายชีก็แบกขึ้นไป จะทิ้งเอาไปก็ไม่ได้ แกะไม่ออก ก็ตาฤาษีให้ทานมาด้วย คานี้ มาขึ้นไป
แกบนศาลานี้ทำบุญ อะ ไม่เอาละของเอ็งนี่ เอ็งเก็บเอาไว้เขาให้เอ็ง เราไปเอา
บ้างเหอะ เราสิบคน เราไปเอาได้ไหมละ สัมปะติ ว่าเชียว ก็ไปทำแพใหญ่มีกับข้าว
ข้าวกับปลาพร้อม จะไปเอาเงินตาฤาษี ไปถึงกลางแม่น้ำยังไม่ถึงเลย เณรณมีปลาขึ้นมา
ด้วยเหมือนกัน เหมาะเลยกับข้าวเรากลางวันไม่มีกินนะ ล้อมีคให้คนละเล่มตีหัวปลา
โปก โปก อีนี่ไว้กินกลางวัน ไว้กินเพล คีจิง ย่างไว้ ทำกัน ครั้นเลย เขาได้ปลา แล้วไป
อีกไปเจอตะเพียนใหญ่ โอนี้เอาไว้กินพุงนี้ กำลังคี่เลย ก็ชุมนุมทำกัน กำลังรวมกันคี่
พอดีเลย เณรณเกิดขึ้นมีลมพายุใหญ่ แล้วก็เรื่อนั่นก็ลมอัปปาง เอ้ย ไอ้แพ้นั่นก็ลมอัปปาง
ฟีนี่หยวกกด้วยก็แตกกันไปคนละชิ้นหมด ไอ้ตัวก็ อรหัง ก็ลืมหันหมด และก็จมนตายกันหมด

แม่ชี

นายอัมพร เกษมณี

มีอยู่วัดหนึ่ง ซึ่งมีแม่ชีมากกว่าพระ มีแม่ชีทั้งหมดอยู่ 500 แล้วมีแม่ชี
อยู่คนหนึ่ง ซึ่งไม่ได้อะไรเลย ได้แต่ว่า ทุกข์โซ ทุกข์ฉานัง ให้ทุกข์แก่ท่านทุกข์นั้นถึงตัว
ฝ่ายแม่ชีทั้งหลายก็รังเกียจ แม่ชีคนนี้ ซึ่งไม่ได้หนังสือ ทองไม่ได้ แต่ทองทุกข์โซ ทุกข์ฉานัง
ให้ทุกข์แก่ท่านทุกข์นั้นถึงตัว คิคอุบาย หาอุบาย ทำยังงี้ถึงจะได้แม่ชีนี้ได้ เลยคิดไปคิดมา
ได้อุบายขึ้น โดยให้แม่ชีคนที่ว่า ทุกข์โซ ทุกข์ฉานังนี้ ลงแพลอยแพและให้พระองค์หนึ่งชื่อว่า
พระสุต พระสุตพอตกกลางคืน พระสุตก็บอกกับแม่ชีคนนี้ว่า เออลงไปอยู่ที่แพซิเผื่อจะได้พบ
เทวดา จะได้ให้ปัญญาจะได้ทองหนังสือได้ ฝ่ายแม่ชีคนที่ว่าทุกข์โซ ทุกข์ฉานัง นี่ให้ทุกข์แก่
ท่านทุกข์นั้นถึงตัวนั้นก็เชื่อพระ เพราะพระมีศีล เมื่อตัดแพเสร็จแล้วแพก็พัดไปเรื่อยตาม
ทะเลไกลจากวัดนั้น ฝ่ายแม่ชีเหลืออยู่ 499 ก็คือใจมากที่ไม่มีแม่ชีนี้เบียดเบียน ที่จะทำให้
ทองหนังสือ มีพวกตนมาก แม่ชีที่ทองทุกข์โซ ทุกข์ฉานัง ให้ทุกข์แก่ท่านทุกข์นั้นถึงตัว ก็ไม่-

เคื่อกรอนใจอะไร นั่งทองอยู่อย่างนั้น ฝ่ายเหวดคาเห็นใจเข้า ก็กระโดดลงมาเป็น ก็แปลงร่างลงมาเป็นปลา กระโดดขึ้นไปบนแพ แม่ชีก็บอกว่า

"เออ น้อ เราไม่มีอะไรกินเราต้องฆ่า"

พอฆ่าเสร็จจะแกงจะกิน เนื่อนั้นกลับกลายเป็นทองเป็นเพชร อีกตัวหนึ่งกระโดดลงมา มันกลายเป็นเงินเต็มหม้อ แม่ชีก็บอกว่า "เออเพราะพระสูตรแท้ ๆ ทำให้เรามีเงิน" นี่พอเห็นเรือสำเภามาเข้าชาย เขาก็เรียกแม่ชีก็เรียกเรือสำเภามาให้ไปรับ แล้วไปส่งที่วัด ก็เอาเงินทองสร้างกุฏิให้พระสูตรอยู่ใหญ่โตมโหฬาร ฝ่ายแม่ชี 499 องค์เห็น เห็นดังนั้นก็ให้ ก็คิดอุบายให้แม่ชี ก็คิดอุบายให้พระสูตรว่า ให้ล่อยแพพวกตนบ้าง เพื่อจะได้มีเงินมีทอง ฝ่ายพระสูตรก็ต้องจำใจล่อยแม่ชี 499 คนนั้น ตกกลางคืนก็มาตัดแพ ปลอยล่อยไปตาม แม่ชีพวกนั้นก็คอยถือไม้ค้ำ คอยที่จะทำปลา ปลากระโดดมากก็จะพันให้ได้ เป็นเงินเป็นทอง แกงให้เป็นเงินเป็นทอง ฝ่ายเหวดคาบอก

"เออ พวกนี้รักษาศีลอยู่แท้ ๆ มีความโลภ อยากจะ ทำให้ตนรกรกใหม่" แปลงเป็นปลาใหญ่โตกระโดดลงมา กระโดดขึ้นไปบนแพ แพนั้นก็ล่มลงจนแม่ชีทั้งหมดตาย เหลืออยู่แต่แม่ชีที่ว่า ทุกข์โซ ทุกข์ฉานัง ให้ทุกข์แก่ท่านทุกขนั้นถึงตัว อยู่ในวัดนั้นคนเดียว

ชงกลิ่น

นายวงษ์ พันตา

พระเจ้า เจ้าแผ่นดินผู้มีเงินจะเอากฐินไปทอด ครั้นในแม่น้ำ ปลาตะเพียน ตะเข้เห็นก็อิมเอิบ จะทำบุญรวม ปลาก็ดีใจอิมเอิบ สาธุบุญเขาคีจั่ง จะทำไฉนจะได้อำตามเขาได้นอ ก็ตะเข้ไปหาเอาดอกบัวมาสามดอก แล้วก็นางปลา นางมีจนา เอ้อ เราต้องลงไปใต้น้ำลึกไปเอาพานฟ้ามารอง ก็ไปเจอเอายายชี ยายชีนั้นรับเอาสาธุ บุญเขาคีจั่ง อิมเอิบใจ แล้วยายชีนั้นไปอาบน้ำ อาบท่าเสร็จ จะไ้ไปจัดถวาย ก็ไปเจอเอาปลาเอาตะเข้ขึ้นพอดี ถึงพระพุทธเจ้า จะถวายพระพุทธเจ้า ก็เอาพานรองชะแล้ว ก็ได้ดอกบัวก็บูชา สัตว์เหล่านี้ก็ไ้ เขาอิมเอิบใจเขา สัตว์เหล่านี้ก็ตั้งเป็นชงไว้

ปีหนึ่งกรีนไคเห็นเดียว ถ้ามีธงมีรูปปลา มีรูปตะเข้ละก็ กรีนไคได้ในวักนั้น เป็นตัวอย่าง
มีกรีนมีรูปภาพแขนไว้ มีตะเข้ คอกบัวสามคอก นางมัจฉาเขาถือพานทอง

เทวทัต

นายไฟ คุมครอง

เทวทัตนั้นนะ ถือว่าเป็นพี่เมียของพระพุทธเจ้านั้นไซ้ไหม ไปบวช
ไปบวชแล้วไปอยู่ปากกะตุ เขาไม่เข้านะชิ ใจไม่ดี แหมเราเป็นอะพี่เขยเขาแท้ เขาไม่
มาหาเรา ใจไม่ดีทำไม จะฆ่าเสีย คิดฆ่าละชิ พระพุทธเจ้า แล้วที่นี้ก็พระพุทธเจ้าก็
บิณฑบาตไปนะ ไปนะแล้วก็มันเอาข้างเอาเหล้าไป 8 ขวด เมลาดะชิข้าง ที่นี้ก็ปล่อยไป
พระพุทธเจ้าก็เดินมาบิณฑบาต เดินมาก็ปล่อยไป นี่พระพุทธเจ้าก็เดินเฉยมา พอถึง
พระพุทธเจ้า ข้างก็หมอบลงนะ หมอบลง เอาวงไหว เคื่องใหญ่ชิเทวทัต ทำใจดี ที่นี้ขึ้น
ไปบนเขา ที่นี้หินใหญ่ชิ พระพุทธเจ้าก็เดินมา มันก็ยลัดลงมา กราวลงมาให้ทับตาย
พระพุทธเจ้าก็ "อ้อ ถ้าเราไม่เลือกออก ออกมันจะแตก" แล้วที่นี้ก็ (ขอโทษนะ) เอาหิน
ถุกหินหน่อยให้เลือกออก ที่นี้ก็ไม่ยุพระเจ้าอชาตศัตรูว่า ถ้าฆ่าพอเสียตัวจะได้เป็นเจ้าแทน
อชาตศัตรูก็เชื่อ จับพอไปขังไว้ แม็ก่อนนอนเท่าไรก็ไม่เชื่อ รักผัวนะ ก็แอบเอาข้าวใส่
ในรองเท้า ปลดออกแล้วให้ผัวกิน ที่นี้ไปคุนะ ทหารก็บอก

"แม่ของท่านเอาข้าวใส่รองเท้าให้กิน" อะไม่ได้ชิ ไม่ให้เยี่ยม
เลย เยี่ยม ๆ ได้ ไม่ให้ใส่รองเท้า นี่เอาข้าวบดทาตัวไปให้ อชาตศัตรู พอเมียออกลูก
เห็นลูกก็รักนะชิ โอ้อ ชิดถึงชิ รักลูกนี้ พ่อก็รักเรา ไปไปเอาออกมาซะพอนะ อ้าวพอตาย
เสียแล้ว ไปหาพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าว่าฆ่าพอ อเวจันะ งั้นเอ็งทำยังงี้ จะได้ขึ้นขึ้น
หน่อย พระพุทธเจ้าว่า สร้างเจดีย์ให้กินเขา พริบ พริบ พริบ (นกเขาเหิร) เทวทัตก็ไป
ยกพวกพญามาร

"พวกมึงไปร่ำไป ต่อหน้าพระพุทธเจ้านั้น" ท่านก็ไม่มีใจ

"อ้อ สวยดีหรือก แต่มันต้องแกอยู่นั้นแหละ" พญามารก็เคื่องใหญ่เลย
จะทำไม อย่างงั้นเลยวะ ให้ลูกสาวไปอยู่ที่วัดนั้น คีลีให้ไปอยู่ที่วัด ให้คนเห็นก็ถามว่า

"ไปไหนมาวะ"

"ไปวัด"

ทำอยู่อย่างนั้นหลายวัน คนเห็นดี คนไม่เข้าใจ พระพุทธเจ้ากำลังเทศน์อยู่ มันเอนำเตาผูกไป

"เออ มาเทศน์ อยู่นี้ลูกจะออกอยู่แล้ว ฟินไฟก็ไม่ตัดให้"

พระพุทธเจ้าก็ว่า

"น้องสาวเอ๋ย ไอ้เรื่องน้องสาวพูดนะใครไม่รู้หรอก อาตมากับน้องสาวนะรู้" ไอ้คนอื่นก็ว่ากัน

"เออจริงสิ ไอ้เรื่องนี้ใครจะไปรู้เห็นละ ก็เห็นกันสองคนนะสิ"

รวมกันใหญ่ที่คนฟังเทศน์นะ ร้อนถึงเทศน์ ละงาเป็นหมูปุงไปตีน้ำเต้า เห็นเป็นน้ำเต้า ไอ้คนนั้นก็เตะ คนนั้นก็ตอย วังจิงเลย อีคนนั้นนะตกนรกนา แล้วก็เหวตักก็ยืนดู เอ เอ-ทำใจไว้อย่างนี้ ต้องไปสมาธิพระพุทธเจ้า พวกมึงหมกไปเถอะวะ กลัวแผ่นดินจะสูบ พอถึงวัดเอาดินหยอนลงไปเอาเลยนะ เข้าเลย อยู่เลย สูดอยู่ที่นั่นเลย ร้อนถึงพระพุทธเจ้า พอพระพุทธเจ้าจะไปโปรด พอเห็นพระพุทธเจ้าก็ยกมือไหว้ พรุบลงไปเลย ตายเลย

ทำบุญไม่เจตนา

นายเสริม เย็นฉ่ำ

ก็มีนางคนหนึ่ง แก่ทำขนมเบื้อง มีพระอรหันต์เฒ่ามาบิณฑบาต ความจริงแกคนชู้ต๊ะนี่ไม่ยากให้ใครกิน ตานี้พระองค์นั้นเขารู้จัก จะโปรดปรานก็ต้องรู้จักจิตของคนก่อน ก็ไปยืนคอยอยู่ ไอ้นางก็กำลังโหล่งทำขนมเบื้องอยู่ ก็เลยฉิวขึ้นมา ไม่รู้จะทำยังงี้ก็เลยให้ไปเลย ขว้างขนมเบื้องไปเลย ให้ด้วยความไม่ไหว้วาศรัทธา จริงนะครับ ก็เลยไปถูกเอา ขว้างไปในที่สุดท่านก็ไม่เคืองนะพระอรหันต์นะ อนิสงสนั่นไปเกิดเป็นลูกเศรษฐีหน้าไม่สวย แต่กลิ่นตัวหอม ก็มีเจ้าชายองค์หนึ่งไปถูกตัว เขาก็ติดอกติดใจ เอามาเป็นพระราชนิเค้ แต่รูปร่างไม่สวยนะครับ แต่กลิ่นตัวหอม เป็นคนชู้ต๊ะนี่ ให้ไปเสียอย่างนั้น

เหมือนกับเราให้ทาน จะได้อะไรไปข้างหน้าไป แต่บุญเขาได้บ้างนะละ คล้าย ๆ ให้ความ
โมโห ใจความโมโหนี้ทำให้ผิวพรรณวรรณมองไป

แรงอธิษฐาน

นายปลั่ง กรอบทอง

มียายคนหนึ่ง เกิดได้สตาจค์แดงมีรุ สตาจค์เหรียญแต่ก่อน แกก็เก็บ
ไว้ เก็บไว้ที่วัดเจตวัน พระพุทธเจ้าใช้พราหมณ์ไป 4 คน มักทายก ไปเรียรายจะได้
มุงวัดสักหน่อย เรียรายไป เรียรายไป ได้เยอะ ไปถึงยายคนนั้นบอก

"โอ เจ้าพราหมณ์ดีละ มาถึงฉันสาธุเออะ ฉันเก็บสตาจค์ไว้แดงนี้
แล้วก็จะทำทานด้วย รับไปไปด้วย" ไปถึงในคางในทุ่ง ไปในทุ่ง

"เอ ทำไมสตาจค์ของยายจะไปซื้ออะไรได้วะ หา" ขว้างทิ้งเสีย
ขว้างไปตกในป่าละเมาะนั้น ก็ได้แต่เงินที่เขาทำบุญมาไว้มากนั้น ตานี้ก็ไปมุงวัดเจตวัน
มีอยู่ที่หนึ่งรั้วไม่หาย มักทายกทำยังงี้ก็ไม่หาย ขึ้นไปแก้ตาบูก็ไม่วาย เอะ ทำไมรั้วอยู่ดี
ทำไมหนอ

"ท่าน สังกะสิ้นะรั้ว ปิดยังงี้ก็รั้วไม่หาย" พระพุทธเจ้าตรัสรู้แล้ว
เห็น ไปเก็บมาไป" ที่นี้ไปเก็บมาบูก็ถวายกับท่าน เอะฝนตกลงมาไม่รั้วเลยจนบัดนั้น

3.2 นิทานคติ

เป็นเรื่องที่มีแก่นและเนื้อหาของเรื่องเป็นไปในเชิงสอนใจให้คติ-
ธรรม จุดมุ่งหมายในการเล่าก็เพื่อให้ข้อคิดและคติในการดำรงชีวิต เป็นสื่อแสดงคุณธรรม
อันเป็นมาตรฐานของสังคม (จันทร์ศรี สุปัญญากร 2517 : 111) นิทานคติที่รวบรวม
ได้ 12 เรื่อง ได้แก่ ถาปณีและสุนัขอโกรน ใช้ปากให้เป็นประโยชน์ ใครเก่ง ความรอบคอบ
น้ำใจ ระวังคน ผิดเจตนา ญักกับกบ พระให้ทาน พุทฺธไม่มียาป พญาช้างเผือก ขาคสามัคคี

ฤาษีและสุนัขโกรน

นายวงษ์ พันตา

มีสุนัขตัวหนึ่งโกรนจนไม่มีเลย แล้วก็ (กระแอม) มีตาฤาษีองค์หนึ่ง
ไปนั่งฌานอยู่ นั่งฌานอยู่ที่โคนไม้ ใ้สุนัขโกรนตัวนี้วิ่งมาผ่านหน้าเลยเจอเขา

"เฮ้ย เอ็งมานี่เข้ามานี่" เจ้าสุนัขโกรนก็เข้ามา ก็เข้ามาหาตา
ฤาษี แล้วก็เรียกสุนัขโกรนเข้ามาแล้วกับบอกว่า

"เอ็งนี่นะ ไม่สมกะเขาเลย เกิดเป็นชาติหนึ่งสัตว์ในแผ่นดินนะมัน
โกรนจัง สุนัขโกรนนี่ มานี่เข้ามานี่ เอ็งอยากเป็นคนไหมวะ"

"แะะ แะะ อยากเป็นครับ"

เมื่อแตกอนสัตว์พูดได้หนา แล้วก็ตาฤาษีจะชุบให้เป็นคน ก็ได้สักกะ
เท่านั้น

"เอากันเข้ามา" สุนัขโกรนมันอยากเป็นคนนะ หากินยากจะตาย
เขาเกลียดเขาที่ ใ้สุนัขโกรนนี้เข้าไหนเขาก็เกลียด สังคมเขาเกลียด รู้ตัวเองใ้สุนัขนี้
(หัวเราะ) แล้วก็ได้สักกะเท่านั้นกะทุ่งหัวโป๊ะ แะ แล้วก็กลาย กลายกลับ กลับเป็นมนุษย์
ก็กลายเป็นมนุษย์สวยงามเลย แห่ม ผู้ชายเสียควาย แล้วก็เกิดเป็นผู้ชาย

"เอ จะซื้อใจโวยเอ็งนี่สวยเสียแล้ว" สวยแล้วตานี้ก็ให้ชื่อว่า
ไ้บุญสิทธ์ ใ้บุญสิทธ์ก็ไปหาผลไม้มาให้ตาฤาษีทุกวัน ทุกวันดีจัง

"ไ้บุญสิทธ์เอ๋ย เอ็งเป็นคนนี้ได้สักกะเท่าตานี้กะทุ่งหัวโป๊ะให้เกิดเป็นคน"

อ้อ รู้แล้วในใจของไ้บุญสิทธ์มันคิด "ถ้ากูได้สักกะที่ สักกะเท่านี้ก็
เข้าไปในเมือง ใครรวยกูกะทุ่งหัว กูไ้เงินมา สวยละวะ ไ้ตาฤาษีแกเอ๋ย มึงเอาไว
ทำไมสักกะเท่ามึง" ตานี้ตื่นเขา

"หลวงพ่อกับผมไปเก็บผลไม้ ะ ผมเห็นบ่อบอหนึ่งลึกจังเลย บ่อ
อะไรก็ไม่รู้ หลวงพ่อเชิญไปคุหน่อย"

"เฮ้ย...ไอบุญสิทธิ์เอ๋ย มึงอย่าชนไปมาก มึงจะไปตกเหวเข้า มึงจะตายนะ มึงคนคนเดียวนะให้ตาไปตาไม่ไปหรอก มึงระวังตัวนะ"

"หลวงพอมานะ" กุญมือ

"เอาไปก็ไปสิ" มันจูงมือตาฤาษีไปเสียแล้ว ตานี้หลวงพ่อก็ไปตามละสิ ไปถึงเหว เหวหนึ่งลึก ลึกเหลือที่จะพรรณาลึก แล้วก็ตานี้มันก็บอกว่า

"มา สักกะให้ให้ฉันถือสิ หลวงพ่อดองคูสิ" ก็มันถือสักกะเท่าไว้แล้ว ก็ถึงสักตาฤาษี ตาฤาษีหาตกไม่ กระโดดข้ามไปถึงถ้ำฝั่งโน้นนะ (ชนิศา) ข้ามเหวหรือถ้ำ (ลุงวงศ์) เหวนะเออ ถึงเหวฝั่งโน้นนะ เอ ยังไง

"ชะ ชะ ชะ ไอบุญสิทธิ์เอ๋ย มึงยังงี้วะ ผลักให้ตก ไม่ตกหรอก มึงเอ๋ย มาสิ มึงนะกลับบ้านเถอะ มะ สักกะเท่าตาถือ มะ เคียวหกล้มเจ็บ" มันก็สั่งให้อ้อ (นี่นี่ก่อนนี้ละครับจงใจจำไว้)

"อ้อ มึงนี่ลืมบุญคุณตาฤาษีแล้วเหวอ หือ" ก็ได้สักกะเท่าจะกะทุ้งไปอีกที เป็นสุนัขโกรนตามเดิม

"หนอย มึงลืมบุญคุณตาฤาษีนี้ มึงเป็นอย่างนี้ไป ชาตินี้ชาติไหนจนกว่า มึงจะตาย" ตาฤาษีบอก ลืมบุญคุณตาฤาษี (ลืมบุญคุณคนนั้นจะไม่พ้นตัว ไม่ว่าสุนัขหรือคน)

ไ้ปากให้เป็นประโยชน์

นายวงศ์ พันตา

มีปู่ตัวหนึ่ง มีตะขาบตัวหนึ่ง วายในทะเล ปู่กำมันอ้อยอยู่ ไร่ตะขาบ เจ้าเวรนั้นไปเข้าเอากามปูนั้นพอดีเลย ปูนั้นหนีบปั๊บ เอ ตะขาบก็ไม่ตายมันขาดท่อนนี้ ตะขาบทำไม่ไม่ตาย ตะขาบไปหาอาจารย์นั้นเสีย วายไปเสีย ตะขาบตายยาก ตะขาบนี้ขาดสองท่อน (ไม่เชื่อลองสิ ชาติโป๊ะ เดินได้ทั้งทางทั้งหัว ตัวไม่ละ) และตะขาบอาจารย์มันอยู่ มีหอยลูกหนึ่ง เคยเจอตะขาบ เคยคาบเหยื่อมาให้กิน ก็ไปกาอาจารย์เขา หอยหอยทะเล ลูกใหม่ แล้วก็หอยนั้นนะรักษาตะขาบ เสีย เหยื่อน้ำลายพอเชื่อมกัน เคยคาบเหยื่อไปให้เขากิน เป็นครูเขา ตานี้รักษาด้วยอะไร หอยนี้ รักษาด้วยปาก ไร่ลื่นน้ำลายนั้น

ยาตะขบติดต่อกันได้ หายอย่างเดิม และก็เจ้าหอยบอกตะขบเขียว "นี่พี่ฉันได้มาถึงทะเล ก็เพราะควยปาก คนเราก็ก็นั่นแหละ ถ้าหลงทางไปควยปากละก็ถึง"

ใครเก่ง

นายวงษ์ พันตา

มี มะ คนหนึ่ง คุยอยู่กับเมียทุกวัน บอก

"ข้าไม่กลัวใครหมดในเมืองในโลกนี้ ใครคนโตใครคนเก้งน้อ อยากไปเที่ยวหาไอ้คนเก้งไอ้คนโตนะ" แหม อ่อนวอนเมียมากเมียบอก

"มีใครโตกว่าแกก็มีพ่อฉัน"

"มีเหอะ ข้าไม่เชื่อ" พี่นี่กำหินขึ้นมาสองก้อน ล้วงขึ้นมาแล้วกำนะ มีชายปีนหินเป็นผิงเสียย่อยแล้ว และอีกก้อนก็ปีนอีก โอ้อโฮ เป็นผิงดินสอพองเลย เก้งแะเขา เขาคุยเก่งได้ นั่งเมียบอกว่า

"เฮ้อ คนเก้งกว่าแกก็มี"

"มีที่ไหนวะ คนโตคนเก้ง"

"มี" อ่อนวอนเมียอยู่หลายวัน เมียก็รำคาญ (หัวเราะ) แล้วก็พี่นี่ก็ปีนเงินอีกเหรียญหนึ่งบาท ปีนมือขวานี่

"ไม่เชื่อหรือ ข้าไม่กลัวใครหมด อยากไปเจอคนโตโตนะ โตกว่าเรา เก้งกว่าเราในโลก" พอเจอหน้าปีนเงินให้เมียดูเป็นผิงอีก

"เออไปสิ" เมียเสียอ่อนวอนไม่ไหว

"ไปไหนก็ไปในป่า ห่อข้าวให้พุงนี้นะ" โอ้มะนะไป ก็ออกไปในป่า ตอนนั้นก็ร้อนถึงพระอินทร์หรือพระพรหมไม่รู้ ไปเจอเอาถึงแก่ตัวหนึ่ง

"ไอ้ดิง มึงหรือเก้งในป่านี ไอ้แก"

"เออ ไม่เก้งหรอก คนเก้ง"

"เอ็งหรือโตในป่านี"

"ไม่โตหรอก คนโตมีอีก"

"มีที่ไหน"

"เอาละอยากไปเจอคนโตะก็จับทางไว้ให้แน่นนะ"

"เอ้อ ไอ้สิ่งนี้เดี๋ยวบิ๊เสียให้รองเจียกเลย เดี๋ยวบิ๊เสียให้หัวร่วง

เลย"

ที่ไหนบิ๊ได้ บิ๊สิ่งทีไหนได้ สิ่งบอกจับให้แน่น สิ่งสับคทางไป นี่ก็ปลิวไปบนฟ้าไปกะลม ไม่ลงนะเขาพระงาม ถ้าลงเขาพระงามก็หมดเรื่องกัน ไม่ลง ก็ลอยแขวงคว่าง แขวงคว่างจะตายไม่ตายแหล แล้วไปตกเอาเมือง กะละปุด เมืองกะละปุดนะ โอ้อโฮ...เมืองนั้นคนโตะจริง ๆ (กระแอม) แล้วก็ฝนตกอีกคืนนั้น ฝนตกพอดีเลย น้ำขังนองเลย ที่เป็นโคลนเป็นโคลน รุ่งขึ้นเช้า ชายชื่อนี้ก็ไปตกในโคลนพอดี จมอยู่อย่างนั้น ขึ้นก็ขึ้นไม่ไหว ร้องให้รองหมอยูนั่น นึกถึงดูถึงเมีย เสียใจ ไม่มาเสียก็ดีแล้ว บ่นร้องให้อยู่นั้นแหละ ทีนี้ ไอ้พวกเมืองกะละปุด เมืองพันธุโตะ มันออกมาไฉนจุก แฉมา นุ่งกางเกง ผาตากพุงมาขึ้นเดียว ไม่ ไม่กลองเป่ากบนั้น (กระแอม) มันออกมาหาชิงกบก็มาเจอเอา รองให้อยู รองให้อยู มันบอกว่า

"ไอ้หนู มาร้องให้อยู่ท่าอะไรหา ทำไมไปจมอยู่ในนั้นละ"

"นึกถึงดู นึกถึงเมีย นึกถึงบ้าน"

"บ้านอยู่ไหน"

"อยู่ทางโน้น" บอกชี้มาทางเขาพระงามนี่อีกละ และก็ (กระแอม) เขาพระงามนี่มันขวางอยู่ ขวางอยู่เห็น ๆ นี่ นี่ มันบอกบ้านอยู่ทางนี้ ชี้มาทางบ้าน

"มะอยากไป มะ แหมมึงตัวแคหัวเข้ากูนี้ กูจมจุกยังไม่โคโนเลยนี่ เฮ้ย กูยังไม่นุ่งผ้าเลย มึงมีลูกสี่คนแล้วหรือ"

"เออมีสี่คน"

"มีเมียควายเธอ ไอ้หนู มึงตัวเล็กนิดเดียวแคหัวเข้ากูนี้โอ้ย"

ก็นึกกลับไม่เป็นจะตายเสียในโคลนนี้ ชายชื่อนี้

"เอาเขาล่ากอลงเลย" เขาล่ากอลงของเมืองกะละปุด มันเป่ามาทางเขาพระงามนี้ ก็ไม่ชน ชนก็หมดเรื่อง ก็มาตกเอาในบ่อ สระน้ำหน้าบ้าน ดังตุ้ม...

ไอ้ลูกเมียมันหุงข้าวชั ทางบ้านจะหุงให้ลูกมันกิน

"นี่อีหนูไปดูซิ แหมสระเราปลาอะไรไม่รู้ ผุคใหญ่จัง"

"เอ แม่" ก็วิ่งไปดู วิ่งพอไปดู

"เอ แม่ พอมาแล้ว" อู๋ ลูกก็ใจวิ่งมาท่อนรับขึ้นไป

"ยังงี้ละพอเด็กเอ๋ย...เห็นไม้ตะคนโต"

"เห็นแล้ว ถึงแกตัวหนึ่ง เก่งกว่าเราอีกมึงเอ๋ย มันสับคเราไปตก

เมืองกะละปุก ตั้งแต่บัดนี้ไปกูไม่เก่งกว่าใครแล้ว"

"นั่นบอกแล้ว นี่คนเก่งอย่าเก่งไปคนเดียว จะเก่งหมดไม่ได้"

(นี่เพื่อนสนิท)

ความรอบคอบ

นายไฟ คุมครอง

ตาจัน ตาจันอยู่ที่นี้ได้เมียลาวนอก พอน้ำลด ปลาพล่านนะซี ก็เอา
เบ็ดโยนลงไป ได้ปลามาตัว หางมันดำ ขมุกขมัวแล้วนะ โอ้อโฮ ลุงจันได้ปลามาตัวหนึ่งไว้อย

"พี่ พี่ อย่าเพิ่งกินข้าวนะ เคี้ยวแกงปลา" จุกตะเกียง เมียก็ตำ
พริกทำปลาเสร็จแล้ว ก็แกง

"พี่ แกงสุกแล้วมาเถอะ" มาละซี

"พอ ๆ ออกมากินข้าวซี" บางคนที่กินแล้ว ที่นี้ไอ้มันลอยอยู่มันอยู่
ในกะเพาะ ไม่รู้ มันลอยอยู่ 2 วัน มันลอยอยู่ ลอย คนแก่เขาก็หยิบขึ้นมา เหม็นขึ้นนะซี

"ไอ้จันอะไรวะนี่"

"ไขมันพอ ไขมัน นี่"

"ไขมันพอไขมันนี่ เหนียวมันปลาไขมันนี่ไหนกัน นาน้ำลด" ที่นี้ก็จับชี้แตก
เต็มชามเลย คนก็ดูขึ้นซี เหม็นคหม้อเลย (นั่นแหละคนขาดสติ ไม่ได้พิจารณาเป็นไข่เป็นซี
ทำอะไรต้องพิจารณา มีสติ ถ้าไม่มีสติมันพลาด)

น้ำใจ
นายวงษ์ พันตา

มีนายพรานสองคน วันหนึ่งเผลอหลงป่าไป ก็ไปเจออะกัน เจอะกัน
แหลกคุ้ยกันดี เนื้อเนื้อก็ไม่ได้กัน พรานป่าดำก็ไม่หุนทรอก เขาอยู่กับป่า พรานบ้านก็หุนผ้า
ตานี้คบกันเป็นเพื่อนกัน ไ้พรานป่าบอก

"ไปเที่ยวบ้านเราเถอะ" เจ้าพราน...เจ้าพรานบ้านก็ไป ก็ไป

"ไปที่ไหนไม่ได้ละ บ้านเราเขาไม่แกล้ง เดี๋ยวเขาหัวเราะกันตาย
เขาแกล้งกันทั้งนั้นไม่ว่าผู้หญิงผู้ชาย บ้านเราในป่าอย่างนี้ แก่เสีย"

อยากไปเที่ยวบ้านเพื่อนก็แกล้งเข้าไป เข้าไปก็หุงข้าวหุงปลากินดี
เอ...พรานบ้านชักใจไม่ดี เกิดคัมพหามาขึ้น แล้วก็ได้เพื่อนบอกว่า

"แม่มึงเอาไปฆ่าเสียไป" จูงไป ไปทำลูกเมียเพื่อนเสียแล้ว

ไปเจอลูกสาวอีกเอ้า

"ไอ้หนูเอาไปฆ่าเสียไป ฆ่าให้ตาย" ตัดกิเลสเสีย

ชนิศา : เอาไปฆ่าหรือคะ

ลุงวงษ์ : เอาไปทำลูกทำเมีย แล้วก็อยู่ ๆ ไปก็คิดถึงบ้าน

"ไปเหอะเพื่อนไปบ้านฉันบ้าง" ตานี้ก็ไปบ้านเพื่อนนั้นเดียว ไปบ้าน

เพื่อนนั้นก็ไปด้วยกัน

"ต้องหุนผ้านะเพื่อนบ้านเรา เอาผ้าคาม้า" ไอนั้นก็หุนผ้าไปได้

เหมือนกัน ก็เข้าไปกัน ตานี้บอก

"แมร์ัก โอ้ยฉันไปได้เพื่อนในป่า เขาเลี้ยงไก่ ไ้ทอดเนื้อ เมียเขา

ต้อนรับฉันดี" ตานี้

"แม่อีหนูนี้กว่าต้อนรับเพื่อนฉันหนอยเหอะ เพื่อนฉันดี หิหลงป่าไป

เป็นเพื่อนกัน ฉันชวนเขามา ไปบ้านเขามาแล้ว เขาก็ดีตลอดทั้งลูกทั้งเมีย ทั้งลูกสาวด้วย"

แล้วก็

"เอ จะต้อนรับเขายังไงคีน้อ"

"เอาเถอะฉันจะไปซื้อไข่ชื้อไก่ หากับมา มาเลี้ยงเพื่อน"

"เออ ไปเถอะ" หมออีกตำน้ำพริกคัก คัก คัก ไอ้เพื่อนนั้นก็ดูไป

ดูมา เอ ไปคุยกับแม่รักหนอยนา เข้าไปในครัว

"นี่พ่อรัก อยากอยู่ไหมในเมืองนี้"

"อยากอยู่เหมือนกัน"

"อยากอยู่ อยู่ได้จริง ๆ หรือ"

"จริง ๆ " ก็เหงานี้ก็เข้าไปคุยกับแม่รักในครัว

"แล้วก็ให้อยู่ที่นี่นะ นี่นะสาวกกะเบืออันนี้ เขาตีกันเขี่ยคสามที

กันเขี่ยนออนนะ แล้วก็อยู่ได้ อยู่ไม่ อยู่ได้ไม่"

"อ้อ อ้อ ไม่ได้ ไม่ได้ กันเขี่ยคนี้เจ็บจับเป้งเลย

"ไม่ได้ ไม่ได้กันเขี่ยคหักนี้เจ็บ" ก็เลยออก ถอยออก จะไปแล้ว

อยู่ไม่ได้ ลงเรือนได้ก็เปิดแนวเลย เจ้าพรานป่านั้นเปิดแนว เลยไค้คามาขึ้น คานี้

อ้าว ไอ้เพื่อนรักไอ้พรานในบ้านกลับมา หอบมา ไช้บาง ไก่บาง ที่นี้มาถาม

"นี่ แม่ฮึน เจ้าพรานป่าเพื่อนเราไปไหน"

"ไอ้เขามาคุยกับฉัน กำลังฉันจะแกงเสือกเข้ามา"

"แกงอะไรให้กินหนอ มาถามฉัน"

"ฉันบอกยังไม่ม่อะไรแกง กำลังไปหากับมา" แล้วเขามอว่าเขา

อยากอยู่บ้านนี้ บอกอยู่ ไอ้นี้ สาวกกะเบือตีกันเขี่ยคออนสามที นี้อยู่ได้ไม่ เขากลัวนี้ เขา

วิ่งไป" แล้วนี้ แกงเสร็จ เรียกลูกมากินข้าว

"นี่ไปเลี้ยงแซกลูกเต่าที่ไหนจะได้กิน" ที่นี้เรากิน ลูกเต่ากินอ้ม

แล้วก็หลับสบาย ไปเลี้ยงทำไม แซกคงแซกป่านั้น ไม้อา พรานป่า

อ้อ ที่นี้มาคิด

"จริงค้าย เรากินจนอ้ม ลูกกิน ถ้าเพื่อนเรากินค้ายจะไม่พอกิน"

หมคแคนี้

ระวังตน
นางทองม้วน รุ่งทอง

มีคนหนึ่งเป็นลูกศิษย์อาจารย์ อาจารย์สั่งไว้เชียว ถ้าเอ็งออกป่า
ละก้อ นอนบนต้นไม้ อะ ถ้าเอ็งนอนกะดินทองนอนหงายนะ นอนสูงให้นอนคว่ำ อ้า...
นอนคว่ำให้นอนหงาย นอนสูงให้นอนคว่ำ นี่อาจารย์สั่งไว้ยังงั้น แล้วก็ไอนี้ก็เชื่อคำอาจารย์
ซี ออกป่าไปนอนอยู่บนต้นไม้ เสือมาก็เห็น อ้อ อาจารย์บอกยังงี้ เสือมาเราก็ก็นอน ให้
นอนคว่ำ นอนสูง ให้นอนคว่ำ นอนคว่ำให้นอนหงาย ท่านบอกไว้ ไอนั้นไม่ลืมคำอาจารย์
แล้วก็นอน ๆ ไป ช่าง เห็นช้างตัวใหญ่มา ก็ไม่กล้ากระตัก ที่นี้มีคนแก่คนหนึ่งแบกเงินมา
เชียว เต็มไหเลย ไอนั้นมันเชื่อคำอาจารย์แน่นอนเลย ที่นี้ตาแก่คนนั้นมาเชียว เอา
เสียมขุดหลุมใต้ต้นไม้เชียว วางกะปุกเงินกะปุกทองลง ไอนั้นนั้นก็แลเห็นนิชข้างบน ตาแก่
นั้นก็กลบละซี ทางโน้น ทางนี้ ไม่ได้ขุดบนต้นไม้แล้วก็ไปบ้าน ไปบ้านปู่ คนนั้นไม่รอเลยขุด
ขุดได้แล้วก็เดินต่อไปริมน้ำ ตานี้เอะนอนกะดินนี้ต้องนอนหงาย นอนหงายทองละซี พอตี
เลยมีอีเหี้ยยตัวหนึ่งมันเหี้ยยปลามาได้ ปลาตัวใหญ่ คราวนี้ก็ ก็จับต้นไม้ จับไม่เหมาะ
ปลาก็หล่นไปปะลงมา ได้ปลาอีกตัว ก็คราวนี้ก็กลับบ้านเลย มาแหะปลาก็ได้อีก เพชร
นิลจินดา รวยเลย คราวนี้มีอีคนข้างบ้าน เห็นมันรวย แต่ไม่รู้จักคำ นอนสูงให้นอนคว่ำ
นอนคว่ำให้นอนหงาย ก็ไปตาย

นิคเจตนา

นายวงษ์ พันตา

มียายตาทอดแห ทอดแหไปตามตีนท่า สองยายตานี้มีลูกสาวคนหนึ่ง
ได้ปลาก็ ลูกสาวก็ไปตลาดไปขาย อยู่ตามตลาด ไอ่แม่ได้ปลาก็ให้ไปขาย ไอ่พ่อก็ทอดแห
ไป.. ที่นี้เจ้าพ่อนะ

"ไอ้โฮ ถ้าไม่ทำ... ทำไมจะได้เงินชักโองนั่งเน้อ (กระแอม)
จะได้เงินที่ไอนชักโองนั่งเน้อ จะได้ไม่ต้องไปขายแล้วปลา ลูกจะได้ไม่ต้องไปต่อแหลขายของ

ขายปลาอยู่ตามตลาด แก้วไปแก้วมา" บนไค้อย่างนั้น พอตีเลยทะหลังพัง ทะหลังนะพัง
ขึ้นมา โอโฮเงินโองนึ่งเต็มทะหลังหมด

"ยายเร็ว ได้เงินแล้ว" ยกเงินนั้นขึ้นเรือ ยกเงินนั้นขึ้นเรือได้แล้ว
ก็ตาบอดเขียว ทาวาเขียว

"ไปนินแล้วไม่ต้องทำอะไรเลย เราไปก่อดึกก่อดูมานให้สบายเลยไปอยู่
แอวยายเอาอะไรละยาย" ยายเขามอดเขียว

"เออ บุญอย่าเพิ่งทำอะไรเลย เอาไปทำบ้านให้ดี เรียบร้อยแล้วก็ อ้อ
แล้วก็ขอให้คนไข้เยอะเยอะ ที่นี้จะใช้ เราไม่ต้องมาทอดปลาอย่างงี้ แล้วเราไปทำบุญกัน
นะ"

พอว่ากันเท่านั้น พายุเกิดมา เรือล่มกว่าเงินโองนึ่งก็ไม่ได้ ตานี้
ยายตาถึงได้เรือดำเคียว คิงไคดำเคียวแล้วก็บอกว่า "ทำบุญให้ฉัน ทำบุญให้ฉัน" คนนะ
แทบจะจมตาย... นี่เกือบจะตายแล้ว โอ "อรหังช่วย อรหังช่วย" อรหังก็ช่วยท่านไม่ไหว
นี่ของพันนี้ จงทำบุญไว้มาก่อน นี่ค้าย ๆ ของกายสิทธิ์ เราทำให้ก่อนเหลือเท่าไรค่อยใช้
ยังงี้แหละจะยี้ค ของเก็บไคพันนี้ (ขอให้จำไว้ทุก ๆ ท่าน เก็บไคทอง ทองสีบาท คำนวน
ให้ดี เราไปทำบุญไคชักบาทหนึ่งก่อน แล้วไคนั้นเอากินไปไม่หมด ของกายสิทธิ์นี้ ครูเตือนสติ)

งูกับกบ
นายไพ คุ่มครอง

เกิดมาวันหนึ่ง พระพุทธเจ้าท่านจะออกไปโปรดสัตว์ ออกทุ่ง ไม่ใช่
เดินป่า ไม่ใช่เดินหัดสง นี่จำไว้ด้วยไม่เสียหาย ท่านออกไปโปรดสัตว์ในทุ่ง ก็เผอิญไป
เจออะเอาภกะงูสองตัว เนะ เนะ คูนี คูนี เกิดขึ้นมาอีกแล้ว วันนั้นนะ ก็นึกว่า ไ้งู้ก็
จับเขี่ยคกบไว้รอง "เอี้ยว เอี้ยว เอี้ยว" (หัวเราะ) รองอยู่ "แอว แอว" ที่นี้เจอ
พระพุทธเจ้า ออกรูแล้ว "พระท่านช่วยผมด้วยคาบ" พระพุทธเจ้าก็เล็งเห็นเข้า ผู้ตรัสรู้
ผู้มีบุญ สาธุ แล้วก็บอกกะสัตว์เขี้ยว เอ บอกให้มันปล่อยก็โศกลาภของมัน ของเขาเคยกิน
...แล้วเราจะบอกยังงี้น้อ อีต่อนี้แหละ แล้วก็บอก

"นี่แน่ท่านเอ๋ย" พระพุทธเจ้าผู้มีบุญ ตรัสรู้อยู่แล้ว

"เอ๋ย พวกเอ็งปล่อยเองเถอะไว้ย" โอ้เจ้ากูเขาชอบใจจะได้กิน
เขาอาปากคาบ อาปาก ที่นี้กับกว้างหนีออกจากปาก โอ้เจ้าโง่งนี่จะได้กินหรือไม่ก็ไม่ได้อิน
นี่ ตานี้ก็ปล่อยกันเอง ขาปก็ไม่วุ่น

พระให้ทาน

นายอัมพร เกษมณี

พระไปรับนิมนต์เขาคือมาแล้ว ก็ไปเจออะสุนัขอ่า ไปเจออะสุนัขก็
สุนัขมันแมงกอนนมนยาน มันหิวนี้ ก็ทำให้มันอิม

"เอานะ ฉันจะลวงให้หมา ให้สุนัขมันกินเป็นทาน ท่านไปที่ไหน
ค้อไปข้างหน้าไม้อดไม้อยาก" ดังนั้น พระอรหันต์องค์นั้นไม้อดซึกที่ ลวงค่อนิ ฉันเข้ามา
อิม ลากให้สุนัขกินอิม คีใจ อิมเอิบ ตัวนี้จะเป็น "ทาน" บุญลักเอาได้ ทาน ลักไม่ได้
เพราะเขาจริงใจในตัวเขา เขาเลยให้ทาน

พูดปิดไม่มีบาป

นายอุม มีชันหมาก

มีอยู่คนหนึ่งแต่งงานกัน เกิดแพทอง ผู้หญิงนี้ก็จะกินข้าวของ
พระราชา ถ้าหากไม่ได้กินข้าวพระราชาแล้ว ผู้หญิงมีทองจะตาย ว่าผู้ชายอย่างนั้นไซ้ไหม
ที่นี้ทำยังงี้ได้ ก็ความกลัว กลัวเมียตายว้างั้นเหอะ เลยต้องไปรับอาสาเอาข้าวมาจาก
พระราชาขึ้น

"ไม่ต้องตกใจ" ว้างั้น "เดี๋ยวพี่จะไปเอาให้" แล้วก็ปลอมกาย
เป็นพระ ก็เข้าไปบิณฑบาต บิณฑบาตในพระราชวังนั้นนะ เลยได้ข้าวมา แต่พระราชา
องค์นั้นยังไม่ไว้วางใจ เพราะว่าเห็นว่าคน ๆ นี้ผิดกับพระธรรมดามาก ในเรื่องวินัย
เคร่ง การเดินหรือการอะไรนี้ดูเหมือนจะเคร่งกว่าพระธรรมดา มาก จึงใช้อำมาตย์
บอกไปติดตามมา ก็ต้องตามดูว่าพระจริงหรือเปล่า ก็ตามไป เดินไป เดินไป พอถึงใน
ป่าก็เอาจี้วรปลดลงหมก ปลดลงหมก แล้วก็กลับมาถึงพระราชา พระราชาก็ถามว่า

"พระองค์นั้นเป็นอย่างไร"

"เขาเดินไปเดินไปเห็นหายไปเลยพระองค์นี้" แล้วพระราชาก็ว่า

"นั่นไง พระองค์นี้ไม่ใช่พระที่ไม่ดี เป็นเคร่งครัดจริง ๆ"

ที่นี้ก็ว่า พุทฺธบถไม่มีบาป ถ้าไม่งั้นคน ๆ นี้ก็ต้องตาย นิทานเรื่องนี้ก็จบเพียงนี้

พญาช้างเผือก

นางพอ เกษมณี

มีพญาช้างเผือกตัวหนึ่ง เลี้ยงแม่ตามออกไปทุกวัน และก็เอาแม่ไว้ที่
ถ้า ไปหาน้ำอมมา หากะบอกนำมาให้แม่ทาน หาหญ้า หาผลไม้ให้แม่ มีวันหนึ่ง พราณ
หลงป่าไปเจออะพญาช้างเผือก ที่นี้เขาบอกว่า

"ท่านเอ๋ย บานฉันอยู่ที่ไหนหนอ ท่านเป็นช้างบอกทางให้หน่อยเถอะ
ฉันไปไม่ถูก" พญาช้างเผือก พอเห็นพราณก็นึกเมตตากรุณา มุขิตา แล้วก็บอก

"มาเถอะเจ้าพราณ เจ้าก็หมดกำลังแล้วนะ ฉันไปชี้ให้บอกทาง
ชี้ทางแล้วฉันกลับนะ" บอกกับมัน ก็ขึ้นคอช้างไปเฉียว พอถึง ทางนี้ทางนั้นะ ไปกลับบ้าน
ช้างก็กลับบ้าน ทาน้ำหาทำไปเลี้ยงแม่ต่อไปทุกวัน ที่นี้ก็พราณป่าเข้าไปเฝ้าพระเจ้าแผ่นดิน
บอกช้างเผือกมีอยู่ตัว สวยงาม งดงามจัง เออ ดีไปต่อมาไป เอาช้างบ้านออกไปต่อ ก็ไป
เจอพอคี่เลย

"เวรกรรมเอ๋ย เวรกรรมของฉันแท้ ๆ จำเพาะบอก ไอ้พราณคนนี้
ไอ้พราณคนนี้มาจับฉัน ฉันไม่ไป แล้วแม่ฉันทางนี้จะได้อะไร ขอให้ฉันไปหาแม่ฉันก่อนนะ
ไปหาน้ำหาทำให้แม่ฉันกินเดี๋ยวฉันไป"

"ไม่ได้ นี่จะมารับเข้าเมือง"

ไปเมือง คนเลี้ยงก็สงสัย ช้างเผือกตัวนี้ ชาวปลาไม่กิน ยืนร้องไห้
น้ำตาาร่วงผอม ผอม กลวยก็ไม่กิน อ้อยก็ไม่กิน ก็ขึ้นเฝ้าพระเจ้าแผ่นดิน

"ทำไมพระองค์ท่าน ช้างเผือกตัวนี้ไม่ทานอะไรเลย มีแต่น้ำตาไหล
ร้องไห้ ทาจะไม่รอดและครับ"

"เหอะ ไหนไปคูชิ"

"เออ เจ้าพญาช้างเผือกเอ๋ย" นี่เจ้าแผ่นดินว่าเสีย

"ท่านนะเป็นใจ ไม่ท่านชาวทนต์ปลา ผลหมากรากไม้ เหอะ ท่านเป็นอะไร หรือจะคิดถึงบ้าน ลูกเมีย พ่อแม่ บอกให้หน่อยเหอะ"

"พระองค์ท่านครับ" ช้างนั้นดีใจ

"อ้อ พระองค์ท่าน ไฉนนี่ถืออกตัญญูอยู่ทุกวัน ถืออกตัญญูแม่ผม ตามอกทั้งสองข้าง ไม่ไ้ไหนอะไรเลย ทุกวัน ๆ ผมไปหาให้แม่ผมรับประทาน น้ำควย กล้วยควย ผลไม้ควย ไฉนแม่ผมก็ไม่ไ้ไหน ทางโน้น ไฉนนี่จะตายพร้อมแม่ควยนะครับ"

อ้อ สัตว์นี้รู้จักบุญคุณกตัญญู เลยปล่อยช้างออกไป ช้างนั้นดีใจวิ่งกลับ

มาหาแม่

ชาคสามัคคี

นายวงษ์ พันตา

มียายกับตานี้ แล้วก็ทำพรวนสืบไปเรื่อยเลย สืบไป สองตายายนี้พักเหนื่อย ตามอกว่า

"ยาย ถ้าเราไ้ของสำเร็จ จะระลึกไ้ชัก 3 ข้อ ยายเอ๋ย เราไม่ทองสืบและพรวนหนา"

"เออ คีชีตา" ยายบอก แน่ "ยายจา เอ๋ย ตาจา ไ้ไ้ฟ้านั้นคีชีจะตา" (กระแอม) แล้วตาก็สืบไป ที่นี้ไ้ของลูกหนึ่ง เออ เเฮ บังเกิด ตาคูปู่ ตาฐนี่ ของลูกนี้ะ กะปู่กันหนึ่ง ไ้ของลูกนี้ะ จะระลึกไ้ 3 อย่าง

"ยายเอ๋ย ไ้ของสำเร็จแล้วยาย"

"ไ้ไ้อะไรตา ตาจา"

"ไ้ของโวัย ของสำเร็จจะ คีไ้ 3 ที่ คีไ้ทั้งนั้นเลย 3 อย่าง"

"คี คี ตา คีเฮอะ ตาจะคีไ้อะไรละ"

"เฮ้ย ยาย กูจะตีหนึ่ง กูจะเอาเมียเล็ก ๆ คนหนึ่ง"

"ไอ้ตา ไอ้ตา พูดยังงั้น ฉันต้องตีด้วย ฉันจะเอาตัวหนุ่มเล็ก ๆ

หนอย"

"เอะ" ทาวา (กระแอม) ที่นี้โต้เถียงกันใหญ่ ตามบอกว่า

"ให้กูตี ที่นี้ 3 อย่างนี้ กูจะเอาเมียสาวเล็ก ๆ คนหนึ่ง มันจะได้

ช่วยเราสับ"

"อ้าวฉันก็เอาข้างซิดา จะเอาตัวหนุ่มเล็ก ๆ คนหนึ่ง"

"เออ ที่นี้ฉันตีหนึ่ง

"ตีเอาอะไรตา"

"ยายอย่างกวนนา" แล้วตามอก เคื่องขึ้นมา ตาตีเลย โน่น ตีโบบัง

"หัวควยไม่เอาเรอะ" ควยติดตามก ตาหมุก ตีคหุติดตามก ตาคนนั้น

นะ ยายเห็นเข้าของตา

"โอย ตาเอ๊ย เอาไม่ไหวแล้วเยอะเยอะ เอาคืนไปเสีย" (กระแอม)

แล้วบอก "ตาเอาคืนไปเสียให้หมด เอาไม่ไหวคไม่ไหวแล้ว ที่จุมกห้อย ๆ เหี้ย ๆ เอาคืนให้หมด เอาไม่ไหวคไหวแล้ว เยอะเยอะ" โอะ ตาก็กลัวด้วยฮิ ห้อย ๆ ที่ปากก็มี ตีโบบัง

"ไปเสียให้มิด" มดเลยสูง เก่าก็ไม่มี...ไม่มีเลย...ตานี้ ยายบอก

"ตา ไปหมดแล้ว ของเก่ามีไม้" ตาไปคลำ

"โอย ยายเอ๊ย...ไปหมดแล้ว"

"เอาแต่ของเก่าเถอะตา ตีคืนมาเหอะ" เนาะ ตีอีกทีหนึ่ง โบบัง ได้

แต่ของเก่านี้แหละ (ไม่ต้องเถียงกัน ไอ้ที่โต้เถียง...ตีโบบัง...โอบัน...ตีโบบังหนึ่ง เอาคนให้เยอะเยอะ คนไข่มันมาทำ มาใช้สอย สมายเลย นี่โอะ เอาตัวน้อย เอาเมียน้อยไม่ได้แล้ว

3.3 นิทานประวัติ

เรื่องประเภทนี้มุ่งแสดงประวัติที่เกิดขึ้นจริง จะเป็นประวัติของบุคคลหรือสถานที่ก็ได้ ซึ่งผู้เล่าตั้งใจชี้แจงเรื่องราวความเป็นมาเกี่ยวกับเรื่องที่เล่า นิทาน-

ประวัติรวบรวมได้ 2 เรื่อง ได้แก่ ศาลมอญ เหตุที่มอญอพยพครั้งหลัง

ศาลมอญ
นายไฟ้ คุ่มครอง

มอญช่วยไทยรบชนะพม่าหมด ที่ค่ายบางระจันนะ ที่นี้ก็มาถึงแล้วนะ พวกมอญ มอญที่มานี้ ไอ้หานี้ มีงมาซ่มเหงที่นี้อีก ว้างนั้นนะ เอ้าเอ้าพวกเรา แต่ก่อนไม่มีเป็น มีหอก มีดาบ พันตะลุย ตะเลียบ พม่าก็หนีไปเลย ที่นี้เจ้าแผ่นดินมา ที่นี้เจ้าแผ่นดินละก็เอ้า พวกมอญละก็ ถ้าเกิดความหรืออะไรให้เขาจัดแจง ไทยไม่ต้อง เขาพัน เขามาอะไรกัน ให้เขาตัดสินกันเอง พวกมอญว้างนั้นนะ ที่นี้มีมอญเป็นฟาม ก็ไปหามอญละชิ ไทยไม่ต้อง ไม่ต้อง เกี่ยว ตีกันก็ตี พันกันก็ตี ไม่รู้ละเป็นความกันก็ไปหามอญ มอญก็จัดแจงเอง เจ้าแผ่นดินเขา ยกให้ ที่นี้ก็หาไปท่ามา แล้วก็คนไทยมันฉลาด ไปทูลเจ้าแผ่นดิน เอ มอญนี่กฎหมายเขายังใจ ก็ไม่รู้ละนี้ ผมอยากไปอยู่กับเขาค้วยนี้ จะใคร่รู้จัก ทำโน้น ทำนี้ เขาตัดสินกันยังใจว้างนั้น พระเจ้าแผ่นดินก็เอ้าคนไทยมาอยู่ด้วย เคืองละชินี้ แขนมาอยู่ เขาให้มาฟังเราตัดสิน เลิก แม่มันเถอะเรา เลิกเลยไม่เอา อ้า ยกให้มันเลย ไปทำอะไรก็ไปทำ มอญเลิก เคือง พระเจ้าแผ่นดินเอามาที่คนไม่รู้ มาอยู่ที่ศาลมอญนะ และมอญก็เคืองละชิ ที่แรกก็ให้มอญ เขาทั้งนั้น เลยยกให้คนไทยหมด

เหตุที่มอญอพยพครั้งหลัง
นายไฟ้ คุ่มครอง

มอญที่มาจากหลังนะ มาหลังเขาหมด พมานะชิ เจ้าเมืองมันเกณฑ์ทหาร พวกมอญนะมาหัดทหารที่หาดทรายกว้างใหญ่ มันหัดอยู่ที่นั่น ที่ผู้หญิงมันมีทองนะมันเดินมา ไอ้พม่า 2 คนนั้น

"เฮ้ย เด็กนั้นนะ ผู้หญิงหรือผู้ชาย" คนนั้นบอกผู้ชาย คนนี้บอกผู้หญิง
"มะพนันกัน" ใช้มีคผาทองเลย มันทำถึงอย่างงี้ พมามันทำอย่างงี้

"เอ ทำยังงี้ละโว้ยพวกเรา ขึ้นอยู่เราคงแะ คิดหนี หนีนะ หนี-
แบบไหน อย่างนั้นเลย หนีอย่างงี้ พันแม่มันให้หมก" เอะ พันยังงี้ นี่เอาพวกตัวส่งไป
อยู่นครสวรรค์ ว่างั้นนะ ส่งไปโม้ด ผู้หญิง เด็กเล็ก ส่งไปอยู่โน้น หมายความว่านะไปอยู่โน้น
ที่นี่ เมืองลพบุรี พม่ามันอยู่อย่างลพบุรี และที่นี่ก็เอาแบกฟืน คนละมัด คนละมัด ว่างั้นนะ
ตั้งสองร้อยมัด ฟืนมัดละสี่คน วันนั้นละนะไป ยามเขามีนี ยามพมานะ เข้าไป มันถามไปไหน
พันคอเลยขาด พันขาด ที่นี่ พันขาดมันไม่รู้ตัวนี่ พันขาดแล้วก็แล้วกันละชียามนะ ที่นี่ยามตาย
หมดไขใหม่ ที่นี่ก็แบกไป ไปแอบ ฉลาดซี้ ไปแอบใต้ถุนนะ พอถึงเวลาวางั้นเออะ 3 ทุ่มนะ
วางั้นนะ จุกเลย จุกหมดเลย ทุกบ้านเลย เจ้านาย ฮู ฮู ก็ลงมาละชิ ลงมาตัด ลงมาตัด
ลงมาตัด ตัดหมด พอแม่ลูกหลานตัดหมด ทางโน้นก็ตัด ทางนี้ก็ตัด ตัดหมด ที่นี่ก็ตัดหมด เผาหมก
มันก็ไปฟ้องเจ้าเมืองมันชี มหากษัตริย์นะ มอญพันเสียหมดเลย เผาหมก

"และไอ้เงินทองละ คลังเงิน คลังทอง มันเผาหรือ"

"ไม่ได้เผา"

"งั้นพวกมึงทำมันไม่คีนี่ มันถึงทำยังงี้ เออ มันไม่ได้คิดกับข้านี้ะ
เงินทองยังอยู่ มันไม่ได้เผา ไปเรียกมันมา ไป" ก็ชี้ข้างไป ถึงโน้นแหละ ยังไม่ถึง
นครสวรรค์ก็ ถึงกลางทาง

"เอ้า มันมาอีกแล้วโว้ย พวกเรา เอ้า พวกเราเอา"

"ข้า ข้า เขาไม่ทำหรรอก เขาให้กลับไป เขาไม่เอาโทษ เอาทัณฑ์
หรรอกพวกแบนะ พวกเรามันผิดเอง เขาให้กลับไป กษัตริย์เขาให้กลับ เขาไม่เอาโทษ
เอาทัณฑ์"

"เอะ พวกเราเอายังงี้ บ้านช่องก็มี ไร่นาแหม เอ ยังงี้โว้ย
พวกเรา กลับชี"

ที่กลับก็กลับ ที่มาก็มา

"ฮา เราไม่ต้องกลับแม่มันแล้ว" ส่วนใหญ่เขาบอกละนะไปลงเรือ
ตั้งแต่ขึ้นไป พวกมอญนะ ลีบหัวอย่าให้เป็นเขียงเดียว เป็นเขียงเดียวไม่ได้ สบายเลย

พวกมอญไปไหนสิบคนไม่ไป กัดัวมีเรื่อง นี่ก็ลงมา ลงมาถึงเชียงใหม่ ที่นี้กษัตริย์ที่ พวกมอญ
 แยกมาแล้ว รับมัน รับมัน รับมัน จะเอาอะไรให้มันไม่ว่าอะไร มันขออะไรให้มัน ถ้าไม่ให้
 ก็เป็นโทษ (ชนิศา) กษัตริย์นี้หมายถึงกษัตริย์ไทยเราหรือคะ (ตาไฟ) ใช่ กษัตริย์ไทยเรา
 เขารับจากโน้นมา มากี่มาทำไมมาหากินกันอยู่ และนั่นก็ลงมาอีก อยู่กันเยอะแยะ อยู่โน้น
 เกาะหนึ่ง อยู่ที่นี่เกาะหนึ่ง เป็นอย่างงี้

4. นิทานเรื่องสัตว์

นิทานเรื่องสัตว์ คือ นิทานที่มีตัวเอกเป็นสัตว์ และสัตว์นั้นจะมีการกระทำ ความคิด ตลอดจนการพูดจา เขียนแบบมนุษย์ นิทานเรื่องสัตว์มักจะแสดงให้เห็นความฉลาด ความโง่ ของสัตว์ตัวใดตัวหนึ่ง และในการแสดงความโง่หรือฉลาดนั้นมักทำให้เกิดความ ขบขัน และแฝงแง่คิด ตลอดจนคติบางประการไว้ด้วย (กิ่งแก้ว อัครถาวร 2519 : 16)

นิทานเรื่องสัตว์ที่รวบรวมได้ 3 เรื่อง ได้แก่ สิงกับเต่า เขียดเต่า และเสือสามสหาย

เสือและคางคก

เสือและคางคก

นายอู่ม มีชันหมาก

คางคกกับเสือเฒ่าเป็นเพื่อนกัน อยู่ในป่า อาศัยกินพวกอะไรต่ออะไร ที่นี้อยู่ มาได้ ไ้คางคกตัวนั้นบอกว่า

"นี่เสือ เอ็งนี่กินอะไร"

"โอ๊ะ ข้านี้เรื่องไ้กินไ้ไม่ต้องห่วงหรอก ฉันทันทั้งนั้น นอกจากตันแล้วฉันทัน ไ้กินหรอก" แล้วว่า "กินตันนี่ตันอะไร"

"พวกตันกระต่าย ตันควาง ตันอีเก้ง อะไรพวกนี้ทั้งนั้นแหละ" ไ้ ๆ เสือ มั่นว่ากับคางคก ที่นี้คางคกก็นึกกลัวอยู่เหมือนกัน ไ้ไปนี่มันจะกินเรานา เอาอย่างงี้ก็แล้วกัน

"เราอย่าอยู่เลยป่านี เราไปอยู่ป่าโน้นกันดีกว่า" วางัน

"ป่านันมันไปลำบากนะ เพราะวาคนไม่มันลมอยู่คนหนึ่ง เพราะไ้ทางที่เราก ต้องไปนี่เป็นสามเลยละ ต้องอ้อม ตันไม่มีความยาว ส่วนความใหญ่เราป็นไม่ไหว" คางคก บอกว่า

"ไม่กลัวหรอก ไ้ให้ใหญ่เท่าภูเขาไ้ไม่เป็นไร ขอไ้ไปทางนี้เถอะ ทางอื่น อย่าไปเลย" ที่นี้ไ้เสือบอก

"เอ๋ ไอ้ตัวน้อยเดี๋ยวมันไม่กลัว เอาไปกะมันซิ"

ก็ไปถึง ที่นี้ไอ้ความคันใหญ่ของมันเป็นมันไม่ติดกินนี่ ไอ้คางคกมันก็รอดไปได้ ส่วนเจ้าเสื้อกั๊กจะถึงทางโน้น ไอ้คางคกมันไปถึงแล้ว

"เอะ ไอ้เสื้อนี่มันยังงองแงจริง ๆ มันสามารถแบกมันคนไม่เล็กนี่ คิดแล้ว เราอย่า อยู่ไม่ได้ เราต้องข้ามแม่น้ำ" แม่น้ำนี้ไม่เห็นตลิ่งหรือ? เสื้อคิด จะข้ามไปหากิน ผึ้งโน้น พรุ่งนี้ค่อยข้ามเถอะ หากินผึ้งนี่ก่อน" และก็ไอ้คางคกมันบอกว่า

"พรุ่งนี้กินตับให้ฉันดูหน่อยนะ ฉันอยากจะทำพวกตับกระต่าย ตับวัว ตับอีเก้ง ตับกวาง นี่ฉันไม่เคยเห็นซักที อยากจะดู" ไอ้เสื้อตัวนั้นก็กินมาให้ กินมาแล้วก็อวกออกมาถามว่า

"นั่นตับอะไร นี่ตับอะไร นั่นตับไอนั้น นั่นตับไอนี่" "แล้วเอ็งละกินอะไร"

คางคกบอก

"ข้ากินตับเหมือนกัน" แต่ไม่บอกว่าตับอะไร แล้วไปเอาถ่านมาก้อนหนึ่ง

ถ่านแกรง ๆ

"เอ๋ เอ็งกินอะไรมาวะ" วันนี้เห็นปากอมมาก็อวกออกมา "เอะ นี่มันตับอะไรวะ คำ ๆ " ที่นี้เจ้าคางคกมันบอกว่า "นี่แหละตับเสื้อ" วา่งนั้น เสื้อมันบอกว่า

"ไอ้โฮ ตับของเราแข็งแรงขนาดนี้เชียวหรือ" คล้ายว่าตับของตัวไม่เคยเห็นหรือ ตัวเป็นเสื้อก็จริง เพราะไม่ได้กินตับ จึงไม่เห็นตับเสื้อ

"อ้อ ตับข้าแข็งแรงขนาดนี้ ข้ายังกล้าหาญถึงขนาดนี้ ที่นี้อยู่ต่อไปนี่ เราอยู่กับคางคกนี่ไม่ได้แน่ ต่อไปมันต้องกินเรา" เราคิดจะหนีไปอยู่ผึ้งโน้นดีกว่า" ที่นี้หาวิชีว่า จะฆ่าคางคกมันหรือก็ไม่กล้า เพราะมันกินตับไอ้เสื้อมาแล้ว คิดจะให้มันว่ายน้ำไปเดี๋ยวมันก็ตายเอง ไอ้คางคกนั้นบอกว่า ไม่เป็นไรหรอก

"เอ็งกระโดดข้ามไปก่อน เดี๋ยวฉันตามไปที่หลังเอ็ง เดี๋ยวก็ไปก่อนเอ็ง" วา่งนั้น ไอ้เสื้อก็โกรธ

"อะ ไอ้แม่น้ำไม่เห็นคลิ่ง มันจะให้เราไปออกหน้า ข้างแม่น้มนะตามใจมัน" ไอ้เลื้อมันก็กระโดดลงไป โดดลงไป ไอ้คางคกมันก็โดดตามติดเหมือนกัน ไปเอาปากไปอมหางเลื้อไว้ ไอ้เลื้อก็ว่ายน้ำ ว่ายไปว่ายไป ว่ายไป จวนจะถึงคลิ่งแล้วอะ ไอ้คางคกก็กั๊กหางเลื้อ เลื้อมันก็เจ็บ เจ็บมันก็ควัดหาง ไอ้ตัวมันก็ไปอยู่ข้างคลิ่ง ไอ้ความจุกหрокที่คางคกมันร้อง "น้อก แอ ก แอ ก แอ ก" ไอ้เลื้อคิดว่าคางคกมันหัวร่อ มันก็เลยกลัว

เชียด เต่า และเลื้อ สามสหาย

นายปลิง กรอบทอง

มีสามสหายซึ่งคบเป็นเพื่อนกัน มีเชียดตะปาดหนึ่ง ที่สองเต่า ที่สามเลื้อ ที่นี้คบกันแล้วก็ถามเรื่องกินอาหารว่ากินอะไร ถามเจ้าเชียดตะปาดก่อนว่ากินอะไร เชียดตะปาดว่ากินแมลงธรรมดา ถามเจ้าเต่าอีกว่ากินอะไร เจ้าเต่าว่ากินคอกบัว ว้างั้น ที่นี้เอ้อคอกบัว ว้างั้น ที่นี้เอ้อคอกบัว ที่นี้ถามเจ้าเลื้อว่ากินอะไร เจ้าเลื้อว่ากินคน ที่นี้ว้างั้นคายออกมา ว้างั้น (หัวเราะ) กินแล้วก็กลืน เอ้อ คายออกมาให้ดู ที่นี้ เอ ไอ้เชียดตะปาดก็คายเป็นแมลง ไอ้เต่านั้นคายออกมาเป็นเนื้อคน แหม โอโฮ ไอ้มันกินเนื้อ อูฮู เคี้ยวมันจะกินชะอีกหрок (หัวเราะ) เลื้อนั้นไม่ทันบอก ก็ออกวิ่งที่เดียว หนีเลย ไม่ค่อยตอบ ที่นี้พวกเจ้าเต่ากับเจ้าเชียดตะปาดนั้นก็บอก เอ้อ ต้องไปตาม ตามมันไป ตามมันไป ที่นี้มันไปเจอตะก้นไม้ มันขึ้นตะก้นไม้เลยเชียวเลื้อนะ ไอ้สองคนนั้นตามไปตามถึงตะก้นไม้ เจ้าเชียดตะปาดก็ไปเคาะหัวอยู่ เบ็ก เบ็ก เบ็ก คล้าย ๆ กับพันตะก้นไม้ ที่ไอ้เต่า เออ เต่ามันเคาะหัวเบ็ก เบ็ก ไอ้เชียดมันร้องแป๊ก แป๊ก เอ ตะก้นไม้มันจะล้มเสียแล้ว (หัวเราะ) เลื้ออยู่ไม่ได้ก็กระโดดลงไป จากนั้นก็หนีอีก ก็ไปตามอีก เจอะเลื้ออีก เจอะยายกะตาสองคนไป สองคนไปขออาศัยอยู่

"ช่วยด้วย ยายตา เชียดตะปาดกะเต่ามันจะมากินผม ช่วยหน่อยเถิด"

"เอ้อ ไม่เป็นไร เอา เข้าไปอยู่ในเรือนนั้น" ว้างั้น "ไอ้เจ้าไม่ต้องกลัว ไอ้เต่ามาเคี้ยวจะตำให้กิน" ว้างั้น ที่นี้ก็คลานไป คลานไป พอถึงใต้ถุน ไอ้ตาคนนั้นก็ลงมาจับเต่าไป ไอ้เชียดก็อยู่ข้างล่าง จับเต่าขึ้นไป

"เอ้า ตั้งน้ำ แมมันเอ๋ย" เออ เออ ยายก็ตั้งน้ำ ไอ้แกก็เหยียบเตาไฉนี้
เหยียบเตาไฉนะเออ โบกไฟไปอะไรไปไม่รู้ ไอ้ตาก็โบกไฟไปอะไรไป ไอ้เชี่ยคตะปาคก็
ร้องบอกว่า

"เฮ้ย ยังไง ๆ มึงจะเป็นจะตายแล้วก็ มึงเงยหน้าขึ้นมาดูอะไรข้างบนนั้น
บางะ พวงอะไรมันห้อยย้อยอยู่นั้นนะ" ว้างั้น (หัวเราะ) ที่นี้แหงะขึ้นไป เออ เฮอ
เหมาะที่เคียว ภู ยืนคอ เตาขึ้นยืนคองกับไฉนั้น พวงนั้น โอ้ย คาก็ร้อง โอ้ย เลื่อนนั้นอยู่ไม่ได้
อีกแล้ว ภู ก็ต้องเปิดอีกแล้วนั้น มันฮุบตายายแล้วนั้น (หัวเราะ) มันไม่ปล่อยกักแล้ว เออ
นิทานเรื่องนี้มันก็หมดแค่นั้น

ลึงกับเตา

นายวงษ์ พันตา

ลึงกับเตาเขาเป็นเพื่อนกัน อยู่คืนท่า ตนกกล้วยลอยมา ตนกกล้วยลอยมา เขา
ก็กระโดดลงไปทั้งสองคนนั้น ลากกล้วยเข้ามาเชียว ไอ้เจ้าลึงนะฉลาดมากไป ตนกกล้วยนี้
มันออกหน่อ ออกลูกจะได้กิน ไอ้เตามันก็เอาทางกก ไอ้ลึงเขาก็เอาทางปลายจะได้กินไว
ที่นี้ไอ้ปลายนั้นก็เหี่ยวลง เหี่ยวลง ของลึงนั้น ของกล้วยก็งามขึ้น งามขึ้น ของเตานะ เออ
ของลึงก็เหี่ยวลง เหี่ยวลง ตาย ของเตานะออกลูกเข้าเป็นผล คกคี่ ไอ้เตานะตะกายกล้วย
นะจะขึ้นไปกิน "ซุกแซรก ซุกแซรก" อยู่ขึ้น ก็ขึ้นไม่ได้ กล้วยมันขึ้น ไอ้เจ้าลึงเขาคู

"เฮ้ย ภูขึ้นเหอะวะเพื่อน แล้วภูให้มึงกินมั่ง" เขาขึ้นไป เขากิน เขายัดแก้ม
เขาสองข้างเขาคูเลย

"เออลงมาบ้าง เผื่อภูบ้าง" หิงลงมาเปลือกกลิ้งไปให้เตากิน

"เฮ้ย เนื้อมาให้กินบ้างว้ย" เตามันบอก

เตาฉลาดพอ แต่ใจไม่ทันลึง (หัวเราะ) ที่นี้ลึงมันจับไว้วัย นิ่งไว้ที่ตูดมันด้วย
กล้วยนะ มันกินอิมแล้ว มันหิงมาให้ทอนนึ่ง เออ ไอ้กินเหมือนมั่ง

"เฮ้ย เวรกรรมมึง ให้กินมั่ง ของภูปลูกไว้แท้ ๆ " เตาก็บอก ที่นี้พอกินอิม
เขาขึ้นไปอยู่บนยอดไฉนั้น

"เฮ้ย มึงกินได้ดี มึงขึ้นบนยอดไผ่ มึงขึ้นได้ มึงอิมแล้วสินะ เวิร์กกรรมแท้ ๆ กล้วยไข่แท้ ได้กินตอนเดียว เปลือกก็ได้กินหน่อยเดียว" ที่นี้ลมพัดมา ไล่ลงนะ ลูกกะโปก หอยขม ไม้หนึบ

"โอ้ย ช่วยด้วย (หัวเราะ) เค้าโวย เพื่อน" ไอ้เต๋ามันก็เข้าไปแอบในกอไม้ แอมตัวมัน

"อ้อ...ยังงี้โวย" (หัวเราะ) เค้าบอก

"สนุกไม่ละ"

"ไม่สนุกเลยเพื่อน ไม้หนึบลูกกะโปกฆ่าแล้ว โอ้ย ช่วยด้วย ช่วยด้วย"

(หัวเราะ)

"เออ อนิจจัง อนิจจัง เราไม่เที่ยงแท้หรอก" เค้าเขมอก

"มึง เวิร์กกรรมของกูนะ กล้วยกู มึงกินอิม หนึบไว้ก่อน" เอาใหญ่เลย ลมพัดมา หนึบใหญ่

"โอ้ย...ช่วยด้วยเพื่อน" (หัวเราะ) "เพื่อนโวย ช่วยด้วย ช่วยด้วย"

(หัวเราะ)

"ช่วยไม่ได้" เพื่อนบอก ตะโกนไป ที่นี้ลมพัดมา

"พอหรือยัง"

"โอ้ย ไม่เอาอีกแล้ว" ที่นี้ลมกลับ ที่นี้ก็หันจากไม้หนึบ

"มะ ไปหากินอีกเหอะ เราลงคืนท่าเหอะ"

"ไปสิ" ไปหากินคืนท่า มันก็กินรากจรวงรากจันทร์ มันกิน กิน เค้า ไอ้นั่น เขาเก็บอะไรไม่รู้ ของเน่าของเน่อว กินตามตลิ่ง ไปในป่า ลิงก็

"มะเพื่อน เจ้าแผ่นดินมีองค์หนึ่งเขาชอบกับเรา เขาเคยมาเลี้ยงอยู่ ไปหากินเหอะ"

"ไปสิ" ก็ชวนเค้าไป เค้าไป ที่นี้ เค้าบอกว่า

"ถ้าข้าพเจ้าตกหมอน ให้ข้าพเจ้าอยู่ในวังนะคราบ ผมนะเป็นเตาทอง"

"เออ คี่ละ ถ้าเจ้าตกหมอนจะให้อยู่" เอ๊ะ เจ้าเตาทำไมว่าอย่างนั้นละ

"ครับ ถ้าผมตกหมอนให้ผมอยู่ในวังนะครับ ถ้าใครตกหมอนให้อยู่ตามป่า"

ตานี้ พระองค์ท่าน

"ยอมสิ" ที่นี้ถึงเขาคดานไปคดานมา ไม่ออก ตานี้ไต่ตามันตคออกมา "ปู้ด"

หมอน...มันกินจันทร์

"แหม เตาทองเราเอ๋ย คี่จัง จะได้ออยู่พระราชวัง" พระเจ้าแผ่นดินว่า

อย่างนั้น พระราชวังหมอนไปหมดเลย

"โอเจ้าลึงวายังไง" โอเจ้าลึงก็คืนไปคืนมา

"เออละครับคคละ" มันก็ตคออกมา "ป๊ิบ"

"โอไอ เอ๋ย เหม็นจังเลย กลิ่นปลานงปลาเน่า ไป ไป (หัวเราะ) ไปอยู่ในดงในป่าไป" ก็ไปอยู่ที่กอไผ่หนีบอย่างเดิม เค้าก็ได้ออยู่ในวัง

5. นิทานมุขตลก

เป็นนิทานที่มีเนื้อหาส่วนใหญ่อยู่ในชีวิตประจำวัน จุดสำคัญของเรื่องชนิดนี้อยู่ที่มีเรื่องที่ไม่น่าจะเป็นไปได้ต่าง ๆ อาจเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับความโง่และกลโกง การแก้แค้น แก้อั่ว การแสดงปฏิภาณไหวพริบ การเดินทางและการผจญภัย ที่ก่อเรื่องผิดปกติในแง่ขบขันต่าง ๆ (กุหลาบ มลลิกะมาส 2509 : 109) นิทานมุขตลกที่รวบรวมได้ มี 25 เรื่องแบ่งตามสารัตถะได้ดังนี้

- 5.1 นิทานความฉลาดและโง่ 5 เรื่อง
- 5.2 นิทานนักบวช 5 เรื่อง
- 5.3 นิทานการมดเท็จและการโม้ 15 เรื่อง

5.1 นิทานความฉลาดและโง่ นิทานประเภทนี้ ตัวเอกของเรื่องถ้าโง่ก็เป็นคนโง่อย่างที่สุด และทำเรื่องผิดปกติวิสัยที่มนุษย์มีสติปัญญาธรรมดาเขาทำกันได้ (กุหลาบ มลลิกะมาส 2509 : 109) หรือฉลาด ก็จะมีไหวพริบในการแก้ปัญหาก็เกิดขึ้น และวิธีการที่นำมาแก้ปัญหานั้น เป็นวิธีการที่สร้างความขบขันให้กับผู้ฟังเป็นอันมาก นิทานที่รวบรวมได้คือ เรื่อง โง่ นายพรานกับหนูป่า ฝีมือ เจ้าปัญญา

โง่

นายวงษ์ พันตา

มีอยู่เพื่อนกันสี่คน ไ้คนหนึ่งชุกแหลม ไ้คนหนึ่งจุกใหญ่ ไ้คนหนึ่งฝ่ามือโต ไ้คนหนึ่งหูใหญ่ 4 คนด้วยกัน เป็นเพื่อนกัน ตานี้ไปเที่ยวไปทอดแห ได้ปลาพอกี่มีสาว ๆ ลงมาขอ

“ขอปลาหน่อยซิจะ”

ไ้มือโต เขาชอบนี้ เห็นสาว ๆ มาขอ เขากอบให้ไปหมดเลย แหม ไ้ชุกแหลมเคือง กระแทกเรือ เรือรั่วเลย เรือรั่วแล้วทำไง ไ้จุกใหญ่นั้นล้วงขึ้นมุกปิดเรือ

บิดยาเรือ ไอ้คนหูใหญ่ทำใจ จึงทำเป็นใบเรือ เรือก็วิ่ง บัด บัด ไปเลย คราวนี้ไปพักอยู่
ข้างตลิ่งข้างหนึ่ง น้ำใสเขียว ไปพักเรือ เหนื่อยแล้วก็ไปอยู่ใตรมด น้ำใสเลย ผีงละ ไอ้
ความโง่ของเพื่อนทั้ง 4 ตัวนะ โง่ฉิบเผงเลย แล้วก็ผีนะมันออกวน ลูกมันอยู่ที่บนไผ่นะโน่น
เขาแลเห็นเงาผีงเข้าไถ่น้ำ

"เฮ้ย นั่นแน่ ผีงมาเกาะไถ่น้ำ เอ็งลงไปซิวะ ไปคำกินหัวน้ำมัน"

ตานี้ไอ้เอาไอ้มือใหญ่ไปกอบเอาน้ำผีงมาให้เพื่อนกิน ไอ้มือใหญ่เขาลง
ไปเขียว ผีงมือใหญ่เขาลงไป ลงไป คราวนี้ผีงมัน อ้าว ลงไป

"ถ้ามันรื้อกินละโว้ย คุชชีผีงออกใหญ่" พี่นี้ไต่ไม้ถอนนะ ค่ำกคค

"กิน กินเสีย" คำไว้งั้นเอง ยกถ่อขึ้นมา เพื่อนยิงพันแหง

"ขึ้นเรือ ไอ้หานี้ ปลาเมื่อก็ให้เขาไปหมดแล้ว กินผีงอิมอีก ท้องป่อง

เลย"

มันกินน้ำก็ไม่รู้จัก ไอ้ความโง่ของมนุษย์แล้วก็

"อ้าว ขึ้นเรือ ยังยืมอยู่อีกเล่า" มันขึ้นได้หรือ มันตายแล้ว

"เอะ มึงกินอิมแล้วไม่ให้กูกิน คี มึงไม่ขึ้นหรือ ล่อไม้ถอเข้าไปตูม ขึ้นซิ

ไม่ขึ้นคิงขึ้นโว้ย"

คิงขึ้นไปบนเรือ พี่นี้ชักเน่าละชิ คนเขาล่องเรือลงมา

"เฮ้ย แกเอาไปไหนเล่า เหม็นจังเลยผีนะ"

"มันกินผีงอิมแก"

"อ้อ อนิจจังเฮ้ย คนตายว่ากินผีงอิม"

คราวนี้ไป ไปอีก เหม็น เห็นขึ้นเรือยละ

"เฮ้ย เอาไปไหนเล่า มันเป็นผี มันตายแล้ว มันเน่าแล้ว ยังเอาไว้"

"มันไม่เน่าหรอก มันกินผีงอิม"

"มันว่ากินผีงอิมยังงั้นอ้อ เหม็นทนไม่ไหว ไปกลบเสียซิ ไปฝังเสียไป

มันตายแล้ว แกเอาไปยังงั้น เหม็นจะตายอยู่แล้ว เหม็นหมดค่านเมือง"

"อ้อ เหม็น ตายโวย คนเราไปกลบเสีย ขึ้นไปกลบ ขึ้นไปฝังเสีย
ตายแล้วนี่" ไป ไป ที่นี้ไอ้ตุ๊กแหลมคคออกมาปุ่ด

"เฮ้ย เหม็นจะตายไป ไปกลบเสียไปเน่าแล้ว เอ โวย ภูเหม็นแล้ว
ไปกลบ เสียอีก กลบเสียเป็น ๆ"

แล้วก็ไป ไปอีก (หัวเราะ) ไป ไปอีก ไอ้หนูใหญ่ก็คคออกมาอีก เหม็น
อีก

"ไปกลบเสียไป" ไปกลบเสียอีกคนหนึ่ง เหลืออยู่คนเดียว มีเงิน 80
บาท พายเรือไปคนเดียว มีลูกใหญ่คนเดียว คราวนี้ไป ไป มีเงินอยู่ 80 บาท ตาก่อนเขา
บอกมีเงินซั้งหนึ่ง ไปแล้ว ไปตคปู้คคนเดียวอีก

"โอย ภูนี้ตายแล้ว เหม็นอีกแล้ว เพื่อนภูตายหมดแล้ว ภูตายเหมือนกัน"
ปล่อยเรือเลย เงินนั้นคคเอาขึ้นไปนอน ไปนอนขวางหน้าคนคนเดียว ไม่มีคนกลบ ที่นี้ไอ้หลงซ้าง
มันจะลงอาบนํ้า

"เฮ้ย ใครโวย นอนขวางทางอยู่นั้น เคียวภูให้ซ้างภูเหยียบตาย"

"ภูตายแล้ววะ ภูเหม็น"

"ไอ้ฉิบหาย มึงเหม็น มึงตายแล้วทำไมพูดไ้ละวะ"

"เหม็นแล้ว ตายแล้ว" คิดว่าตัวตาย โง่บัดซบ (หัวเราะ)

"แล้วก็มึงตายหรือ ภูจะล่อควยขอเกาะซ้างภูนี่ มึงลองคคหรือ มึงพูดอีก
หรือมึงตาย" มันลงมาสับโป้กตรงคคนี้

"ตายหรือไม่ตาย"

"โอย ไม่ตายแล้วเจ็บ ๆ" ลุกขึ้นมา (หัวเราะ)

"ไม่ตายแล้ว"

"เอาอีกทีหรือ"

"เอ คีนี้ ขอแก้สับคนตายเป็นขึ้นมาเดยน้อ ชุบคนให้เป็นไค้อย่างเรานี้
ชายให้เราเถอะ ชายให้เราเถอะ เอาเท่าไร"

"เอาซึ่งเดียวเท่านั้นละ"

"หา จริงหรือ"

ที่นี้ถึงเจ้าเมืองถูกสาวเขาตาย ใครมาทำพื้นได้จะยกให้ทั้งถูกสาว
นี่ก็ยกให้เลย ก็ไปถึง ก็ไปเลย เอาอะไรมั่ง เอามานั่นเสียชั้นหนึ่ง เอาไม้มานั่น
อย่างนี้เลย คานี้เข้าไปสับถูกสาวเจ้าเมือง

"ตายหรือไม่ตาย เอ ยังไม่พูดอีก " ที่นี้สับอีกที

"ตายหรือไม่ตาย เป็นชื ถูกขึ้นมา"

มันก็ไม่เป็นชื มันตายจริง ๆ โง่โคซบ สับเสียจนเป็นแผล

"ไหน พื้นไม้" เขาบอก

"เอาขอสับไม้พื้น"

"อ้อ แก่หลอกลวงนะ" เลยตัดคอไอ้หมอกคนนั้น เลยหมกแค่นี้เอง

นายพรานกับหมาป่า

นายอัมพร เกษมณี

มีพรานป่าคนหนึ่ง ซึ่งยิงสัตว์เป็นอาหาร วันหนึ่ง พรานป่าคนนั้นก็แบก
ปืนไป เข้าไปในป่า เพียวหาสัตว์ทั้งหลายก็ไม่เจอ ที่นี้ไปนั่งอยู่โคนต้นไม้ เอ วันนี้อะไรจะ
ยิงอะไรดี เผลอญเหือบไปเห็นหมาป่าตัวหนึ่งนอนอยู่ข้างคูน้ำ หางหมาป่ามีดินพอก พอนายพราน
เห็นเข้า "เอ้อ เอาไอ้ตัวนี้จะวะ ไปทำกับข้าวตอนเย็นนี้ เดียวแม่มันจะว่าเอา" พอจะยิง
เล็งปืนขึ้นจะยิง ไอ้นี้มีหิ้งห้อยตัวมันเรื่องขึ้น จิ้งจิง จิ้งจิง ไอ้หมาป่ามันก็เดิน หางมันก็ตีตัวมัน
ก้ง บ้ง บ้ง ปู้ง ปู้ง จิ้งจิง จิ้งจิง ปู้ง ปู้ง ปู้ง ปู้ง นายพราน "เอ๊ะ อะไรวะ" ดูอ้าวหิ้งห้อย
มันร้อง ไอ้นั่นมันตีกลองนี่หว่า เห็นหมาป่ามันกระดิกหางถูกตัว ว่ามันตีกลองให้ฟัง เลยโมโหไม่
ยิงเลย พอมันร้องขึ้น หิ้งห้อยร้องขึ้น จิ้งจิง จิ้งจิง ไอ้หมาป่ามันเดิน ปู้ง ปู้ง ปู้ง ปู้ง นายพราน
ร้องขึ้น "กูไม่ยิงมึงแล้ว กูกลับเอ๋ยกลับบ้านแล้ว แบกปลาร้าไปแล้ว" จบ

ผีมอญ
นางทองม้วน รุ่งทอง

เรื่อง "มอญขวาง" นี่นะครู ไม่ใช่อะไรหรอก คนมอญเขาเผ่าผีนะ เขาจะตั้งศพขวางตะวัน ครูไปดูซิ ที่เผาศพมอญทุกแห่งจะตั้งขวางตะวันหมด คนไทยจึงว่า "ผีมอญขวาง" มันมีเรื่องนะครู คือคนไทยเรียกผีมอญขวาง ผีมอญขวาง ที่นี้เวลาทะเลาะกัน ไม่เรียกแล้ว เป็นว่า หิมอญขวาง มอญก็ไม่ยอมศิกร เป็นความกันนะซิ ที่นี้เขาตัดสินให้แกฉาดู มอญไม่อายนี่ครู ว่าอย่างนี้เรื่อย ก็แกฉาดแล้วยื่นให้ดูตรง ๆ มันก็ไม่ขวางนี่ครู คนไทยต้องเสียค่าทำขวัญไหนดะครู

เจ้าบุญชู
นายวงษ์ พันตา

มีสองยายตาเลี้ยงผีไว้ เลี้ยงผีไว้แล้วก็ไปเลี้ยงผีศาลทุกวัน ทุกวัน "ขอให้เงินทองเถอะผีศาลเอ๋ย ขอให้" คานี้ผีศาลก็เอาเงินทอง เต็มบ้านเต็มช่อง บนเรือนก็ได้เต็ม ไต๋ลุนก็ได้เต็ม แล้วก็ (หัวเราะ) เอาไม่หวาดไหว ที่นี้ถึงเวลาตาไปเลี้ยง ไปเลี้ยงผีศาลนี้

"ตา จะเอาอะไรอีกละ"

"ไม่เอาอะไรหมด พอแล้ว และข้าก็ไม่ต้องเลี้ยงเอง"

"หา ไม่ต้องเหรอ แล้วไม่เอาอะไรอีกเหรอ เอา ยอม สามวันข้าจะกินตานะ ตาออกมาเหอะ" จีบแฉง ยาย ตานะตาเหลือกเข้ามาหายายเลย ข้าพลาไม่กิน สองวันใกล้เข้าสามวัน ไต๋สองวัน

"ยังงิตา เอะ ดูหน้าตานี้ละ ชมุกชมอม โสมมจิง แกคิดอะไร หรือ คิดแต่เงินทองเยอะแยะ หา บอกให้หนอยเหอะ"

"ไม่คิดหรอก เตี้ยนี้รู้จักไม่เล่า ผีศาลนั้นมันไม่ทำละงานกับเรา มันหมดงานแล้ว บอกเอาไม่หวาดไหวแล้ว สามวันมันจะกินเรา นี่สัญญามันไว้ ตา เอ้อ ยาย"

ยายก็ไต่ขึ้นพุดยั้งนั่นแล้วก็ "เอ๊ย ทำไม้งานไม่มีงาน มีเยอะ งานมีเยอะไปตา ไม่ตองกลัว ไอ้ผีतालนี้ เอ้าชาวฉิ่นไปเลี้ยงเอง" เอาไปเลี้ยง ผีतालมันบอก

"เอาอะไรอีกยาย เงินทองเอาไม่หวาดไหวแล้ว ตาเขาบอกฉิ่นไม่ต้องทำงานอะไรแล้ว ไม่ทำละพุดนี้ให้ตาออกมาฉิ่นจะได้กินตา"

"กินไม่ได้" ยายบอก "งานยังมีนี่ งานมีเยอะ"

"งานอะไรของยายอีกละยาย"

"เอ็งทำไม่หวาดไหว เอ็งทำให้ไหวนะ เอ็งทำให้ถูกด้วย แล้วเอ็งกินตาได้ ถ้าทำถูก ถ้าเอ็งทำไม่ถูกก็เอ็งกินตาไม่ได้" แล้วยายนะ ถอนหมอยกก็ "เอ้า คัดคัดให้กรง งานก็ให้เอ็งทำ"

ไอ้ผีतालนั้นคัดไปกึ่งอคคิตมาถึงอแหก แหก ๆ อยู่งั้นแหละ คัดอยู่นั่นแล้ว ไม่หมด

"หยุดไม่ ยังไงกรงไม่ละ"

"ไม่กรงยาย" นี่ยายสทิตลาค ของยายฉลาดกว่าตา เงินทองเขาก็ได้ใช้ สอนให้คนมีความคิด แล้วก็ แล้วกู

"เอ็งทำยังไม่หมดนี่ เฮ้ย หน่ออย่างมึงนะเธอ จะทำงานกูหมด"

ยายถกขึ้นมา

"นี่ นี่ คุณา" ยายถก "โอ้โฮ ข้างในยังมีขุมหนึ่งอีก ทำไมไหวแล้ว ยายเอ๊ย ไม่เอาแล้ว เราไปแล้ว ไม่ต้องเลี้ยงแล้ว"

ผีतालมันกลัวของยายนั่น เอ้อ ผีतालก็หนีไป (ห้าวเราะ) แล้วก็ (ห้าวเราะ) แล้วก็ ผีतालมันก็หนีไปนะซี

"ตานี้ละสบายละ มันหนีไปแล้ว"

"เธอ เอ็งไปทำยังงิวะ"

"แหม ตายังมีอีกขุม มันทำยังไม่หมด ให้มันคัดให้กรง"

"โอโฮ มึงเก่งถึงปานนั้นเชียวหรือวะ คี คี แม่คุณ แม่ทูลหัว แม่ทูล-
คาหม่อมหัว ออ ดีกว่าเยอะ ออดีกว่าผิวเยะ นะแม่คุณ ฉันทะกราบแม่คุณ"

"ไม่ต้องกราบ ตาเล็กกัน" แค่นั้นเอง เงินทองก็ได้ใช้หมดกัน

5.2 นิทานนักบวช เป็นมุขตลกที่เกี่ยวกับพระและชี เนื้อเรื่องมักเกี่ยวกับการละเมิดศีลข้อใดข้อหนึ่ง ซึ่งผู้เล่าไม่สนใจจะเน้นเรื่องศีล หรืออานิสงส์ของการมีศีลแต่อย่างใด หากมุ่งขยายความให้เห็นว่า ตัวละครนั้น ๆ มีวิธีการบิดเบื้อวอย่างไร ในอันที่จะไม่ให้ถูกจับได้ซึ่งหน้า ไหวพริบของตัวละครเป็นจุดสนใจหรือจุดเด่นของเรื่อง (กึ่งแก้ว
อรรถาการ 2513 : 39) นิทานที่รวบรวมได้คือ ขรืวตาฆ่าโลเกีย พระรังพระแบน พระรำพึง
แม่ชีกับคนชีเมา (สำนวนที่ 1) แม่ชีกับคนชีเมา (สำนวนที่ 2)

ขรืวตาฆ่าโลเกีย

นายปลั่ง กรอบทอง

ขรืวตามะเชื่อ ขรืวตาไม้ไผ่ มีอยู่สององค์ อยู่มาอยู่มา มีแม่หม้าย
ลูกสาวสวย มี มีหนึ่งคน ชวนลูกนั้นมา ไอ้ลูกก็อยู่บนโคข้างล่าง ไอ้แม่ก็ขึ้นข้างบน แม่ขึ้นไป
ขอไม้ ขอไม้ เอ้อ ขรืวตานั่น

"มาหาไม"

"มาขอไม้ จะไปปลูกบ้านซักสองเล่มเถอะ" ว้างั้น เอ้อ แล้วก็ลูกสาว
เค้าไม่ให้พระองค์นั้น ไม่ได้ ไม่ได้ ไม่เคยขาย ไม่เคยให้ใครเลย ปลูกไว้ดูเล่น ที่นี้
(กระแอม) ลูกสาวก็เรียกขึ้น

"เค้าไม่ให้ก็ดับบ้านเถอะแม่"

"ใคร" ตาขรืวตาได้ยินเสียงลูกสาว (หัวเราะ) "ใคร"

"ลูกสาวฉัน"

"ไอ้ ทำไมไม่มานี้เล่า โห้เอ๊ย" ว้างั้นทีเดียว ก็

"เอาเท่าไร พอหรือ สองเล่ม เอาสักสามเล่มก็ได้สินะ" วังน

"เออ ตกลง ตกลง เอาสองเล่มไม่พอ"

"เออ วันนี้ตัด มีมีคหรือยัง เอาจะตัดเองหรือไง"

"เอ้า ท่านตัดเอาเองเหอะ" วังน อ้อ ที่นี้ก็ตกลงกันแล้วก็อำลากันไป
ไปอีกวัดหนึ่ง จะไปขอมะเขือ ขรวตามะเขืออีก ไปถึงทำอย่างเก่านั้นแหละ นั่งอยู่ตรงบันได
ว่าขึ้นไปแค่นั้น

"มาธุระอะไรโยม"

"ไม่มีอะไรจะมาขอมะเขือสักสองเล่มเถอะ จะไปกินต้มให้พวกปลูกบ้าน
ปลูกของกิน"

"ไม่ได้ ไม่ได้ ะ" วังนอีก ที่นี้ลูกสาวก็เรียกขึ้นเชียว เสียงเย็นเชียว
เข้าใจขรวตามะเขือ

"ใคร"

"ลูกสาวฉันคะ"

"ทำไมไม่ให้ขึ้นมาได้เล่า" วังน แล้วก็ขึ้นไป พุกยิ้มแย้มแจ่มขึ้น แล้ว
พระก็ร้อง

"พอหรือสองเล่ม" วังน ตกลงแล้วก็พอลูกสาวลงไปแล้ว

"นี่ ขรวตา พอมักฉันจะเอาลูกสาวมาถวาย อ้า ขรวตาไปคอยอยู่ที่
โบสถ์หน้า เปิดประตูโบสถ์ไว้ด้วย"

"เออ" รีบรับ ตกลง ที่นี้ก็ไป ขรวตามะเขือก็รออยู่ที่โบสถ์ ทำท่าอยู่
อย่างนั้น ขรวตาไม่ได้พอมักก็เดินมา นึกมาว่าลูกสาวยายคนนั้นคอยอยู่ที่นั่น พออาจารย์คนนี้
เข้าไป อาจารย์คนนั้นก็ตะครุบ ปล้ำกัน กอดกัน ชุนละมุนเลย (หัวเราะ) ที่นี้ เออ กอดกัน
แล้วล้มลง ลมลง คลำไป คลำมา

"โอ๊ะท่านหรรษาเหอะ" อีนี่ใจจะค้างเข้าอีก

"เอะ ท่านหрокเระ" (หัวเราะ) "ไม่ใช่ลูกสาวยายคนนั้นนัดหрокเระ"

"ลูกสาวลูกแสดอะไร มันต้มเราละซี ท่านเอ๋ย..."

พระรัง-พระแบน

นายอัมพร เกษมณี

กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว ยังมีพระองค์หนึ่งชื่อว่า พระแบน พระรัง ซึ่งเป็นหลวงตาอยู่ที่วัด ตอนเช้าคนมาทำบุญตักบาตรก็มี วัดนั้นมีหลวงตาคือองค์เดียว ตอนเช้ามีคนมาทำบุญตักบาตร ก็ต้องไปหาหลวงตาชื่อว่า พระรัง นั้น นี้อยู่ ๆ มานานเข้าก็มีพระองค์หนึ่งซึ่งมาบวชใหม่ชื่อว่า พระแบน พระองค์นี้ไม่เป็นหนังสือเลย ไปไหนก็ท่องไม่เป็น ได้แต่ทำปากขมุบขมิบ กินไป เวลา มื้อ ๆ หนึ่งเท่านั้น ที่นี้ก็มีคนไปนิมนต์เข้า นิมนต์ไปฉันที่บ้านฉัน เณริญบ้านนี้เขามีสาค เขามุงสาคไว้ด้วย นี่พระรังเขาก็ตักแกงไก่ขึ้นฉันตักร้อน ๆ นี่เข้าปากกิน มันร้อนก็เงยหน้าขึ้นมอง "สาคนี้ชื่อมาที่ไหนเล่า" ฝ่ายพระแบน พระแบนซึ่งไม่ถูกกันกับออก

"อยู่ที่บางจากเยอะแยะ ไม่รู้เระ" พระรังอิมข้าวตันทีเลย โมโหขึ้นนะโม ขึ้นยะดา พระแบนก็เฉย ทำปากขมุบขมิบ นี่ตอนลงท้าย อนุวันโนสุขขัง พระรังพระแบนก็ เอ ตอนลงท้ายนี้เขาเอาชื่อตน เราต้องเอามั่ง "พระแบน" จบ (หัวเราะ)

พระรำพึง

นางทองม้วน รุ่งทอง

เณริญมาวันหนึ่ง มีพระองค์หนึ่งเที่ยวบิณฑบาตร คิดอยู่เชื่อว่าบิณฑบาตรข้าวสารได้รวบรวมไว้ แล้วจะไปส่งข้าวสาร มีเมียคนหนึ่ง พระคิดเชียวละ มีคนหนึ่งอยู่บนต้นไม้ ไข่พระก็พูดไปเรื่อย

"เราบิณฑบาตมาได้อาหารรวบรวม แล้วตวง ๆ ชี้อ้วมาข้าง ชี้อที่นาไค้หนอย แล้วเราก็กบาย สบาย" คิดอยู่ไค้ต้นไม้ นั่นนะ "และก็ได้ลูกคนหนึ่ง ชื่อ ไข่มุกหิน"

ว่าพึงอยู่คนเดียว ไอ้คนอยู่บนต้นไม้มันจะหิวรอเสียแล้ว "ตานี้ แม่มันก็มาส่งข้าว" ก็ทำท่า
เคือง "ฮิ ไม่กินหรอก" ก็ไล่วิ่งไปเรื่อย ๆ ตานี้ก็ทำเคือง เอาข้อศอกกระแทกบาตรบังห
กหมด ไอ้คนอยู่ข้างบนหัวเราะ ฮาฮา คราวนี้พระเห็นละซิ นึกอวย วึ่งบงบาตรไม่เอา "เฮ้ย
ไอ้พ่อบุญหันเอ๋ย มาเอาบาตรนี้"

แม่ชีกับคนชีเฒ่า
นายไฟ คุมครอง

มียายชี 6 องค์ มีชีเฒ่าคนหนึ่งมันเคยออกกวัดบ่อย ๆ แล้วก็มีชีเฒ่า
คนหนึ่งมันเคยออกกวัดบ่อย ๆ กลัวมันก็กลัว เกลียคมันก็เกลียด และมีต้นมะพร้าวต้นหนึ่ง
บอก

"ไอ้ชีเฒ่า มึงขึ้นต้นมะพร้าวได้นี่หว่า"

"ได้รียาย ยายจะเอาเมล็ดเอาหน่วยมันระอะเออ"

"ขึ้นให้หน่อยวะ"

มันก็ตะกายตามประสาเมา ขึ้นไปถึงได้เหมือนกัน

"เอาไอ้ลูกไหนยาย"

"ไม่เอาละ ไม่เอาละ เอ็งกระโดดเลย เอ็งลงเหอะ"

"เอ ลงยากเหมือนกันแฮะ"

"กระโดดเลย"

อยากให้มันตายใจละ มันก็กระโดดปุง ไม่เห็นมันตกนี่ ไปที่ไหนก็ไม่รู้

เออ แล้วก็

"เราขึ้นมั่งเหอะ" ยายชีบอก จุงกระเบนขึ้นหึ่งหกคนนี่ละ ยายชีก็เลศ

หนา

"เราไปพร้อม ๆ กันหนา" ก็จับมือกระโดดลงมานี่ ไม่ได้พูดได้จา

ชีเฒ่า (หัวเราะ) ตายทั้ง 6 คน

แม่ชีกับคนชีเฒ่า

นายอัมพร เกษมณี

ยังมีอยู่วัดวัดหนึ่ง ยังมีวัดวัดหนึ่ง ซึ่งมีต้นตาล ปลูกต้นตาลไว้ประมาณ 100 กว่าต้น หลังวัดนี้ ทุก ๆ เย็น ๆ จะมีชีเฒ่ามาเดินเฮฮา เอ็ดตะโลยอยู่ทุกวัน ใฝ่ฝ่ายแม่ชีที่รักษาศีลอยู่ก้นหวดหู ไม่รู้จะหาอุบายอย่างไรให้คนชีเฒ่าเลิกได้ ฝ่ายคนชีเฒ่าก็เฒ่าอยู่ ยืนแป้นทุกวันทุกวัน เฒ่า เฒ่า เฒ่ามา วันหนึ่ง แม่ชีคนหนึ่ง เขาก็คิดอุบายได้ พอไอ้คนชีเฒ่า นั้นมา เขาก็เรียก

"เออ...เออ...มานี่หน่อยซิ ขึ้นต้นตาลกระโคตลงมาจะได้กุศลแรง" นะคนชีเฒ่า นี่ ที่นี่คนชีเฒ่า คนเฒ่ามันก็ใจกล้าวอยู่แล้ว

"เอ... จะจริงของแม่ชี แม่ชีคงไม่โกหก เพราะเขารักษาศีล 8 อยู่แล้ว"

ขึ้นต้นตาลเลย ขึ้น ขึ้น ขึ้น กระโคตลงมามีตัวก็ลอยไปหายไปเลย ฝ่ายแม่ชีก็บอก

เออ เราชักษาศีลอยู่ตั้งนาน ไอนั้นชีเฒ่าแท้ ๆ เราหลอกให้มันไปตาย มันยังไม่ตาย มันลอยหายไปเลย ขึ้นสวรรค์แท้ ๆ เราพวกเราเฒ่าบ้าง"

ขึ้นไป ๆ กระโคตลงมาหลังหัก ตาย มีอยู่ 5 คน กระโคตลงมาตาย ทั้งหมด นี่กลายเป็นเชือกตะปาด พอจับถูกตัวหน้อยเดี๋ยวนี้คนจับถูกตัวหน้อยเปรี้ยว มันจะเปรี้ยวออกมา นิทานนี้บอกว่า ทุกข์ใดทุกข์ดานัง ให้ทุกข์แก่ท่านทุกข์นั้นถึงตัว

5.3 นิทานการมคแต่จและการโม เป็นมุขตลกเกี่ยวกับการหาทางออกของ มนุษย์อีกรูปหนึ่ง การที่มนุษย์ไม่สามารถจะนำลักษณะเฉพาะตัวมาใช้กับสมบัติบัญญัติของสังคม ได้ จึงระบายออกมาในรูปของเรื่องเล่า ซึ่งจะใช้จินตนาการให้เฟื่องอย่างไรก็ไม่มีใครถือสา (กิ่งแก้ว อรรถากร 2513 : 35) นิทานที่รวบรวมได้คือ ตามอดคันติด เหลือเชื่อ หมอดู แม่น ๆ บังพูนดู แอ้งแล้วออก คัดเส้า ถอ จอด อ้อย กระคัง ผีชีไล่น ยายมหัศจรรย์

ลูกไก่เจ็ดตัว กษัตริย์สามตา ไอ้หนูหนวกกับไอ้ตาบอด ไอ้ขี้เกียจ และยายหมอยาว

ตาบอดตื่นตึก

นายวงษ์ พันตา

มีอยู่สองคน คนหนึ่งตาบอด และอีกคนหนึ่งตื่นมือตึก และที่นี้เขาเกลียด
ละชิ ลูกใครใครก็เกลียดละชิ...ทำกิน...ก็ไม่ได้ ไอ้ตาบอด อ้อ ขอนานเขาร้องเพลงก็
ไม่เป็น ตาบอดชื่อ ๆ และไอ้ตื่นมือตึกหมด ตานี้เขาทำแพขึ้นเขียว ลอยน้ำไป เผลอไปปะ
ข้างตะลิ่งเข้าข้างหนึ่ง มีต้นไม้ก็ไอ้แพนั้นเข้าไปลอด พอดีเลยจอดไว้ ไว้ในต้นไม้กับข้างกับ
ปลาหมกแล้วนี่

"หือ ไอ้บอดมึงนั่นแะแม่นมมันร้อง แอ๊บ แอ๊บ ออกจากภูนั้น มึงขึ้นไป
ดูมันไป เอาไขมาต้มกินเถอะเว้ย ไม่มีอะไรกินแล้วนี่" ไอ้ตาบอดเขาขึ้นไปเขียว ตาเขา
เห็นนี่ (ขนิศ) ไอ้ตาบอดขึ้นไปเห็นหรือตา : ไอ้ตาบอด ต้า อ้า ไอ้ตาบอดมันขึ้นได้ชิ ตื่น
มือมันมี ดี ไอ้ตาบอดเขาก็คลานขึ้นไป

"ขึ้นดี ๆ ว่าจะตก"

ไอ้นั้นก็เปนนายนะชิ หิวข้าวก็ต้องป้อนให้ ก็ไม่รังเกียจเขาลอยน้ำไป
คุยกันเฉยเลย เหมือนเขาคือเหมือนกันวะ ไปตายไหนก็ตายกัน ตายมันคาบหน้าเถอะเว้ย
คัยกันไปนี่ละ แล้วก็เผลอไปปะไค้ต้นไม้ต้นหนึ่ง ต้นไม้นี้เป็นโพรงใหญ่ แล้วก็

"กับข้าวหมดว้ย" เห็นนมมันบินออกจากรูนั้น มันร้อง แอ๊บ แอ๊บ

"ไปลวงไขนกเถอะวะ ต้มพอกิน เฮอะ เอาขึ้นดี ๆ ว่าจะ ขึ้นได้วะ"

ไอ้ตาบอดขึ้นไป ไปลวงเขียว ลวง เออนี่คล้ายเทวดาช่วย ที่มีลวงงู

ขึ้นมา งูมันพันพิษ ตาสว่างขึ้นเห็น

"งูว้ย" ไอ้ตื่นมือตึกมันเห็นนี่ ไอ้นั้นก็เห็นเหมือนกัน งู เอ้ มันพันพิษ

ขึ้นมาตาเห็นแล้ว

"งูว้ย" ก็หึงงู เผลอู้งูที่ไหนไม่หึง ไปหึงงูไอ้ตื่นมือตึก คิน บัง บัง

งูพันเท้า ตื่นมือแตกหมด งูมันไป

"เฮ้ย ไอ้บอด ห่า...กูสบายแล้ววะ เฮ้ย ๆ ลงมาวะ" ก็

"กูก็เห็นวะ" ที่แรกตกใจนะสิ ฐมนั่นพิษ ไปเจอเอางูพิษเข้าก็ลงมา

"ไปเถอะ เราไม่ต้องพลัดบ้าน"

ก็ลอยไปอีก เอ ตอนนั้นก็ต่อไป ต่อไปไปปะเข้าที่หนึ่ง ที่นี้เป็นถ้ำ มี
ลูกสาว พรหมเขาสร้างไว้สองคน มีเพชร นิล จินดา ห้างนั้น ใครก็ลงไปไม่ได้ ที่นี้อธิษฐาน
เชียว ไอ้สองคนนั้นอธิษฐานก็ค้ำน้ำเข้าไป ไปเจอเอานางเข้าสองคนกำลังไหว้พระ ที่นี้
ไอ้ตาบอดก็ อะแหม นางตกใจขึ้น

"โอ้โฮ ท่านไปไหนมาสองคนนี่" ที่นี้อยู่ ๆ ไป ก็ได้กันเป็นลูกเป็นเมีย
ที่นี้ก็ชวนกันมาบ้าน เอาเงินทองไปถวาย จะไปกินตามทาง นี่ก็มา สะพายกันมาอีรุงตุงนัง
เมื่อก่อนรถไม่มี ก็เดินมา

เหลือเชื่อ

นายอัมพร เกษมณี

มีไอ้คนหนึ่งบ้า ไอ้คนหนึ่งบอ ไอ้คนหนึ่งบอง ทั้งสามคนเดินทางไป
ด้วยกัน ตามประสา บ้า บอ บอง ไปเจอเอาแม่น้ำ ก็ให้ไอ้บองค้ำน้ำลงไป บอกว่าไม่ไอ้ปลา
อาจได้ทอง

"เอ้า ลงไปสิ ภูคว่างไปนี่คอยดูนะ" ก็คว่างไป ได้เพชร ก็ได้เพชร
นี่เดิน เดิน ๆ กันก็ไปเจอเอาบอ ไอ้บอกลงไปในน้ำก็เจอจันทอง เขาทำหล่นเอาไว้ คราวนี้
ก็ไป ไปอีก ไปนั่ง ไปเจอเอาปลัดควาย (หัวเราะ) ที่นี้ไอ้บ้ามันไปเกลือกขี้โคลน เกลือก
ไปเกลือกมา หนอยแน่ะ ไปได้กระดิ่งทองมา จะระลึกลับ 3 อย่าง

"เฮ้ย ภูได้แล้วโว้ย" มันรู้จักหนังสือควาย ไอ้บ้า

"มึงดูนา" มันเคาะป่อง ป่อง "บ้ากวนโว้ย" หายแพรวบเดียว แล้ว
ก็มึงจะเอาอะไรอีกวะ ตานี้เรากลับบ้านเถอะโว้ย"

แล้วก็กลับบ้านกันไอ้สามคน แล้วก็เกิดที่ทุกคน สามคนนี่ มันได้คืนะ บุญ
กุศล บุญวาสนามันทำไว้ ของเก่าของเขาได้ทำเขาได้ไว้

หมอกุแมน ฯ

นายอัมพร เกษมณี

มีเนรอยู่องค์หนึ่ง ไคฐกสิณย์ 2 คน

"เฮ้ย เอ็งไปลักหัวเขา ลักใจเขา แล้วเอ็งเอาไปไว้ที่ป่าช้า!" ฟีนี
มันไปลักใจเขา มากินนี้ ฟีนี หาคี เจ้าของ

"เอ ไปไหน เอ็งไปบอกไปเณรที วัดนี้เป็นหมอดูเก่ง ไปดูเขา" ที่นี้
ไอ้ลูกศิษย์ไปแนะเจ้าของไถ้มาดู

"คู่มือหน่วยยชเณร คู่มืออคู"

"ออ ไถหายละหิ"

"ខ្ញុំ ឈរត្រង់"

วันนี้ "เอาละฉันจะดูให้" ลงเลขหนอย 1,2,3,4 "อยู่ที่นี่ ข้างป่าช้าหลัง

ที่นี่ได้ชักโยงดึงเข้า แหม หมอสีบุญแมนเหะ ยิ่งกับตาเห็น คนก็ทำกับข้าว กับปลามาให้ อิมกันกับลูกศิษย์ ตานี้ไปปลัดจัวเขามาอีก แหม ชักชื่อโยงดึงก็ทายอีก ก็ได้ไปอีก ตานี้ฝนไม่ตกอีกแล้ว ฝนแล้ง โถนากันไม่ไหว ไปถามเนรคุชิ หอบของไปมากมาย ที่นี่เนรคุดู ลูกศิษย์ ลูกศิษย์ก็ดูเนรละชิ อ้อ นึกขึ้นได้ มียายอยู่ข้างวัด

"นี่ยาย พรงี้ไกรยมนไปไหนได้นะ พี่นายายเปือก"

"เฮ้ย ไอ้ลูกศิษย์ 2 คนนั้น ตักน้ำไปลาดที่นายายนั่น ลาดเปียก ๆ"

ที่นี้ยายก็ออกมา เปียกจริงละซี ยายก็ไถ่ไต่คนเดียว ที่นี้คนก็หาสารพัดมามากมาย จะให้
เมื่อไรฝนจะตก ที่นี้ก็คิดกันจะทำยังไง ก็ชวนกันหนีละซี หนีไปถึงแห่งน้ำที่หนึ่งแห่ง ในทุ่ง

"ออบ ออบ" กบมันร้อง "ถ้าไคหนึ่งฉันทำทดลองทีละกัณตก"

"แอว แอว ภาพหนึ่งฉันทำกดองตะกั่วแดง" กบตัวเมียว่างั้น โอ้โฮ

รุ่งกะเบนเถาะ ล่วงกบได้ละชิ ไก่มา 2 ตัว ก็ดับเลย แล้วก็เฌนนั้นก็ดูเลย อีกสามวันฝน
จะตกไม่หว่าดไม่ไหว พอถึงสามวันก็ตีกับตัวผู้ละชิ

"แหว แหว แหว" กบมันร้อง แม่ไวย ฝนตกตกลงมาจริง ๆ เอาไม่
หาวคไม่ไหว แล้วก็ "พอที เพร เมื่อไรฝนจะแล้งอีกละ"

"อ้อ 1,2, 2 ลงเลขดูหน่อยสิ เอาละ พรุ่งนี้ฝนแล้ง" ที่ตัวเมียเลย
ฝนแล้ง ไม่ตกจริง ๆ แล้วก็ขึ้นไปถึงเจ้าแผ่นดินเขียว ถาดทองของเจ้าแผ่นดินหายไปทำให้
ทีชิ เพรดูหมอกูแม่นี่ ขอเชิญไปหน่วย มันก็แจวเรือไป เมื่อก่อนมันมีเรือแจวจะอำมาตย์

"เหอะ เวรของมึง มึงตาย (หัวเราะ) มึงตายละของเจ้าแผ่นดินด้วย
มึงตายเหียวนี้ละมึงตาย บ่นไปในเรือ ถาดทองของเจ้าแผ่นดิน มึงตาย" ไอ้คนถือท้าย
อำมาตย์มันเป็นขโมยด้วยสิ มันลักถาดทองไป

"บ่นอะไร เพร อาจารย์"

"เอาเหอะ ถาดทองนี้ตายยังงี้ เจ้าแผ่นดินเขาจะตัดคอไอ้คนขโมย
นะชิ ถ้านั้นไปทำนาย"

"เฮ้ย เพื่อนหยุดก่อนไวย เพรอาจารย์ ผมเองจะลัก อย่าให้ตัดคอ
ผมนะครี"

"เฮอะ นาย คายแน่ ฉันทไปดูละโคนตัดคอแน่"

"อย่า อย่า"

"แล้วเอาไว้ที่ไหนละ"

"เอาไว้ที่ใต้สะพาน"

"เอาเหอะไม่ตาย" ว้างนั้น ตานี้ถึงพระเจ้าแผ่นดิน

"จะเอาอะไรบ้าง"

"เคียวลงเลขดูสิ วันนี้ 1,2,3 อยู่ ของนี้คงได้ ของนี้อ่าไปทำโทษ
ทำทัณฑ์กับขโมยมัน ปล่อยมัน ไม่ต้องตัดคอมัน นี่ มีอำมาตย์คนหนึ่งถึงเอาไปได้ อยู่ใต้สะพาน
โน้น อำมาตย์โน้นนะมา ไปเอาถาดทองมานะ ท่านละเอาได้" และอำมาตย์เอาคืนมาได้
แหมไวย ไม่ให้กลับวัด ที่นี้ไอ้เพรนั้นร้อนถึงเมืองนอกอีกละ พวกฝรั่งมันมารับเพรไปอีกละ
ปานนี้เพรนั้นยังไม่ได้กลับเลย จะเป็นหรือจะตายก็ไม่รู้

บั้งชูกลา
นางไฟ คุ่มครอง

ข้างตกมันฆ่าคนชะเยอะ มันอยู่ในบึง ไม่รู้เห็นคนไม่ได้ มันฆ่าเสีย
ตานี้ไอ้บั้งชูกลาสองคนพี่น้องมันมาขายผ้า ถ้าใครจับข้างนี้ได้ เขาให้ 5 พัน 6 พัน วังนั้น
แตกก่อนมันก็เอา สองคนพี่น้องก็เอา มันอยู่ในบึง ถ้าคมมือแล้วจึงมาหาเลย ตานี้ก็เอา บอก
ไหนดอง

"มึงไปเอาก่อนซิวะ" มีมีคนละเล่ม

"อ้อ ธรรมดาพี่ต้องเอาก่อนซิ"

"เอ้า เอาจั๊กเอย" ถกเขมร นี่มันอยู่ในบึงละซิ คมมือ บั้ง บั้ง บั้ง
บั้ง กรงมาเลย งามันซิ กรงมาถึงก็แทงเลย แทงเลย ไอ้บั้งชูก็กระโดดขึ้นไป โดยขึ้นไป
ยังไม่ทันกลับตัวเลย สะบัดหลุดเลย หลุด มันเหยียบเสีย มันเหยียบเป็นข้างเกรียบเลยอย่าง
ข้างเกรียบ แบนหมด ตายแล้ว ที่นี้ทำใจ น้องชายเอยเอง เหยียบแล้วข้างมันก็ไปละซิ ที่นี้
ลุกขึ้นมาทั้งแน่น ๆ นี่ มาคมมืออีก (หัวเราะ) เป็นแผ่นไปหมดเลยนะ เป็นข้างเกรียบนะ
แล้วข้างมันก็หันหน้าไป แล้วก็คมมืออีกนะ เป็นแผ่น ๆ นะ (หัวเราะ) ข้างมันก็มีอีก น้อง
ชายก็เอาคมมือวิ่งปราดมา มันก็ยืนอยู่ พอมันแทงไอนี้ก็หลีกหนี กระโดดขึ้นกลับตัวได้แทง
เลย แทงไม่นับเลย แทงเอยอยู่เลย เลยจับได้

เอียงแล้วออก
นายไฟ คุ่มครอง

คนแกกอนนะसानกะอมใหญ่ ๆ จะไล่ขวานนะ ที่นี้सानข้างโนนะ (หัวเราะ)
सानแล้วก็ออกไม่ได้ จะออกยังงี้ เอย จะออกทางไหน

"เฮ้ย ไอ้หนู ภูจะออกทางไหนได้นี้" ถามไอ้เค็ก

"ลุงเอียงเข้าซิ แล้วจะออกได้" เอียงก็ออกได้ (หัวเราะ) คนแตก่อน

ชื่อมีจริง ๆ

ตัดเส้า

นายไฟ คุ้มครอง

อย่างแขกเขามาเนาะ ยกเขียนหมากมารับแขก มันคิดเส้านี้ ไปไม่ได้ (หัวเราะ) ไปไม่ได้ก็ตัดเส้า เส้าไม่ไฉนนะ แต่ก่อนนี้ เขาอยู่ไม่ได้ แถว ๆ นี่ไม่ไฉนทั้งนั้น ไม่มีกระดาน สมัยผมยังไม่มี

ถอ จอด

นายไฟ คุ้มครอง

มอญที่แตกมานะนะอยู่โน้น ก็พายเรือลงมากับเรือมาเบิกที่นี่ เบิกที่กรุงเก่า เรือน้ำตื่นมา เรือถอนะ มันก็ลงมา เย็นนั้นซิ คนไทยเขามองว่า "เฮ้ยจอด" จอดนั้นนะ คนมอญเขาว่า (หัวเราะ) ถอ ก็ถอใหญ่เลย มันเอาหัวเรือเข้าไป นี่ก็บอก "จอด จอด" คำออกนอกแพญไป คำออกซี ไอ้บ้า" คนไทยว่านั้นนะ "มะ บา บา ปอย ปอย มะ สอง สอง สาม มะ มา เอากะญู" บานะ ภาษามอญว่า สองคนสามคน อือ มะ ที่นี้มีไอ้คนรู้ณา "เฮ้ย มันว่าให้จอดหุงข้าวกิน" มันก็จอด

ออย กระคัง

นายไฟ คุ้มครอง

พวกมอญไปเที่ยวถามบ้าน "ไปไหน หือไอ้สังข์" คนที่ชื่อไอ้สังข์ สังข์แปลว่าเพื่อน "ไปไหนไอ้สังข์" "เฮ้ย อ้อยคัง"

"อู มันเอาออย เอากระคังไฉน" ก็ให้มันซิ (หัวเราะ) อ้อยคังนะ เราเหนื่อย ว่าภาษามอญนะ เรามันเหนื่อย เหนื่อยก็คัง ให้กะคังมา อ้อยมา ส่วนคนไทย "เฮ้ย มีงูจึกมันหรือ มันถามถึงไอ้สังข์ กูบอกมีงูยังไม่มา" "ไม่รู้ใคร กูก็ไม่รู้จึก"

ผีเสื้อ

นายไฟ คุมครอง

มีกะหาชายคนหนึ่งเดินไปผ่านวัดไป พลบทุหนึ่งว่างั้นเถอะนะ ไปเจอ
เอาผีเข้า ผีอย่างคนนะ

"เฮ้ย มึงไปไหนวะ"

"ฮือ ภูไปบ้านโน้นบ้านนี้"

"มึงไม่กลัวผีเระ"

"เอะ ผีมันเป็นยังงิเระ ไปกลัวมันทำไม ผีแะ"

"มันหลอกละซี"

"มันหลอกยังงิ"

"มันทำตามันเท่า ๆ นี"

"อ้อ ผีอย่างงี้มันก็ทำได้เะ"

แท้ ๆ ผีนั้นเะ เอะ มันก็ไม่กลัวเะ ไม่กลัว

"อ้อ ผีมันทำอย่างงี้มันก็ทำได้เะ" แล้วมันก็เลบลิ้นมันถึงนี่

"อ้อ ผีมันเลบลิ้นถึงเือกก็ได้นะ" ว่าอย่างงั้นละนะ (หัวเราะ) ไม่กลัว

แล้วก็มีมันแะออก

"อ้อ ผีมันทำอย่างงี้มันก็ทำได้เะ" (หัวเราะ) อยู่อย่างงั้นละนะ ที่นี้

เอาปากมันยาว พันมันใหญ่ แล้วมันก็อ้าปาก

"อ้อ ผีอย่างงี้มันก็ทำได้เะ" พูดย่างงั้น มันไม่กลัวนี่ผี

"เือกไม่กลัวหรือ"

"จะไปกลัวมันทำไม มันทำอย่างงี้" ว่างั้นเะ "มะ ไปกะกู"

"ไปไหนละ"

"มาไปเหอะ ไปในป่าช้า" นี่มีเงินกะปุกหนึ่ง ได้เงินมากะปุก ไม่กลัว
มันจริง ๆ ไม่รู้จักกลัว (หัวเราะ) ได้เงินมา

ยายมหัสจรรย์
นายวงษ์ พันตา

มียายคนหนึ่งไปปลูผักกาดอยู่ในทะเล แล้วก็มีการจากอยู่คนหนึ่ง ยาย
ไปเค็ดทุกวัน ทุกวัน ไปขายทุกวัน แล้วก็เคยวันหนึ่งมีเรือฝรั่งเดินทะเลเจ็กลำ แหม แล้ว
ก็เลยเข้าไปในปล่องผักกาดใหญ่ (หัวเราะ) โอ้เรือฝรั่งติดอยู่ในปล่องผักกาด กระตัก กระตัก
เสียงฝรั่งพูด

"บรื้อ บรื้อ" "บรื้อ บรื้อ"

โอ้ปลามันไปกินผักกาดอีกแล้ว (หัวเราะ) โอ้ปลาตะเพียนนะ เลยทอด
เอาเรือของฝรั่งนะ เหมาะโอ้ปล่องผักกาดนะ มักคิดว่าลอมันนะชิ ปลาถ้ามันกินอยู่ในนั้นติด
ไปไม่ได้ ปลาก็หุบไป เรือสีลำ แหม ปลาดิ้นทะเลจนทะเลลาย (หัวเราะ) ดิ้นไปคืนมา อยู่ใน
ทะเลนะ เออ

ชนิกา : เรือกลิ้งนะตา

นายวงษ์ : เรือเจ็กลำ

ชนิกา : หุบไปหมดไหม

นายวงษ์ : หุบไปหมด อยู่ในปล่องผักกาดนะ โอ้โฮ เรือฝรั่ง

หกคะเมนเกนเกนอยู่ในท้องปลา (หัวเราะ) ปลอยเครื่องนะติดใหญ่เลยนี่ เสียงฝรั่งพูดใน
ตานี้ไม่รู้พูดไม่รู้ถูกอยู่ในพุงปลา เอ้อ (กระแอม) แล้วก็ยายก็ออกไปเชียว จะไปเก็บผักกาด
อีกนะชิ เคยไปขายอยู่ รายได้ของยายมี เผลอปลาทะเลจนทะเลลาย อ้าว ค่ายหงายท้องข้างแพ
ผักกาด ยายนะ ยายนะ เห็นพบปลา ไม่เค็ดแล้วผักกาด ใส่กระจกหิ้วกลับบ้านเลย แล้วยาย
ก็ไปทำปลาอยู่กับพื้นดิน ไปทำปลาขายก็แหะท้องออกมา เกิดเป็นเรือฝรั่งติดติดดินอีกแล้ว
บนบกนะ เสียงมันพูดกันนี้ "ฟู แฟ ฟู พิด ฟู พิด บรื้อ แพรบ แพรบ" โอ้ยายก็หนกหู ไม่

รู้จักเรื่อง ขายก็หมดทำ เอ มันได้ไปยังไหนนะ ขายก็ทอดจูงกะเบนเขียว เกิดปลาสาวะ
 เยียวออก เลยเยียวขายนะไหล คลอง คลองลพบุรีถึงกรุงเทพฯ แน่ คลองนี้เกิดขึ้นแล้ว
 ก็ขายเยียว ก็ฝรั่งได้นำคลองก็พอดี ฝรั่งก็ปล่อยเรือออก ฝรั่งก็ไปได้อย่างเดิม ฝรั่งก็ไป
 ขายก็อยู่ นิทานเรื่องนี้ก็จบ

ลูกไก่เจ็ดตัว

นายวงษ์ พันตา

มีลูกไก่อยู่เจ็ดตัว สังกูไว้ ลูกเอ๋ย ถ้าเขาเรียกแม่ก็อย่ารับนะ แม่จะ
 ไปหากินไกลนะลูก ลูกอยู่บ้าน ไก่ก็รอแม่ พอได้ใจเจอเสือกก็มา

"ลูกไก่แม่เอ็งไปไหนวะ"

"แม่เขาไปหาเหยื่อข้างนอก"

"เออ ทำอะไรกิน คินนี้เรามาเยี่ยมค้ายนะ บอกแม่ค้าย หุงข้าวหุงปลา
 อะไรไม่รู้ละ" เขามอก "แล้วจะมาเยี่ยมแม่เอ็งค้ายนะ"

"หือ" ลูกไก่จะไปรู้อะไร มันก็รับปาก แล้วที่นี้แม่ก็กลับมา

"ลูก แม่เป็นห่วงลูก กลัวจะตีกัน กลัวจะทะเลาะกัน กลัวแขกไปใคร
 มาเขาคุเอาลูก"

"แม่ มีตัวใหญ่ ๆ ตัวมันลาย ๆ มาถามถึงแม่ค้าย"

"เสือกชิลูกเอ๋ย นั่นนะ"

"อ้อ เสือหรือแม่ แล้วเสือกมันทำไม"

"มันจะกินเราละลูก อยู่นี้ละลูก"

"เย็นนี้มันบอกทำอะไรเพื่อมันค้าย มันจะมากิน"

"เออ ลูกเอ๋ย ทำยังไงหนอ ลูกรับปากไว้อย่างนั้น ลูกไม่รู้ นั่นละ
 เสือโคร่ง เสือใหญ่ ลูกเอ๋ย เราจะได้ไปอยู่ไหนนะ มันมามันกินเราหมดละ"

"หรือไม่ว่า" เรียกลูก "ลูก ลูก ลูก" ตามประสาไก่ ลูกก็ตามไปเป็นแถว

เข้าไปอยู่ในน้ำเต้าลูกใหญ่ลูกหนึ่ง นั้นแหละแล้วก็เข้าไปอยู่ในน้ำเต้า ตานี้พอมืดหน่อยเสื่อ
มันก็มานะซี จะได้มากินทั้งลูกทั้งแม่ จะได้อิ่ม เสื่อใหญ่ควยนิ เสื่อโคร่ง ลาย ลาย ลาย
ที่นี้ไปแอบอยู่ในน้ำเต้า ไอ้ลูกก็เหม ปวดท้อง จะตดอีกแล้ว

"แมตดได้ไหม"

"อย่าตคนะลูก เสื่อมันไคยีน ที่นี้มันกินราทมค อย่าตคนะลูก"

(หัวเราะ) อ้าวอกไม่ไหว

"แม่ ตคหนอยนะ"

"อย่าพูดคังลูก อย่าตค" เสื่อมันขับเข้ามาใกล้เรื่อย เสื่อมันก็เรียก
เรื่อย

"แม่ไ้ ลูกไ้ เอ มันอยู่ที่ไหนกันหมดน้อ ที่เจ้ารังมันก็ไม่อยู่ พันห้า
อะไรหือ จะกินทั้งแม่และลูก"

"ลูกไคยีนไหม อย่าตคนะ มันใกล้เข้ามาแล้ว" พุดเบา ๆ มันใกล้
เข้ามาแล้ว

"แม่จะตค"

"เอาตคเบา ๆ ลูก" หนไม่ไหว ลูกไ้ก็ตค เหมความอัดไว้วัง "บั้ง"
เหมือนอย่างพุดรัง โอ้อโฮ เสื่อมันตื่น "บะ มียิงปืนใหญ่ควยรี" เสื่อมันก็เปิดไป แล้วลูกไ้
กะแม่ไ้ก็อยู่ไค้อย่างเดิม

กษัตริย์สามตา

นายทองอยู่ หนุ่ยปล่อง

เมื่อสมัยก่อนนะ ชาคิมอญมีอำนาจมาก เพราะมีเจ้าที่เก่ง เจ้าองค์นะ
เออ มี 3 ตา ตาที่ 3 อยู่บนหน้าผาก ตานี้ถ้าลึ้มขึ้นเมื่อไร จะทำให้ศัตรูแพ้ มอญก็มีเมือง
เขลามากนะซี ที่นี้เจ้ากรุงจีนก็คิดว่าจะทำยังไงดี จะให้ตาที่สามนั้นหลุดไ้ ก็ส่งลูกสาวไ้ไป
เป็นเมียเจ้ามอญ ลูกสาวนะก็เอาผ้า เอาผ้า (หัวเราะ) เอาผ้าโกเด็ก ผ้าเตี๋ยวะไวไ้
เจ้ามอญเช็ดหน้า พอเจ้ามอญเอาผ้านั้นเช็ดหน้า ตาที่ 3 ก็หลุด ก็ลึ้ม มอญก็หมดอำนาจถึง
กับสิ้นชาติเลย

อโศก อโศก

นายปลั่ง กรอบทอง

นมมงบปลายบาอโศกคักมัว อโศก
มัว โต้วเนียบเกาะ อาดอเต อโศกคัก
โกะคักเกาะ อโศก อาเรอ อาเรอ
อาดอเยาะ ฮุดเล แตะเอาโกณเจียะ
ปะทาลอราว เปี้ยะบาเนาะ อโศกคัก
เยาะฮาม ทาเนาะ เคาะแนม ชักฮัวเนาะ
อากลอด จานเพีย เกิดจานเพียเนียบ คุณเล
เยาะอโศกเยาะฮาม เออ อเกาะอา
คักเกาะฮเกาะอาเรอ เจ็กชักฮัว เกอะ
อากลอด จานเพีย แกะ เยาะ อโศกคัก
หุดบา เยาะอโศก เยาะฮาม ฮณะ
ฮัวรงฮินเอน อโศกคัก เยาะหุดเกลิง
หรบจานฮะรุ ออก

(เอ) ปะอะระอะ ระอะระอะ

แนะอามงกอฮัว ชะเมาะ อาจา เยาะ
เมินเตียะ อาจาเยาะฮาม เอะ
เยาะอโศกโกะเยาะมาน เกอะมัวแนม
เกอะมัวแนม ฮณะกลา ฮณะกลา คีเนาะ
อาจาเยาะเมิน เยาะ จิเกลิง เกลิง
ฮะทาวมอ อโศกคักโกะ อาเกลียมเตียะ
คัมอาจาโกะ เอะ จานเนาะคัมลาน
จานฮะเจอนง เกอะแยะระ เกอะงุดังระ
เยาะฮาม อาจาโกะเยาะมงฮัก อโศก

ไอ้หนูหนวกกับไอ้ตาบอด

นายอำนวย รุ่งทอง

มีหนุ่มสองคน ตามอดหนึ่ง หนูหนวก
หนึ่ง เป็นเพื่อนกัน ไปไหนก็ ไอ้ตาบอด
นั่นซื่อ ไอ้หนูหนวก ไปเรื่อย ไปเรื่อย
ไปไหนเขา เกลียค มันไม่ทำกิน
จะทำอย่างไรเล่า สองคนนี้ ไอ้ตาบอด
เขาบอก อย่างนี้ ดีกว่า เย็นนี้
ไปขโมย ไก่วัด เอาไก่วัดมา แงงเถะ
เขาไอ้หนูหนวก เขาบอก เออ งั้นไป
ซื่อกันไปเรื่อย พอตอนเย็น ได้
ไปขโมย ไก่วัด อ้าวเขา ไอ้ตาบอด
เข้าไป เขาไอ้หนูหนวก เขาบอก เตียว
ฉันคนเดียว ไอ้ตาบอด เขา เขามา เขา
จับไก่อึง ออก

(คำอุทาน) อัยยอ อัยยอ

เตียวไปอยู่กับฉัน พอดี อาจารย์ เขา
ไคยีน อาจารย์เขาบอก เอะ
เขาไอ้หนูหนวกนั้นเขาถาม ไคหรือยัง
ไคหรือยัง เตียวก่อน เตียวก่อน ทีนี้
อาจารย์เขาไคยีน เขา ลงมา มา
ยืนอยู่ ไอ้ตาบอดนั้น ไปคลำถูก
หัวอาจารย์นั้น เอะ ไก่นี้หัวล้าน
ไก่อ้นี้ ไอ้เยอะละ ไคราคาแพงละ
เขาบอก อาจารย์นั้นเขาอยู่หนึ่ง ไอ้หนูหนวก

โก๊ะเกร็บ เอะเตียะอาจาโก๊ะ หรบเตียะ
 อาจาโก๊ะ อโมคคักโก๊ะ เยียะเกลียม
 เกลียมคืบอาจาโก๊ะ เอะ จานเนาะมูโตะ
 เกอะตอบนิ อาจาโก๊ะ ตากกอโพละ
 (เอายาย) นินงฮา เกร็บ อโมคคักโก๊ะ
 เกร็บ เกร็บ เกร็บ คีเนาะ อโตคางโก๊ะ
 ฮัดคิจิเกลึง ปดุง อคอยกมา ตุน ตุนเกลึง
 อโมคคักโก๊ะเกร็บเกลึง เจิมเตียะฮนอม
 มุมุประเจียะตอยเกลึง ฮโจะ กิมม
 อโตคางโก๊ะ เฮีย เบียงกาม เบียงกาม
 เอ เกอะ ปะหาดอ ชะเมาะกละเกลึงโก๊ะ
 กละเยียะเตียกโละโก๊ะกาม แกะ อโมคคัก
 เปะตุนอโมคคักโก๊ะ เยียะตุนอาเรอย
 อาเจิมเตียะฮนงักมา เอะ ตุนเกลึงฮัว
 ระเจิกขางระ ทอด ทอด เฮีย เอาเจิกแนม
 อโตคางเยียะฮาม ตุนทอด ฮตะอเลียง
 ตุนอาเจิม ชังสะเตะปลอน เอ๋ ทาลอ
 จีบจางชัง ตุนอเลียงปลอน กละเยียะเกลึง
 เฮีย เบียะบาเนาะ กัดอก เกลึง ฮัว
 เตียง เกร็บ เจิม เตียะ นอมกอจี
 นอมกอจีโก๊ะ ฮตอมเตียะคั้น อโมคคักโก๊ะ
 โทมจิ คีเนาะ เกร็บฮา เกร็บฮา อา
 ฮโจะมม คิมม เอ ปะหาดอราว
 เกอะอาเปลียะ คีเนาะอาจีเรียง

นั้นว้าง เห็นถูกอาจารย์นั้น จับถูก
 อาจารย์นั้น ไอ้ตาบอดนั้น เขาคลำ
 คลำหัวอาจารย์นั้น เอะ ไก่นี้ทำไมหู
 เหมือนคน อาจารย์นั้น คีให้โพละ
 (อุทาน) คนหรรหรือว้าง ไอ้ตาบอดนั้น
 ว้าง ว้าง ว้าง ที่นี้ ไอ้หนูหนวนั้น
 โคลงเรือ โครม ในบ่อ พาย พายมา
 ไอ้ตาบอดนั้นว้างมา ชนถูกอะไร
 อะไร อะไรหัว แล้วมานั่ง เรียบอยู่
 ไอ้หนูหนวนั้น เฮีย รอคัวย รอคัวย
 เอ ไ้ ทำอย่างไร พอดีเจ้าของเรือนั้น
 เจ้าของเขาถูกไว้ที่นั่นคัวย เอ้า ไอ้ตาบอด
 แกพายไอ้ตาบอดนั้น เขาพายไปเรื่อย
 ไปชนถูกขอบบ่อ เอะ พายมาไกล
 ละถึงฝั่งละ ขึ้น ขึ้น เฮีย ยังไม่ถึง
 ไอ้หนูหนวกเขาบอก พายขึ้น หันกลับ
 พายไปชนฝั่งโน้นอีก เอ อยากร
 ถึงฝั่ง พายกลับอีก เจ้าของเขามา
 เฮีย ไอ้สองคนนี้ ขโมยเรือฉัน
 ไล่ ว้าง ชน ถูก ต้นมะละกอ
 ต้นมะละกอนั้น ตกถูกหัว ไอ้ตาบอดนั้น
 ล้มลง ที่นี้ ว้างไป ว้างไป ไป
 นั่งอยู่ คีคอยู่ เอ ทำอย่างไรเล่า
 ไล่ไปพัน ที่นี้ไปแต่งงาน

อโมคกัลโก๊ะ โตะ เจ้าบ่าว ตีเนาะ
 เปียะฮาม เกลิงเยาะอโมคกัลโก๊ะ เกลิงอโง
 มิเมียะตีเนาะ อโมคกัลโก๊ะ เปียะอโง
 เปียะฮาม เฮ้ย เปียะอโงลักลอลโก๊ะ
 เอ เปียะเนาะเอาแถม เปียะเตียะอโง
 อล็ก ฮอย สะกลา เกอะเกลิง อโง
 มิเมียะโก๊ะ อัวโมคกัลโก๊ะยังแถมแนม ลักเนาะ
 ตีเนาะ เกลิงอโง มิเมียะ ตีเนาะ อโงลิซาด
 ฮตะอาอโง เปียะฮาม เปียะอโง ลักลอล
 เปียะเตียะ อโง พระพุทธรูปกลาเล โมคแคะ
 กัลโก๊ะ แคะอาแถมมวงระ ฮตะเตียะ เปลิยะ
 จีเรียงตอย ฮอยโก๊ะ เทาอมค เกร็บจิตาซ
 อา อเมน เกอะฮนอมซุ ทอลอาเรอย ตีเนาะ
 เปียะฮาม อโมคกัลโก๊ะ เปียะอาล่อ โกะ (ตี้)
 รง อมคยิเล อมคเตาสอย ออกมัวแนม
 เฮ้ย เปียะรงเฒะฮา เฒะอัวเกอะฮอยะอมค

อะนุดี

นายอัมพร เกษมณี

นุ้มนอะนุดีมัว ฮะโจะมิงจำชาลาโก๊ะ
 ปักแซตนเกลิงเกลิง มานเปียะปราคโก๊ะนุ้มนอะ
 ปราคชอกตอยโก๊ะ เอามัว นุ้มนะปราค
 ฮะเรียะ ฮะเรีย เอาเกอะชอก เอาเก็คฮา
 เอาเก็คระ ฮณะ ปักแซ เปียะเกลิง
 เปียะมานปลอน ปราคชอกตอยโก๊ะนุ้มนอะ

ไอ้ตาบอดนั้น เป็น เจ้าบ่าว ที่นี้
 เขา บอก มานี้ ไอ้ตาบอด มาไหว
 แม่พ้อ ที่นี้ ไอ้ตาบอดเขาไหว
 เขาบอก เฮ้ย เขาไหวทางไหนเล่า
 เอ แกนี้ไม่รู้ เขาต้องไหว
 ฝันมาก่อน ไค้มา ไหว
 แม่พ้อนั้น ฉันทาบอดยังรู้เลย ทางนี้
 ที่นี้ มาไหว แม่พ้อ ที่นี้ ไหวพระ
 หันไปไหว เขาบอก แกไหวทางไหน
 แกต้องไหวพระพุทธรูปก่อนสิ ตามัน
 บอด มันไม่รู้อยู่แล้ว หันถูก ผิด
 แต่งงานแล้ว บ้านนั้น ไฟไหม้ วิ่งลงน้ำ
 ไปป็น ไค้คนไม้ ขึ้นไปเรื่อย ที่นี้
 เขาถาม ไอ้ตาบอด แกไปไหนนั้น (อุทาน)
 ดูไฟหน้อยสิ ไฟไหม้บ้าน หมคหรือยัง
 เฮ้ย เขามองเห็นหรือ เห็นฉันได้แสงไฟ

ไอ้ซีเกียจ

นายอำนาจ รุ่งทอง

ไอ้ซีเกียจคนหนึ่ง นั่งอยู่ที่ศาลานั้น
 แม่คำพ่ายเรือมา ถามเขา กล้วยนั้นมีมัย
 กล้วยปอกแล้วนั้น ไม่มี มีแต่กล้วย
 หวี หวี ไม่ได้ปอก ไม่เอาหรือ
 ไม่เอาละ เคี้ยว แม่คำเขามา
 เขาถามอีก กล้วยปอกแล้วนั้นมีมัย

เอามัว แคะ อนุสี มงระ แคะเอาเกิด
 ที่เนาะ ฮามเจอก อีเปรี๊ยะโก๊ะ เกลิงนุมนรูป
 นุมนมานเกลิง เกลิงมาน ดิชาดสะเรียบเนียบ
 กอลิชาดโก๊ะ อัว เซอ เกอะเกราว
 นิมัวมิ อัวเซอเกอะเกราว สะเมาะ อะนุสี
 นุมนมอะคอยโก๊ะ สะเมาะ เปียะฮาม โอ
 โก๊ะระ เกอะโตะมิต้านเปะ ดิชาดเนาะระ
 โตะมิต้านเปะ เกลิงอลองเบิงกอลัวเจียะ
 รีฮัวมิ ที่เนาะ เจียะเยอะ เจียะเกลิง
 เจียะเกลิง โอ ดิชาดเนาะคัตเกลิงมง
 คัตอะเจียะ เอาเกอะฮา เกอะ เกอะ
 เกอะ คัตเกลิง คัตเกลิง เซอเตียะ
 คอยกะแสะ อามง อาฮ้อย เจ้าอาจิมฮ้อย
 เปียะอาปะ สะเนิด โตะฮมันโนก ฮมันโค็ค
 กอนาซอน นิมัว มัว ปะชา เกอะซอนโก๊ะ
 คอย อารานเนียงเกลอโก๊ะมัว อาจิมเคิง
 บางกอก อาเตียะ อซอน อราวฮัวเนียงคอย
 เกอะ เกอะ เนียง เกลอโก๊ะมัว เกอะโตะ
 ฮเนิด โกะ โล๊ะเปิด เกอะเนียงเกลอโก๊ะ
 เตียะคำรา หน้าแคน ทางคอก
 มีหัวทางสวมปลอก ที่เนาะ เกลิงจิมฮ้อย
 โคนเยียะ เปรี๊ยะ เปียะจิเกลิง
 เคิงเปียะสะเกาะ ขำบาโก๊ะ ที่เนาะ
 เปียะมัวโก๊ะ เกอะ เนียงเกลอโก๊ะ

ไม่มี มัน ชี้เกียจ อยู่แล้ว มันไม่เอา
 ที่นี้ พุดถึง ผู้หญิงนั้น มามีรูป
 มีเตียนมา มาถาม พระอธิษฐาน
 ให้พระนั้น ฉัน อยากรู้ได้
 สักคนหนึ่ง ฉันอยากรู้ได้ พอดี ใ้ชี้เกียจ
 มีอยู่ในนั้น พอดี เขาถาม โอ
 นั้นละ เป็นเนื้อคู่เธอ พระนี่ละ
 เป็นเนื้อคู่เธอ มาส่งข่าวให้ฉันกิน
 ทุกวันหนอย ที่นี้ กินเยอะ กินมา
 กินมา โอ พระนี่ออกมาอยู่
 ข้างนอก ไม่ได้หรือ ได้ ได้
 ได้ ออกมา ออกมา เห็นถูก
 แล้วชวน ไปอยู่ ไปบ้าน กลับไปถึงบ้าน
 เขาไปทำ สิ้นค้า เป็นเซยคนโต เซยคนเล็ก
 ให้เงินไป คนละ ละ 80 บาท ได้เงินนั้น
 แล้ว ไปซื้อหมามาตัวหนึ่ง ไปถึงเมือง
 บางกอก ไปตั้ง ห้า หกวันเซียว
 ได้ ได้ หมานั้นมา ได้เป็น
 สิ้นค่านั้น นานเหมือนกัน ได้หมานั้นมา
 ถูกคำรา หน้าแคน ทางคอก
 มีหัวทางสวมปลอก ที่นี้ มาถึงบ้าน
 ลูกเขา เมียเขา ลงมา
 รับกัน ทั้งสองนั้น ที่นี้
 ใ้คนนั้นได้หมามานั้น

อดอย ทอดเนียงเกลอโก๊ะ เยียะมานมู
 รานเนียงปะราว เกลอโก๊ะ โอ เกลอเนาะ
 เกลอหอ เกลอซอนง เยียะสาม อากี
 อโก๊ะ อากี อเนาะ จะโตะหอสมะ ซอนสมะ
 โอ เคาอะเด ที่เนาะอา อะเยียะ ฮัวเยียะ
 คอลลา อดอยนาเกลอโก๊ะ เกลอโก๊ะอาเจ็ก
 นอมชั่วจะฮอยวค ก็เกลิง ลักโก๊ะ เซอซอน
 มัวะรี อเดียงเกลิง จีบฮ้อย
 เกอะเนียงทอนาอะรีระ คีเนาะ อาอะเยียะ
 เกอะอะเยียะ อาอดี เกอะอดี
 ปะฮอดเอาคาย เนียงราว เกอะเจียะ
 กาโปย อี กราบโปย เกลิงโตะ กรบโปย
 เอ็น คุณเจียะเปิงฮักถูระ คอยเคิด คีเนาะ
 เยียะเมินนิแยะ เยียะอาคายเก็ดออก
 ป็อกกรง โกะซุม ฮอดค คีเนาะ
 ฮเลินเนียงเกลิง เจาะฮโมฮ้อย อะนูลีโก๊ะเล
 เกอะกัจ อะนูลีโก๊ะฮอด อะนูลีโก๊ะ
 อะตอโนอะเยียะ เซอเตียะ ฮะรี ป็อกทอล
 ฮะรีโก๊ะโตะหอ โตะซอน ฮะเต
 กรบโปยเกลิง กอโปยเอิน คีเนาะ
 เจียะกาอา มัวอะเย็ก

จู่งขึ้นมา หนานัน เขาถามอะไร
 ซ้อมาทำไม หนานัน โอ หนานี
 หมาทอง หมาเงินนะนี่ เขาถาม ไปเห่า
 ที่นั่น ไปเห่าที่นี่ จะเป็นทองทั้งนั้น เงินทั้งนั้น
 โอ คีนะซี ที่นี้ไป พรุ่งนี้ ตอนเช้า
 ขึ้นไป จู่งหนานันไป หนานันไปถึง
 ต้นโพธิ์หลังสวน เหา่มาทางนั้น เห็นเงิน
 หนึ่งโองกลับมาถึงบ้าน
 ได้ทองมาสองโองแล้ว ที่นี้ ไปพรุ่งนี้
 ได้พรุ่งนี้ ไปมะริน ได้มะริน
 ทำไมไม่ซุก มาละ จะได้
 ใช้เรา ฮี ของเรา มาเป็นของเรา
 เอง หุงข้าวกินมิดแล้ว แล่วนอน ที่นี้
 เขาไคยีนหลายคน เขาไปซุกเอาหมก
 เป็ดกู เป็นงูทั้งหมด ที่นี้
 หามา ไว้ที่บ้าน ไอ้ฮี้เกียจนั้นจะ
 ได้กัก ไอ้ฮี้เกียจนั้นตาย ไอ้ฮี้เกียจ
 คีนแต่เช้า เห็นถูก โองเปิดขึ้น
 โองนั้นเป็นทอง เป็นเงิน ทั้งหมดนั้น
 ของเรามา ให้เราเอง ที่นี้
 ใช้ไปตลอดชีวิต

เกิด เอ็ดปานจานหลง เฮาะเล
 จานนุมนมมัว หลกเอ็ดปานจานโก๊ะ หรบเกอะ
 สมายจานมัวเบี่ยโก๊ะ สะเตาะคอล ตูม
 ๗ ๗ สะเตาะคอล สมายจานคง หรบรง
 มัวเมี่ยะปลอน ฮรัก ฮรักรง คางปลอนฮัว
 เอาคาง สะเตาะ ตูม หรบโมคปอยด์ โมค
 เกือบอาเกือบ เกลิ่ง โมคเอาขาด
 อาเกลี้ยงมเตี่ยะกะสะเกาะ กะสะเกาะ ฮปอด
 ควักเตี่ยะ คีเนาะ โก๊ะ กีเฮามัวฮโจะเกลี้ยงม
 มงคังคก อีโยก อีโยก ก้วนคก ซกซิก
 ฮยามยุย ฮยามยุย สะอีโยก (หัวเราะ)
 แคะฮาม โจนฮวดแคะดอ ฮเมินเตี่ยะ
 โจนฮวดแคะดอ กะเอิกคอล เกลิ่ง
 เกลิ่งเยาะ เกดฟาน อีโยกโก๊ะ
 อาลีโจนฮวดโก๊ะ โจนฮวดโก๊ะ คอลเกลิ่ง
 อีโยกโก๊ะ ปายด์โจนฮวด โจนฮวดตะโก
 เอาแถมมัวจิ ฮุด โจนฮวดตะโก ซอด
 อาบา ซอด อาบา จับศาล
 ศาลเยี่ยะมาน พยานนุ
 อลอร่า ยายให้การว่า
 อีโยก อีโยก อีโยก
 ขึ้นโลก หมอย อีโยก มั่นว่า
 งั้น ฉั่นเคื่อง ฉั่นเลยพัน

เอาน้ำลายโกทา เสียชี
 โกมีอยู่ตัวหนึ่ง ทาน้ำลายโกนั้น จับได้
 ไซโกหนึ่งใบนั้น แดกขึ้น ตูม
 ๗ ๗ แดกขึ้น ไซโกเ็น่าจับดู
 หนึ่งใบอีก เขย่า เขย่าดู เสียอีกหรือ
 ไม่เสีย แดก ตูม เข้าตาเต็ม ตา
 วิ่งไปวิ่งมา ตาไม่เห็น
 ไปคลำถูกปลาถูก ปลาถูก คิน
 ยักถูก ฟีนัน เจ็บหรือไม่ นังคลำ
 อยู่ข้างโคก ยาย ยาย ปินโคก หมอย
 ยุมยาม ยุมยาม หรือยาย
 มั่นบอก เด็กมันล่อ ไคยีนถูก
 เด็กมันล่อ โกรชขึ้น มา
 มาเนี เอาขนม ยายนัน
 โททกเด็กนั้น เด็กนั้น ขึ้นมา
 ยายนัน พันเด็ก เด็กเหล่านั้น
 ไม่รู้เท่าไร ที่ เด็กเหล่านั้น ตาย
 ไปสองคน ตายไปสองคน ถึงศาล
 ศาลเขาถาม พยานอยู่
 ที่ไหน ยายให้การว่า
 ยาย ยาย ยาย
 ขึ้นโลก หมอย ยาย มั่นว่า
 งั้น ฉั่นเคื่อง ฉั่นเลยพัน

ในการรวบรวมและจัดประเภทวรรณกรรมไทยรามัญ คำบดบางชั้นหมาก อำเภอมือง จังหวัดอุบลราชธานี ครั้งนี้ พบว่า นิทานที่รวบรวมได้ทั้งหมด เรื่องนี้ ส่วนใหญ่จะเป็นนิทานประเภทมุขตลก รองลงมาก็คือ คำน่านและเทพปกรณัม นิยายประจำถิ่น นิทานเรื่องสัตว์ นิยายอธิบายเหตุ โดยลำดับ

นิทานบางเรื่องมีในพระราชนิพนธ์ฎีกาแปลภาคหนึ่ง และในคัมภีร์มงคลทิพย์นิพนธ์ เช่น เรื่องเทพพิทักษ์ เรื่องดินบาลเศรษฐี นำมาจากเรื่องจุลบันทก เรื่องทำบุญไม่เจตนา นำมาจากเรื่องโกสิยเศรษฐี

สำหรับเรื่องเทพพิทักษ์นั้น เหมือนกันทั้งชื่อเรื่องและเนื้อหาในเรื่อง ส่วนเรื่องดินบาลเศรษฐี และเรื่องทำบุญไม่เจตนา นั้น ชื่อเรื่องต่างกับเรื่อง เนื้อหาในเรื่องจะแตกต่างไปจากเรื่องเดิม แต่แก่นของเรื่องเหมือนกัน

นิทานบางเรื่องจะคล้ายกับนิทานในท้องถิ่นอื่น เช่น เรื่อง อ้อย กระดัง คอ จอก คล้ายกับนิทานในวรรณกรรมไทยรามัญ คำบดทรงคนอง อำเภอยะประแดง จังหวัดสมุทรปราการ

บทที่ 4

ศึกษาสภาพชีวิตความเป็นอยู่ ตลอดจนแนวคิดจากวรรณกรรม

วรรณกรรมที่รวบรวมได้จากชาวไทยรามัญ คำบลงบางชันหมาก อำเภอมือง จังหวัดลพบุรี ซึ่งจัดแยกไว้แล้วในบทที่ 3 นั้น ผู้ศึกษาได้ศึกษาสภาพชีวิตความเป็นอยู่ ตลอดจนแนวคิดจากวรรณกรรมไทยรามัญ คำบลงบางชันหมาก อำเภอมือง จังหวัดลพบุรี ได้ดังนี้

สภาพชีวิตความเป็นอยู่

สภาพชีวิตความเป็นอยู่ หมายถึง วิธีทางในการดำเนินชีวิตของชาวไทยรามัญ คำบลงบางชันหมาก อำเภอมือง จังหวัดลพบุรี ที่ปรากฏในวรรณกรรม มีดังต่อไปนี้

1. การปลูกสร้างบ้านเรือน จากนิทานพบว่า การปลูกสร้างบ้านเรือน จะปลูกเป็นเรือนชั้นเดียวใต้ถุนสูง เช่น เรื่องสามสหาย เรื่องเจ้าปัญญา เรื่องเหตุที่หมากับแมว เป็นศักรกัณ

ในนิทานเรื่องสามสหาย เป็นเรื่องของสัตว์สามตัวซึ่งเป็นเพื่อนกัน ได้แก่ เขียด เต่า และเสื่อ ภายหลังเสื่อเกิดนึกกลัวเขียดและเต่า จึงหนีเขียดและเต่าไปหลบซ่อนอยู่บนบ้านของทนายคนหนึ่ง เขียดและเต่าก็ติดตามเสื่อไป ในนิทานนั้นกล่าวว่า "ที่นี่ก็คลานไป คลานไป พอถึงใต้ถุน ใต้ถุนคนนั้นก็ลงมาจับเต่าไป ใต้เขียดอยู่ข้างล่าง จับเต่าขึ้นไป" จากคำกล่าวนี้ ทำให้มองเห็นลักษณะของตัวบ้านว่าจะต้องเป็นบ้านชั้นเดียวใต้ถุนสูง ตาจึงลงมาจับเต่าที่ใต้ถุนบ้านได้

ในนิทานเรื่องเจ้าปัญญา เป็นเรื่องของสองทนายซึ่งเลี้ยงผี (การเลี้ยงผี เป็นประเพณีอย่างหนึ่งของชาวไทยรามัญ คำบลงบางชันหมาก อำเภอมือง จังหวัดลพบุรี ซึ่งผู้ศึกษาได้เสนอรายละเอียดไว้แล้วในบทที่ 2) และผีนั้นก็แพนคุณสองทนาย ด้วยการให้

แถวแหวนเงินทองมากมาย จากนั้นท่านกล่าวว่า "บนบ้านก็ได้เต็มใต้ถุนก็ได้เต็ม" จากคำกล่าวที่ว่า บนบ้านก็ได้เต็มใต้ถุนก็ได้เต็มนี้ ทำให้เห็นลักษณะของตัวบ้านว่าน่าจะเป็นเรือนชั้นเดียวและมีใต้ถุนสูง

นิทานเรื่องเหตุที่หมากับแมวเป็นศัตรูกัน หมาและแมวเดินทางไปหาสมบัติให้เจ้าของบ้าน เมื่อได้สมบัติมาแล้ว หมาเป็นผู้ทำสมบัติหาย แมวติดตามเอาคืนมาได้ เจ้าของบ้านจึงให้แมวยูบนาน ส่วนหมานั้นไถลงไปอยู่ใต้ถุนบ้าน จากนั้นท่านกล่าวว่า "มึงไปหากินตามใต้ถุนบ้านนะ โอ้แมวนี่ต้องขยำปลาให้มันกิน มันมีบุญคุณ ให้มันนอนพูกนอนเมาะเหมือนเรา" จากคำพูดดังกล่าว ทำให้เห็นลักษณะของบ้านว่าน่าจะเป็นเรือนชั้นเดียวใต้ถุนสูง เพราะการที่ให้หมาหากินเองตามใต้ถุนบ้านนั้น นั่นต้องหมายความว่าบ้านนั้นควรจะเป็นบ้านชั้นเดียวใต้ถุนสูงพอสมควร ที่หมาจะอาศัยอยู่ได้

การปลูกสร้างบ้านเรือนที่ปรากฏในวรรณกรรม ของชาวไท-ราชมัญ คำบด บางชั้นหมาก อำเภอมือง จังหวัดลพบุรี กับสภาพปัจจุบันที่ผู้ศึกษาออกเก็บรวบรวมข้อมูลในท้องถิ่น ดังเคยพบว่า ลักษณะการปลูกสร้างบ้านเรือนเป็นบ้านใต้ถุนสูงเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งสอดคล้องกับสภาพการปลูกสร้างบ้านเรือนที่ปรากฏในวรรณกรรม

2. อาชีพ อาชีพที่ปรากฏในวรรณกรรม ได้แก่ อาชีพทำนา ทำสวน ทำไร่ และประมง

2.1 อาชีพทำนา พบในวรรณกรรมเรื่องพระราฟิง

จากนิทานเรื่องพระราฟิง เป็นเรื่องของพระรูปหนึ่ง มีความคิดที่จะลาสิกขาบทเพื่อไปประกอบอาชีพ วันหนึ่งกลับจากบิณฑบาต ใค้นั่งพักใต้ต้นไม้ และราฟิงถึงโครงการที่ตนจะทำหลังจากลาสิกขาบทแล้ว ในคำราฟิงตอนหนึ่งกล่าวว่า "ซื้อวัวบ้าง ซื้อที่นาไค้หน่อย" ข้อความดังกล่าวนี้ชี้ให้เห็นถึงความตั้งใจของพระรูปนั้นว่าจะลาสิกขาบทเพื่อไปประกอบอาชีพทำนา เพราะวัวและที่นาเป็นสิ่งสำคัญในการทำนา

นิทานเรื่องหมอกุแม่น ๆ เป็นอีกเรื่องหนึ่ง ที่เห็นถึงการประกอบอาชีพทำนา จากการที่เณรรูปหนึ่ง ทำตัวเป็นหมอกุ คิดอุบายกับลูกศิษย์ เพื่อให้ชาวบ้านมีความเชื่อถือ

ในคำทำนาย ใช้ให้ลูกศิษย์ไปขโมยไถและวัวที่ชาวบ้านใช้เป็นเครื่องมือทำนา และครั้งหนึ่ง เกิดฝนแล้ง ชาวบ้านทำนาไม่ได้ ก็พากันไปหาเพชรหมอกุญชร รูปนั้นก็ให้ลูกศิษย์ตักน้ำไปรด ที่นาของยายผู้หนึ่งซึ่งอยู่ข้างวัด และบอกแก่ยายผู้หนึ่งว่า "พุ่มนี้เตรียมไถนาไถนะ" การไถนา ก็คือขั้นตอนของการทำนานั้นเอง

จึงสรุปได้ว่า ชาวไทยรามัญ ตำบลบางชันหมาก อำเภอมะนัง จังหวัด ลพบุรี นี้ ประกอบอาชีพทำนาเป็นหลัก เพราะสังเกตจากบรรยากาศและเหตุการณ์ในเรื่อง ชาวบ้านมีความกังวลและเป็นทุกข์มาก ที่ไม่สามารถทำนาได้ตามปกติ จึงกล่าวได้ว่าอาชีพ ทำนาเป็นอาชีพหลักของชาวบ้านที่นี่

2.2 อาชีพทำสวน ทำไร่ พบในวรรณกรรมเรื่องชาดสามัคคี และเหตุที่ นกกาเลี้ยงลูกนกกาเหว่า

จากนิทานเรื่องชาดสามัคคี มีสองตายายช่วยกันพรวนดิน การพรวนดิน นั้นเป็นลักษณะเตรียมดินเพื่อลงพืชสวน พืชไร่ จึงอาจกล่าวได้ว่า สองตายายคู่นี้มีอาชีพ ในการทำสวน ทำไร่

จากนิทานเรื่องเหตุที่นกกาเลี้ยงลูกนกกาเหว่า ก็มีสองตายายช่วยกัน ปลุกข้าวโพด ข้าวโพดเป็นพืชไร่ ฉะนั้น สองตายายคู่นี้จึงมีอาชีพทำไร่

ฉะนั้น อาชีพที่ปรากฏในวรรณกรรมทั้งสองเรื่องนี้ก็คือ อาชีพทำสวน ทำไร่

2.3 อาชีพจับสัตว์น้ำหรือประมง พบในนิทานเรื่องชายหาปลา และเรื่อง นิคเจตนา

นิทานเรื่องชายหาปลา มีชายผู้หนึ่งออกเที่ยวจับปลาตามหนองน้ำและ ลำคลอง เพื่อนำไปขายนำเงินมาเลี้ยงชีพ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าชายผู้นี้มีอาชีพจับสัตว์น้ำ หรือ อาชีพประมง

จากนิทานเรื่องนิคเจตนา จะเห็นภาพสองตายายพายเรือออกไปหาปลา ตามแม่น้ำลำคลองเพื่อนำไปขายที่ตลาด จึงอาจกล่าวได้ว่าสองตายายคู่นี้มีอาชีพประมงน้ำจืด

อาชีพที่พบในวรรณกรรมตามที่กล่าวมาแล้วนี้ อาชีพหลักที่พบในวรรณกรรมคือ อาชีพทำนา รองลงมาได้แก่ อาชีพทำสวน ทำไร่ และประมงน้ำจืด เป็นลำดับ ซึ่งอาชีพเหล่านี้สะท้อนภาพชีวิตที่เป็นอยู่จริงของชาวไทยรามัญ คำบางชิ้นหมาก อำเภอมือง จังหวัดลพบุรี ตามที่ผู้ศึกษาได้พบมาในขณะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลและสัมภาษณ์วิทยากรท้องถิ่น กล่าวคือ ในปัจจุบัน ชาวไทยรามัญกลุ่มนี้ประกอบอาชีพทำนาเป็นหลัก รองลงมาได้แก่ อาชีพทำสวน ทำไร่ ส่วนอาชีพประมงน้ำจืดนั้น เปลี่ยนไปเป็นการจับสัตว์น้ำเพื่อประกอบอาหารในครัวเรือน อาชีพที่ไม่พบในวรรณกรรมคือ อาชีพกรรมกร และอาชีพรับราชการ ซึ่งเป็นอาชีพใหม่ของไทยรามัญกลุ่มนี้ ฉะนั้น อาชีพที่พบในวรรณกรรมจึงสอดคล้องกับอาชีพที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน

3. ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว หมายถึง การปฏิบัติต่อกันระหว่างสามีภรรยา บิดามารดา และบุตร

สำหรับสามีภรณานั้นจะรักและซื่อสัตย์ต่อกัน โดยยึดหลักหัวเหี้ยวเมียเหี้ยวอยู่กินกันจนแก่จนเฒ่า จากนิทานเรื่องผิคนเจตนา ชาดสามัคคี เหตุที่นกกาเลี้ยงลูกนกกาเหว่า กาคำกาขาว แรงศรัทธา เหตุที่หมากับแมวเป็นศัตรูกัน และเจ้าปัญญา ทุกเรื่องที่กล่าวมานี้ จะเห็นสภาพของสามีภรรยาที่อยู่รวมกันจนแก่จนเฒ่า

ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดา และบุตร จากวรรณกรรม พบว่า บิดามารดาจะเลี้ยงดูบุตรจนโต หรือจนกว่าจะมีครอบครัวไป โดยที่ฝ่ายบิดาจะรับหน้าที่เป็นหัวหน้าครอบครัว คือ เป็นผู้หาอาหารและเงินทองมาจุนเจือครอบครัว ส่วนมารดาจะอยู่เลี้ยงดูบุตรที่บ้าน จากเรื่องนายพรานกับหนูป่า และเรื่องน้ำใจ ทั้งสองเรื่องจะเห็นสภาพความเป็นอยู่ในครอบครัวได้ชัดเจน

ในเรื่องนายพรานกับหนูป่า ตัวนายพรานเป็นผู้ออกไปล่าสัตว์เพื่อนำมาเป็นอาหารสำหรับครอบครัว ภรรยาคอยหุงหาอาหารและเลี้ยงดูบุตรอยู่บ้าน

จากเรื่องน้ำใจ ก็เป็นเรื่องของสองนายพรานที่ออกล่าสัตว์เป็นอาชีพ และนำรายได้มาเลี้ยงครอบครัว ภรณานายพรานทั้งสองอยู่บ้านเลี้ยงดูบุตร

ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวที่พบในวรรณกรรมนี้ สะท้อนภาพความสัมพันธ์ภายในครอบครัวของชาวไทยรามัญ ตำบลบางชันหมาก อำเภอมะเมือง จังหวัดลพบุรี ตามที่ผู้ศึกษาได้พบเห็นมา กล่าวคือ ชาวไทยรามัญกลุ่มนี้ สามีจะเป็นหัวหน้าครอบครัว หารายได้มาจุนเจือครอบครัว ส่วนภรรยาทำหน้าที่หุงหาอาหารและเลี้ยงดูบุตรที่บ้าน เมื่อบุตรนั้นโตจนไปโรงเรียนหมดแล้ว ภรรยาจึงจะออกช่วยหารายได้ร่วมกับสามี บุตรนั้นเมื่อมีครอบครัวก็จะแยกเรือนออกจากบิดามารดา ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวที่น่ายกย่องของชาวไทยรามัญกลุ่มนี้ก็คือ สามีภรรยาจะรักใคร่ปรองดองกัน และอยู่กันจนแก่จนเฒ่า โดยไม่มีผู้ใดนอกใจกันเลย

4. ความสัมพันธ์ระหว่างญาติพี่น้อง ที่พบในวรรณกรรมเรื่องความรอบคอบ และนิคเจตนา

ในเรื่องความรอบคอบ ผู้ศึกษาสังเกตจากบรรยากาศของเรื่อง พบว่า บุตรเมื่อมีครอบครัวก็จะแยกเรือนออกจากบิดามารดา โดยปลูกเรือนใหม่ใกล้เคียงกับเรือนบิดามารดา

ส่วนเรื่องนิคเจตนา นั้น จะเห็นสภาพของบุตรที่ยังไม่มีครอบครัว อาศัยอยู่กับบิดามารดา ก็จะช่วยบิดามารดาทำมาหากิน

ความสัมพันธ์ระหว่างญาติพี่น้อง เท่าที่ปรากฏในวรรณกรรม กับสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ที่ผู้ศึกษาได้พบมาขณะออกเก็บข้อมูลนั้น พบว่า ปัจจุบัน บุตรที่มีครอบครัวแล้วส่วนมากจะแยกเรือนออกจากเรือนบิดามารดา และปลูกสร้างเรือนใหม่ในบริเวณใกล้เคียงกับเรือนบิดามารดา ระยะทางพอจะไปมาหาสู่กันได้สะดวก ส่วนบุตรที่ยังไม่มีครอบครัวก็จะอยู่ร่วมกับบิดามารดา บุตรคนใดประกอบอาชีพนอกบ้าน ก็จะนำรายได้มาช่วยจุนเจือครอบครัว ส่วนบุตรคนใดที่ไม่ได้ออกไปประกอบอาชีพนอกบ้าน ก็จะช่วยบิดามารดาทำงานในครอบครัว เช่น ช่วยทำนา ทำสวน ทำไร่ หรือหุงหาอาหาร ทำความสะอาดบ้าน ซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้ สอดคล้องกับสภาพที่ปรากฏในวรรณกรรม

5. ความเชื่อ หมายถึง การยอมรับนับถือ หรือยึดมั่นในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ไม่ว่าสิ่งนั้นจะมีตัวตนหรือไม่ก็ตาม แต่ก็เชื่อว่ามีจริงและเป็นจริง ความเชื่อที่ปรากฏในวรรณกรรมชาวไทยรามัญ ตำบลบางชันหมาก อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี มีด้วยกันหลายประการ คือ

5.1 ความเชื่อเกี่ยวกับศาสนา ความเชื่อเกี่ยวกับศาสนาของชาวไทยรามัญ ตำบลบางชันหมาก อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี ที่พบในวรรณกรรม มีอยู่สองประการ คือ เชื่อเรื่องบุญทาน และเชื่อเรื่องกรรม

5.1.1 ความเชื่อในเรื่องบุญทาน มีความเชื่อว่าการทำบุญให้ทาน ด้วยศรัทธาอย่างแน่วแน่ จะได้รับผลแห่งบุญทานในทางที่ดีทั้งชาตินี้และชาติหน้า แต่หากทำบุญให้ทานโดยไม่เต็มใจหรือทำโดยไม่มีจิตศรัทธา จะได้ผลแห่งบุญทานนั้นไม่สมบูรณ์เท่ากับการทำบุญให้ทานด้วยจิตศรัทธา

ในเรื่องของการให้ทานนั้น เชื่อกันว่าผู้ที่ให้ทานนั้นจะได้รับผลจากการให้ทานนั้นโดยตรง เช่น เรื่องพระให้ทาน เป็นเรื่องของพระรูปหนึ่งซึ่งกลับจากฉันทเพล พบสุนัขแม่ลูกอ่อนกำลังหิวโหยนอนหมดแรงอยู่ข้างทาง ท่านเกิดความสงสาร คิดช่วยเหลือสุนัขให้รอดพ้นความตาย จึงใช้นิ้วมือล้วงลงไปในลำคอ เพื่อจะเอาเจียนอาหารที่เพิ่งฉันมานั้นออกให้สุนัขแม่ลูกอ่อนเป็นทาน สุนัขแม่ลูกอ่อนเมื่อได้อาหารจากพระรูปนั้นก็ทำให้มีกำลังขึ้น ผลแห่งทานที่พระได้รับก็คือ ทำให้พระไม่หิวอยาก มีอาหารฉันอย่างบริบูรณ์ทั้งในชาตินี้และชาติหน้า วิทยากรย้ำว่า การให้ทานของพระรูปนี้ทำด้วยจิตศรัทธา ทำให้ท่านได้รับผลแห่งทานทั้งชาตินี้และชาติหน้า และนอกจากท่านจะมีอาหารฉันอย่างบริบูรณ์แล้ว ท่านยังได้รับความสุขทางใจที่ได้ช่วยชีวิตสุนัขด้วย

เรื่องของการทำบุญ ในนิทานเรื่องชงกลิ่น เป็นเรื่องที่ชี้ให้เห็นศรัทธาในการทำบุญของจระเข้และนางปลา จระเข้และนางปลานี้เมื่อรู้ข่าวว่าพระมหากษัตริย์จะทอดกฐิน ทางมีจิตศรัทธาที่จะร่วมทำบุญทอดกฐินกับพระราชาในครั้งนี้ด้วย จึงไปแสวงหาสิ่งซึ่งกำลังของตนจะหาได้ จระเข้ได้คอกบัวมา 3 คอก ปลาได้พานแว่นฟ้ามาร่วมทอดกฐินกับพระราชา ผลบุญที่จระเข้และปลามีจิตศรัทธาในการร่วมทำบุญในครั้งนี้

วิทยากรย้าว่า การทำบุญควรทำด้วยจิตศรัทธา หากทำด้วยจิตไม่ศรัทธาก็จะเป็นเช่นหญิง
ชู้ตระหนี่ผู้นี้

อาจกล่าวสรุปได้ว่า ความเชื่อเกี่ยวกับศาสนาในเรื่อง
บุญทานนั้น ชาวไทยรามัญ คำนวณวางชั้นหมาก อำเภอมือง จังหวัดลพบุรี มีความเชื่อว่า
การทำบุญให้ทานด้วยจิตศรัทธาอย่างแน่วแน่มั่นคง ย่อมได้รับผลตอบแทนในบุญทานนั้นอย่าง
เต็มที่ อย่างเช่น พระที่ให้ทานแก่อุสุมิตร์ ด้วยศรัทธาอันแรงกล้าถึงกับล้างอาหารออกจาก
ร่างกายเพื่อเป็นทานแก่อุสุมิตร์ ผลที่พระรูปนั้นได้รับคือทำให้มีอาหารฉันอย่างบริบูรณ์มิได้ขาด
หรืออย่างคินบาลในเรื่องคินบาลเศรษฐี ที่ได้รับแก้วแหวนเงินทอง เสื้อผ้า บ้านเรือน เป็น
การตอบแทนที่คินบาลทำบุญด้วยจิตศรัทธา ย่อมสละเสื้อผ้าที่มีเพียงชุดเดียว แต่หากทำบุญโดย
ไม่มีจิตศรัทธา ก็ย่อมได้รับผลตอบแทนในบุญนั้นไม่เต็มที่ คือได้รับตามลักษณะการกระทำ เช่น
นางชู้ตระหนี่ในเรื่องทำบุญไม่เจตนา ผลตอบแทนที่นางทำบุญด้วยขนมเป็๋อง จึงทำให้นางมี
กลิ่นกายหอม แต่การทำบุญของนางทำโดยไม่มีจิตศรัทธา ทำอย่างเสียไม่ได้ นางจึงมีหน้าตา
น่าเกลียด

ผู้ศึกษามีความคิดเห็นว่า การทำบุญนั้นไม่ว่าจะมีจิตศรัทธา
หรือไม่ก็ตาม ขอเพียงแต่ให้ทำได้ ก็ย่อมจะได้รับผลจากการทำบุญนั้นเช่นกัน เพียงแต่ได้รับ
ผลตอบแทนที่ต่างกันตามการกระทำของแต่ละคน

5.1.2 ความเชื่อทางศาสนาอีกประการหนึ่งก็คือ เชื่อในเรื่อง
ของกรรม เชื่อว่าผู้ใดทำกรรมดีย่อมได้รับผลแห่งกรรมดีตอบแทน ผู้ใดทำกรรมชั่วย่อมได้รับ
ผลแห่งกรรมชั่วตอบแทนเช่นกัน นิทานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องกรรมนี้ ได้แก่ เรื่องแม่ชี เทวทัต
ถามกับสุณัฏโกราณ

นิทานเรื่องแม่ชี เป็นเรื่องของแม่ชีผู้หนึ่งซึ่งยึดมั่นใน
พระพุทธรูป และปฏิบัติตามคำสอนของพระองค์ คือไม่เบียดเบียนผู้อื่น ต่อมาแม่ชีผู้นี้ได้รับ
แก้วแหวนเงินทองตอบแทนความดีที่นางได้ปฏิบัติมา ส่วนแม่ชีคนอื่น ๆ ที่อยู่วัดเดียวกัน

มีจิตใจชั่วร้าย คิดทำลายผู้อื่น อิจฉาริษยา คอมาแม่ชีเหล่านี้ก็ได้รับผลตอบแทนในการกระทำของนาง คือจมน้ำตายทั้งหมด

จากนิทานเรื่องนี้ชี้ให้เห็นว่า ผู้ที่ทำความกรรมชัวย่อมได้รับผลแห่งกรรมคือทรมานทรมอง เหมือนแม่ชีผู้มีจิตใจดี ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธองค์ จึงได้รับแก้แค้นเงินทองเป็นการตอบแทนการกระทำดีนั้น ผู้ที่ทำความชั่วก็ย่อมได้รับผลแห่งกรรมชั่วทรมานทรมองเช่นกัน ดังแม่ชีทั้งหลายที่มีจิตคิดทำลายผู้อื่น มีจิตริษยา จึงได้รับผลตอบแทนคือความตาย

นิทานเรื่องเทวทัต ก็เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่ชี้ให้เห็นการทำความกรรมชั่ว ย่อมได้รับผลแห่งกรรมชั่วทรมานทรมอง เทวทัตมีจิตคิดร้าย คอยกลั่นแกล้งและทำลายพระพุทธองค์ด้วยวิธีการต่าง ๆ ยุบงให้ลูกฆ่าพ่อ คือยุบให้พระเจ้าอชาตศัตรูจับพระเจ้าพิมพิสารผู้เป็นบิดาไปจองจำทรมานด้วยวิธีการต่าง ๆ จนพระเจ้าพิมพิสารสิ้นพระชนม์ ภายหลังเทวทัตตายเพราะถูกธรณีสูบ

เรื่องเทวทัตนี้ชี้ให้เห็นการทำความกรรมชั่ว เช่น คิดฆ่าผู้อื่น พุทโธให้ร้ายทำให้ผู้อื่นเสียหาย พุทโธยุบงให้ลูกฆ่าพ่อ กล่าวคือ เทวทัตคิดฆ่าพระพุทธองค์ พุทโธป้ายสีพระพุทธองค์ให้เสื่อมเสีย ยุบงพระเจ้าอชาตศัตรูฆ่าพระเจ้าพิมพิสารผู้เป็นบิดา ผลแห่งกรรมชั่วที่เทวทัตทำนี้ จึงทำให้เทวทัตต้องตายเพราะธรณีสูบ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าการกระทำชั่วของเทวทัต สังคมไม่ยอมรับ เทวทัตจึงถูกธรณีสูบไปเพื่อให้พ้นจากสังคมที่เทวทัตเคยอยู่

นิทานเรื่องฉานกับสุนัขโกรน เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่ชี้ให้เห็นการทำความกรรมชั่ว ย่อมได้รับผลแห่งกรรมชั่วทรมานทรมอง พระฉานเป็นผู้ชอบสุนัขตัวหนึ่งซึ่งฉอมเพราะอดอยาก เป็นชีเรื้อนจนจนรวงหมดตัว เป็นที่รังเกียจแก่ผู้พบเห็น ให้เป็นคน ค้ายจิตสงสาร คอมาสุนัขโกรนซึ่งอยู่ในร่างของคนนั้นคิดฆ่าพระฉาน แต่เนื่องจากพระฉานเป็นผู้มีจิตใจดี จึงรอดพ้นจากอันตราย พระฉานเห็นว่าการกระทำของสุนัขโกรนนั่นเป็นการกระทำอันไม่สมควร จึงสาปให้กลับไปเป็นสุนัขโกรนอย่างเดิม

จากนิทานเรื่องนี้ทำให้เห็นถึงการหักมุมซ้ำในเรื่องการเนรคุณต่อผู้มีพระคุณ ดังเช่นสุนัขโกรนเนรคุณต่อพระฤาษีที่มีพระคุณ ด้วยการคิดฆ่าให้ตาย สุนัขโกรนจึงได้รับผลแห่งกรรมซ้ำนั้น ด้วยการกลับไปพบทุกข์ทรมานในสภาพเดิม

ความเชื่อเกี่ยวกับศาสนาที่พบในวรรณกรรม เป็นความเชื่อที่ปรากฏอยู่จริงในหมู่คนไทยรามัญ ตำบลบางชันหมาก อำเภอมะนัง จังหวัดสตูล ตามที่ผู้ศึกษาได้พบเห็นมา พบว่า ประชาชนนับถือพุทธศาสนาอย่างเคร่งครัด ยึดมั่นในคำสอนของพระพุทธองค์ และนำคำสั่งสอนนั้นมาปฏิบัติในชีวิตประจำวัน จะเห็นได้จากการที่วิทยากรจดจำเรื่องเกี่ยวกับคำสอนของพระพุทธองค์ นำมาถ่ายทอดแก่ผู้อื่นเพื่อเป็นแนวทางให้ปฏิบัติแต่ในสิ่งที่ดี และยังมี ความเชื่อเรื่องการทำบุญให้ทานแล้วจะได้อานิสงส์แห่งบุญทานนั้น สังเกตได้จากประชาชนในหมู่บ้านจะทำบุญตักบาตรทุกเช้า ถ้าเป็นวันพระก็จะพร้อมใจกันไปทำบุญที่วัด และถือศีลแปด ค้างคืนอยู่ที่วัดตามแต่กำลังจะทำได้ จึงอาจกล่าวได้ว่าความเชื่อในเรื่องบุญทาน ในเรื่องกรรมดีกรรมชั่ว ยังฝังแน่นอยู่ในจิตใจของชาวไทยรามัญกลุ่มนี้มาก พวกเขาจะละเว้นการทำชั่ว ประพฤติแต่ในสิ่งดี สังคมชาวไทยรามัญกลุ่มนี้จึงอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขตลอดมา จึงอาจกล่าวได้ว่าความเชื่อในทางศาสนาที่พบในวรรณกรรมของชาวไทยรามัญกลุ่มนี้ สอดคล้องกับความเชื่อที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

5.2 ความเชื่อเรื่องโชคและผีสิงเทวดา เป็นความเชื่อที่ชาวไทยรามัญ ตำบลบางชันหมาก อำเภอมะนัง จังหวัดสตูล เชื่อว่ามีจริง เนื่องจากเชื่อว่าสิ่งที่ไม่ดีตัวตนมองด้วยตาเปล่าไม่เห็นเหล่านี้ สามารถคุ้มครองเขาให้รอดพ้นจากอันตรายได้ สามารถช่วยให้หายจากโรคร้ายไข้เจ็บได้ และบางครั้งก็ให้โชคลาภ

5.2.1 ความเชื่อเรื่องโชคลาภ เป็นความเชื่อที่แฝงอยู่บนรากฐานของศาสนา เช่น เรื่องโชคกลาง ในนิทานเรื่องนี้มีครอบครัวหนึ่ง เลี้ยงแพะ และแพะที่เขาเลี้ยงนี้จะขึ้นเป็นทองให้เสมอ ต่อมาแพะนั้นก็หายขึ้นเป็นทอง เขาจึงหาสาเหตุและพบว่าเหตุที่แพะหายขึ้นเป็นทองนั้นเนื่องมาจากเขาได้นำบาตรพระที่แตกมาฝังไว้ใต้บันไดบ้าน จึงเป็นการชดเชย เขาจึงชดเชยบาตรนั้นไปไว้ที่วัด แพะที่เขาเลี้ยงนั้นก็ขึ้นเป็นทองเหมือนเดิม

ความเชื่อเรื่องโศคลาภที่พบในวรรณกรรมเรื่องนี้ อาจเนื่องมาจากความศรัทธาในพุทธศาสนา จึงศรัทธาพระสงฆ์ซึ่งถือเป็นตัวแทนของพระพุทธองค์ของสิ่งใดที่เป็นของสงฆ์จะถือเป็นของสูง ควรอยู่ในวัดคู่กับสงฆ์ ไม่ควรนำมาเหยียบย่ำหรือนำมาไว้ในบ้าน ซึ่งถือว่าไม่ดี จะชัคลาภ เพราะวิทยากรกล่าวว่าเมื่อนำบาตรไปไว้วัดแล้วแพะก็ขึ้นเป็นทองเหมือนเดิม ในเรื่องนี้ ผู้ศึกษามีความเห็นว่าการสอนในเรื่องไม่ให้นำของวัดมาใช้ที่บ้านเป็นการส่วนตัวก็เป็นได้

5.2.2 ความเชื่อในเรื่องผี ชาวไทยรามัญกลุ่มนี้มีความเชื่อว่าผีสามารถคุ้มครอง และรักษาโรคภัยไข้เจ็บได้ ให้โชคลาภได้ ผีในทัศนะของชาวไทยรามัญกลุ่มนี้จึงเป็นผีที่ดี ไม่ทำอันตรายแก่ใคร มีแต่ให้คุณ เช่นผีในเรื่องสองสหาย และเรื่องผีขี้เลน

เรื่องสองสหาย เป็นเรื่องราวของชายสองคน คนหนึ่งชอบดื่มสุรา คนหนึ่งชอบสูบฝิ่น วันหนึ่งชายสูบฝิ่นไปนั่งพักที่ศาลาแห่งหนึ่ง ขณะที่ชายสูบฝิ่นกำลังจะหลับ ได้มีผี 3 คน เข้ามาในศาลานั้น และนั่งลงสนทนากัน ชายสูบฝิ่นกำลังเมาฝิ่นอยู่ จึงเข้าร่วมสนทนากับผีเหล่านั้น จึงรู้ความลับว่าผีนั้นฝังสมบัติไว้ใต้ศาลา หลังจากผีแยกย้ายกลับไปหมดแล้ว ชายสูบฝิ่นจึงไปขุดสมบัตินั้นไป ส่วนชายดื่มสุราก็อยากได้สมบัติบ้าง จึงไปที่ศาลาแห่งเดิม แต่ชายดื่มสุราเมาสุราหลับไป ผีทั้งสามคนนั้นจึงแกล้งทำให้ชายดื่มสุรานั้นมีจุกที่โตผิดปกติ แต่ภายหลังผีก็บอกวิธีรักษาให้หายเหมือนเดิม

นิทานเรื่องผีขี้เลน ก็เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่ชี้ให้เห็นว่าผีของชาวไทยรามัญกลุ่มนี้ เป็นผีที่ดีและให้คุณ เรื่องมีอยู่ว่า ชายคนหนึ่งไปพบกับผี ผีทำท่าหลอกชายผู้นั้นด้วยท่าทางต่าง ๆ แต่ชายผู้นั้นกลับเห็นเป็นเรื่องสนุก ไม่ได้กลัวผีเลย ผีจึงชอบใจชายผู้นั้น และมอบสมบัติให้ชายผู้นั้นมากมาย สำหรับเรื่องผีขี้เลนนี้ ผู้ศึกษามีความเห็นว่าการที่ชาวไทยรามัญกลุ่มนี้มีความเชื่อว่าผีที่ดีและให้คุณ เขาจึงพยายามชี้ให้เห็นความใจดีของผี เพื่อให้คนไม่กลัวผี เพราะปกติเมื่อเอ่ยถึงผีคนมักจะกลัวกัน

5.2.3 ความเชื่อเกี่ยวกับเทวดา ซึ่งเขาถือเป็นเรื่องศักดิ์สิทธิ์และเป็นความเชื่อโดยใช้เหตุผลประกอบ คือ เชื่อว่าการจะขอพรจากเทวดา จะต้องอดทนหมั่นเพียรทำแต่สิ่งดี ไม่วิวาทกันในครอบครัว เทวดาก็จะให้พร หรือบางครั้งจะมาปรากฏตัวให้เห็น เช่น เรื่องกาคำกาขาว เป็นเรื่องของสองทนายที่ใช้สติปัญญาขอพรจากเทวดา อดทนหมั่นเพียร ทำแต่ในสิ่งที่ดี ไม่วิวาทขัดแย้งกัน จึงมีโอกาสได้พบและพูดจากับเทวดา ในที่สุดเทวดาก็มอบเงินทองให้สองทนาย เรื่องนี้ชี้ให้เห็นว่าเทวดานั้นมีจริง หากบุคคลใดประพฤติดี ดังเช่นสองทนายในเรื่องกาคำกาขาว ย่อมมีโอกาสได้รับพรจากเทวดา

ความเชื่อเรื่องโชคลาง ผีสงฆ์ เทวดา ที่พบในวรรณกรรมสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อที่มีอยู่ในปัจจุบันของชาวไทยรามัญ ทับลบางชันหมาก อำเภอมะนัง จังหวัดลพบุรี กล่าวคือ ชาวไทยรามัญกลุ่มนี้ยังประกอบพิธีเลี้ยงผีกันอยู่ในหมู่บ้าน และหากเกิดการเจ็บไข้ขึ้น ก็จะทำพิธีทำผีโรง เพื่อขอให้ผีช่วยขับไล่ความเจ็บป่วยให้หมดไป

5.3 ความเชื่อเรื่องซุมทรัพย์และสมบัติ เป็นความเชื่อที่ชาวไทยรามัญกลุ่มนี้เชื่อว่ามีจริงเช่นกัน และยังเชื่อว่าซุมทรัพย์หรือสมบัติในดิน มีเจ้าของเดิมผู้ล่วงลับไปแล้ว เป็นผู้ดูแลรักษา หากเจ้าของเดิมไม่หวังสมบัติ ผู้พบสมบัติก็จะได้สมบัตินั้นไปอย่างปลอดภัย หากเจ้าของเดิมหวังสมบัติ ผู้พบสมบัติก็จะได้รับอันตราย หรือหากว่าเมื่อพบสมบัติแล้วต้องทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้กับเจ้าของเดิม ก็จะได้สมบัติไปครอบครองเช่นกัน แต่หากพบสมบัติแล้วไม่คิดจะทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้เจ้าของเดิม ก็จะได้สมบัตินั้นไปครอบครอง ดังเรื่องชายหางู และผิกเจตนา

นิทานเรื่องชายหางู เป็นเรื่องของชายผู้หนึ่งที่มีอาชีพจับงูขาย วันหนึ่งชายหางูซุกไปพบพญางู ซึ่งมีหน้าที่เฝ้าสมบัติ พญางูเกิดความพอใจชายผู้นั้น จึงบอกเคล็ดลับเกี่ยวกับการขุดสมบัติให้กับชายหางู ชายหางูจึงได้สมบัติมาอย่างปลอดภัย

เรื่องชายหางูนี้เป็นเรื่องชี้ให้เห็นว่า ซุมทรัพย์และสมบัติมีจริง และมีเจ้าของเดิมเฝ้าดูแลรักษา คือพญางูนั่นเอง ซึ่งเป็นเจ้าของที่ไม่หวังสมบัติ ผู้พบคือชายหางูนั้น จึงได้สมบัติไปอย่างปลอดภัย

นิทานเรื่องนิคเจตนา เป็นเรื่องของสองตายายที่มีอาชีพหาปลา วันหนึ่งได้พายเรือไปหาปลาขายอย่างเคย ก็บังเอิญไปพบกับสมบัติเจ้า สองตายายมีหัวใจ และคิดแต่นำสมบัตินั้นไปบำรุงความสุขของตนเอง โดยไม่คิดที่จะทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้เจ้าของเดิมเสียก่อน ซึ่งเป็นการนิคเจตนาแท้ตั้งแต่เริ่มมา เจ้าของสมบัติจึงทำให้สมบัตินั้นจมน้ำหายไป

ความเชื่อเรื่องชุมทรัพย์และสมบัติตามที่กล่าวมานี้ ผู้ศึกษามีความเห็นว่าการเชื่อเรื่องชุมทรัพย์และสมบัติที่น่าจะเป็นความเชื่อที่มีรากฐานมาจากความหวัง คุจากเรื่องชายหาญ ชายหาญเป็นคนยากจน เพียวหาญขายเลี้ยงชีพ อาจสร้างความหวังขึ้นให้ตนได้พบสมบัติ จะไคร่รวยไม่ต้องเพียวหาญขายอีก หรือเรื่องนิคเจตนาที่เช่นกัน สองตายายยากจนต้องหาปลาขายเลี้ยงชีพ จึงสร้างความหวังขึ้นให้พบสมบัติ เพื่อตนจะได้ทำทุกอย่างสมปรารถนา จึงอาจกล่าวได้ว่า ความเชื่อเรื่องชุมทรัพย์และสมบัติที่น่าจะเป็นความเชื่อจากความหวังที่เกิดขึ้นในใจของคน เพราะเมื่อมีความหวังก็ย่อมมีกำลังใจและทำให้เป็นสุขได้

6. คานิยม คานิยม หมายถึง วิถีจรรยปฏิบัติกรรมของมนุษย์ที่ฝังแน่นอยู่ในตัวตน และเป็นสิ่งที่เรายึดถือปฏิบัติต่อ ๆ กันมา (ไพฑูริย์ ช่างเรียน 2515 : 13)

วรรณกรรมไทยรามัญ คำวลบางชั้นหมาก อำเภอมือง จังหวัดลพบุรี ได้สะท้อนให้เห็นถึงคานิยมของชาวไทยรามัญกลุ่มนี้ คือ

6.1 คานิยมในความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ หมายถึง การแบ่งปันสิ่งซึ่งพอจะแบ่งปันกันได้ หรือการช่วยเหลือผู้อื่นเท่าที่ตนจะทำได้ เห็นได้จากเรื่องความรอบคอบ และเรื่องพญาช้างเผือก

นิทานเรื่องความรอบคอบ เป็นเรื่องของชายผู้หนึ่งที่มีใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ กล่าวคือ เขาได้ปลามาตัวหนึ่ง เมื่อนำมาประกอบอาหารแล้ว แทนที่เขาจะกินกันเพียงในครอบครัว เขากลับแบ่งปันให้ผู้อื่นกินด้วย ทั้งที่มีของเพียงเล็กน้อย แสดงถึงความมีใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ของชายผู้นี้

นิทานเรื่องพญาช้างเผือก ก็เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่แสดงถึงความเอื้อเฟื้อ ในเรื่องพญาช้างเผือกเดินทางไปหาอาหารมาเลี้ยงมารดา บังเอิญไปพบผู้หลงทางกลางป่า

ก็มีจิตเอื้อเฟื้อ พาชายผู้นั้นออกมาส่งปากทางเข้าเมือง ทั้งที่ตนก็ยังไม่ได้อาหาร เมื่อส่งชายที่หลงทางนั้นแล้ว จึงกลับมาหาอาหารภายหลัง แสดงถึงความมีใจเอื้อเฟื้อของพญาช้างเผือก แม้ตัวมีธุระจะทำ ก็อุทิศให้ช่วยเหลือผู้กำลังตกอยู่ในความทุกข์ก่อน

6.2 คานิยมในเรื่องความอดทน ความอดทนที่พบในวรรณกรรมของชาวไทย งามญกุลนี้ เป็นความอดทนที่ทำให้อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข พบในเรื่องชายเลี้ยงวัวและเรื่องลิงกับเต่า

นิทานเรื่องชายเลี้ยงวัว จะเห็นความอดทนของกบอย่างมาก ทั้ง ๆ ที่ตนได้รับความเจ็บปวดที่ชายเลี้ยงวัวใช้ไม้เท้ายันตัวกบไว้กับพื้น ชายเลี้ยงวัวก็ไม่ว่าตัวว่าตนทำเช่นนั้น กบจะร้องเอะอะหรือบอกชายเลี้ยงวัวก็เกรงจะเป็นที่รบกวนแก่ผู้อื่น ซึ่งกำลังฟังธรรมของพระพุทธองค์อยู่ กบจึงยอมอดทนรับความเจ็บปวดไว้แต่ผู้เดียว แสดงให้เห็นถึงความอดทนของกบ เพื่อประโยชน์ส่วนรวมโดยแท้ ความอดทนของกบเพื่อความสงบสุขของสังคมครั้งนี้ ทำให้กบพ้นสภาพจากสัตว์ กลายเป็นคนในที่สุด แสดงว่าสังคมได้รู้ถึงการกระทำของกบที่ทำเพื่อคนส่วนมาก สังคมจึงยอมรับกบเป็นสมาชิกในสังคมด้วย นั่นก็คือการที่กบได้กลายร่างเป็นคน

นิทานเรื่องลิงกับเต่า เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่ชี้ให้เห็นถึงความอดทนเพื่อความสงบของการอยู่ร่วมกัน ในเรื่องนี้ ลิงเป็นผู้เอาเปรียบเต่าอยู่ตลอดเวลา เต่าก็มีได้โตตอบการกระทำของลิง สู้อดทนยอมลิงเสมอ เพราะเต่าคิดว่า การที่จะอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุขนั้น จะต้องรู้จักเสียสละและอดทน ต่อมาเต่าได้เข้าไปอยู่ในพระราชวังอย่างมีความสุข ส่วนลิงกลับต้องไปเผชิญชะตากรรมลำบากในป่า

ในเรื่องของความอดทนที่กล่าวมานี้ อาจสรุปได้ว่า สังคมชาวไทยงามญกุลนี้ ยกย่องและยอมรับผู้ที่มีความอดทน เช่น กบ ในเรื่องชายเลี้ยงวัว ซึ่งได้ผลตอบแทนด้วยการยกระดับขึ้นเทียบเท่าคน และเต่าในเรื่องลิงกับเต่า ซึ่งสังคมยอมรับให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ระวังจะผู้เห็นแก่ตัวคิดเอาเปรียบผู้อื่น เช่น ลิง ในเรื่องลิงกับเต่า ซึ่งถูกขับไล่ออกไปอยู่ป่า ซึ่งเท่ากับสังคมไม่ยอมรับบุคคลประเภทนี้

6.3 ค่านิยมในการเคารพเชื่อฟังความคิดเห็นของผู้อื่น จากวรรณกรรมพบว่า ชาวไทยรามัญ ตำบลบางขันหมาก อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี ยอมรับฟังและปฏิบัติตามความคิดเห็นของผู้ที่อาวุโสกว่า พบในเรื่องระว่างตน และเรื่องกาคำกาขาว

นิทานเรื่องระว่างตน เป็นเรื่องของชายสองคน ซึ่งคนหนึ่งเชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสอนของผู้อาวุโส ภายหลังได้รับแก้แค้นเงินทองเป็นการตอบแทน ทำให้ร่ำรวย ส่วนชายอีกคนหนึ่ง คิดอยากจะได้สมบัติบ้าง แต่ไม่ปฏิบัติตามคำของผู้ใหญ่ ผลที่ได้รับคือความตาย

นิทานเรื่องกาคำกาขาว เป็นเรื่องของสองตายายที่รับฟังความคิดเห็นของกันและกัน ในที่สุด สองตายายก็ได้ทรัพย์สินมากมาย ซึ่งเป็นผลของการยอมรับฟังความคิดเห็นของกันและกัน ไม่โต้แย้งถึงกัน ถือคติในความคิดเห็นของตนฝ่ายเดียว

นิทานเรื่องชาดสามัคคี เป็นเรื่องของสองตายายที่มีความคิดโต้แย้งกันและกัน ไม่ฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ต่างฝ่ายต่างถือคติในความคิดเห็นของตน แทนที่จะได้ทรัพย์สินสมบัติที่บังเอิญพบร่วมกัน กลับต้องเสียทรัพย์สินสมบัตินั้นไป เนื่องจากต่างฝ่ายต่างไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นเลย

ค่านิยมในเรื่องการเคารพเชื่อฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ของชาวไทยรามัญ ตำบลบางขันหมาก อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี ที่พบในวรรณกรรมนี้ ผู้ศึกษามีความคิดเห็นว่า ค่านิยมในเรื่องนี้เป็นค่านิยมที่หวังผลให้อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ทั้งในค่านส่วนรวมและส่วนตัว ในค่านส่วนรวมนั้นทำให้ไม่เกิดทะเลาะวิวาทขึ้นในสังคม อย่างเช่น ตายายในเรื่องกาคำกาขาว ทั้งสองได้รับความสุขจากการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ส่วนสองตายาย ในเรื่องชาดสามัคคี ไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ทำให้ทะเลาะวิวาทกัน จึงไม่ได้รับความสุขเหมือนสองตายายในเรื่องกาคำกาขาว ในค่านส่วนตัวนั้น บุคคลใดยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ก็ทำให้มีความสุข ไม่มีความทุกข์ที่เกิดจากการขัดแย้งกับผู้อื่น อย่างเช่น ชายผู้เชื่อและเคารพในความคิดเห็นของผู้อื่น ก็มีความสุขได้ผลตอบแทนในการกระทำเป็นแก้แค้นเงินทอง ส่วนชายอีกคนหนึ่งไม่เชื่อในความคิดเห็นของผู้อื่น จึงได้รับความตายเป็นเรื่องตอบแทน

6.4 คำนิยมในเรื่องความกตัญญู คำนิยมที่พบในวรรณกรรม เป็นค่านิยมที่ยกย่อง ชื่นชม ผู้ที่มีความกตัญญู ซึ่งให้เห็นถึงผลของผู้ที่มีความกตัญญูจะประสบผลสำเร็จในชีวิต ถึงแม้จะมีอันตรายก็จะรอดพ้นอันตรายนั้นได้ ส่วนผู้ที่ไม่มีความกตัญญู เนรคุณผู้มีพระคุณ ก็จะได้รับ ความหายนะในชีวิต พบในนิทานเรื่องชายหาญ พญาช้างเผือก ฤาษีกับสุนัขโกธน์

นิทานเรื่องชายหาญ เป็นเรื่องของชายผู้หนึ่งที่มีความกตัญญูต่อมารดา หาเลี้ยงมารดาด้วยการจับงูขาย ซึ่งเป็นอาชีพที่เสี่ยงกับอันตราย ผลแห่งความกตัญญูของชายผู้นี้ จึงทำให้เขาได้รับทรัพย์สินสมบัติเป็นการตอบแทน เขาจึงร่ำรวย คิดหาสิ่งใดก็สำเร็จสมประสงค์

นิทานเรื่องพญาช้างเผือก เป็นเรื่องของช้างตัวหนึ่งที่มีความกตัญญูต่อมารดาเช่นกัน หาเลี้ยงมารดาที่ขราและตาบอด วันหนึ่งถูกพระราชาคล้องไปไว้ในวัง พญาช้างเผือกมีแต่ความเศร้าโศก ไม่ยอมแตะต้องอาหาร พระราชาจึงไต่ถามถึงสาเหตุ พญาช้างเผือกเล่าให้พระราชาฟังว่า ตนจะค้นหาเลี้ยงมารดาที่ขราและตาบอด เมื่อตนถูกจับมาเช่นนี้ มารดาคงจะคอยด้วยความหิวโหย เมื่อพระราชาทราบดังนี้แล้ว จึงปล่อย พญาช้างเผือกไป พญาช้างเผือกจึงได้รับอิสระเพราะความกตัญญูต่อมารดา

นิทานเรื่องฤาษีกับสุนัขโกธน์ เป็นเรื่องของผู้ที่ไม่มีความกตัญญู เนรคุณต่อผู้มีพระคุณ พระฤาษีเป็นผู้ชุบสุนัขโกธน์ที่อดอยากดมโชตัวหนึ่งให้เป็นคน และนำไปเลี้ยงดู ต่อมาสุนัขโกธน์ในร่างคนกลับคิดหาพระฤาษี เพื่อชิงของวิเศษ แต่พระฤาษีไม่ตาย ผลของการขาดความกตัญญูของสุนัขโกธน์ในร่างคนครั้งนี้ ทำให้ต้องกลับไปทนทุกข์ทรมานอดอยาก ในสภาพของสุนัขโกธน์ตามเดิม

สภาพชีวิตจริงของชาวไทยรามัญ คำบดบางชั้นหมาก อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี เท้าที่ผู้ศึกษาได้พบเห็นมาขณะออกเก็บข้อมูล พบว่า ไม่ว่าใครจะเคยช่วยเหลือ หรือแม้แต่ให้คำแนะนำแก่ชาวไทยรามัญกลุ่มนี้ เขาเหล่านั้นจะถือว่าบุญคุณต่อเขา และหากมีโอกาสตอบแทนบุญคุณได้ เขาจะรีบทำทันที เช่น เด็ก ๆ ในหมู่บ้านนี้ หากได้รับการศึกษา ในโรงเรียน เด็ก ๆ เหล่านั้นจะสำนึกในบุญคุณของครูที่ประสาวิชาและอบรมสั่งสอนเขา

เขาจะให้ความเคารพและเชื่อฟังครูอย่างจริงจัง หากมีโอกาสได้รับใช้ครู เขาจะมีความพอใจและรับทำหน้าที่ ส่วนผู้ปกครองของเด็กเหล่านั้น ก็ฝึกถึงบุญคุณของครูที่อบรมสั่งสอนบุตรหลานของตน หากครูมีโอกาสเข้าไปในหมู่บ้าน เขาจะให้การต้อนรับอย่างดี และเมื่อครูต้องการความช่วยเหลือในสิ่งใด เขาจะให้ความช่วยเหลือและร่วมมือด้วยความเต็มใจ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า ชาวไทยรามัญกลุ่มนี้มีค่านิยมในเรื่องความกตัญญูเป็นอย่างมาก

6.5 ค่านิยมในเรื่องชีวิตคู่ ชายหญิงนิยมมีคู่สมรสเพียงคนเดียว พบในนิทานเรื่องแรงศรัทธา ผิดเจตนา สามสหาย กาดำกาขาว เจ้าบุญญา ชาคสามัคคี ทุกเรื่องที่กล่าวมานี้ เป็นเรื่องของสองตายายที่อยู่กินกันจนแก่จนเฒ่า ทั้งสองจะช่วยกันทำมาหากินโดยไม่มีชายอื่นหรือหญิงอื่นเข้ามาทำให้ครอบครัวแตกแยกหรือแบ่งเป็นสองครอบครัว โดยเฉพาะในเรื่องชาคสามัคคี จะเห็นได้ชัดว่าทั้งตาและยายไม่ยอมให้ฝ่ายใดมีคู่สมรสซ้อน ถึงแม้จะต้องเสียทรัพย์สินเงินทองที่ควรจะได้ไปก็ตาม

ปัจจุบัน ชาวไทยรามัญ คำบางชนชั้นมาก อำเภอมือง จังหวัดลพบุรี ยังยึดถือระบบครอบครัวที่เรียกว่า โมโนแกมี (Monogamy) คือ หญิงและชายจะมีคู่สมรสได้เพียงคนเดียว และถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด และถ้าหากผู้ใดมีสามีหรือภรรยาเกินกว่าหนึ่ง ก็จะถูกมองว่าเป็นคนไม่ดี ไม่มีผู้อื่นคบค้าสมาคมด้วย จนต้องอพยพครัวเรือนไปอยู่ที่อื่น ฉะนั้นชาวไทยรามัญกลุ่มนี้จึงไม่มีปัญหาเรื่องชู้สาวเลยแม้แต่ครอบครัวเดียว

6.6 ค่านิยมเกี่ยวกับพระสงฆ์และสามเณร ค่านิยมเกี่ยวกับพระสงฆ์และสามเณรนี้ เป็นค่านิยมที่ชาวไทยรามัญกลุ่มนี้ยกย่องเคารพนับถือ เพราะเขาถือว่าพระสงฆ์และสามเณรเป็นผู้สืบทอดเจตนาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จึงควรแก่ความเคารพกราบไหว้บูชา นิทานเกี่ยวกับพระสงฆ์และสามเณรจึงมีน้อยมาก ที่พบในนิทานจะเป็นพระสงฆ์และสามเณรที่ละเมิดศีลเพียงเล็กน้อย พบในเรื่องชวาท้าโลโก้ และนิทานเรื่องหมอดูแม่น ๆ

นิทานเรื่องชวาท้าโลโก้ เป็นเรื่องของพระสงฆ์สองรูปที่มีความสนใจในสตรี แต่ก็มีใครจะพาอะไรไปในทางเลื่อมเสีย ซึ่งเป็นเพียงละเมิดศีลทางใจ ไม่ถึงกับละเมิดทางการกระทำ

นิทานเรื่องหมอกุแมน ๆ เป็นเรื่องของสามเณรผู้หนึ่งที่ไม่มีความรู้เกี่ยวกับคำทำนาย แต่อาศัยไหวพริบและปฏิภาณที่ตนมีอยู่ หลอกทำนายให้กับผู้อื่น ทำให้ผู้อื่นหลงผิดคิดว่าตนมีความสามารถ เท่ากับเป็นการหลอกลวง ซึ่งถือเป็นการละเมิดศีลเช่นกัน

สำหรับเรื่องราวของพระสงฆ์และสามเณรนี้ ผู้ศึกษามีความเห็นว่าเป็นเรื่องที่วิทยากรนำมาเล่าเพื่อเป็นการเตือนพระสงฆ์และสามเณรไม่ให้ประพฤติดะเมิดศีลที่ตนเป็นผู้รักษา เพราะในเรื่องนี้ได้กล่าวร้ายให้พระสงฆ์และสามเณรเสียหายแต่ประการใด เป็นการเล่าเพื่อความสนุกในการกระทำของพระสงฆ์และสามเณรเท่านั้น แต่หากพระสงฆ์และสามเณรนั้นประพฤติดะเมิดศีลแล้ว ก็จะไม่ผู้นับถือกราบไหว้ พระสงฆ์และสามเณรก็ไม่สามารถจะอยู่ในสังคมได้ ดังเช่น เณรหมอกุ ในที่สุดก็หายสาบสูญไปโดยไม่มีใครรู้ว่าไปอยู่ที่แห่งใด

6.7 คำนิยมในเรื่องการแต่งกาย ลักษณะการแต่งกายที่พบในวรรณกรรมของชาวไทยรามัญ คำอธิบายชั้นหมาก ลำเกอเมือง จังหวัดลพบุรี นั้น ชายจะสวมโสร่ง เช่นเรื่องมังฆูกลา วิทยากรเล่าว่า "มังฆูทำทากเขมร เตรียมสู้กับช้าง" ทำให้เห็นภาพผู้ตกเขมนั้นจะต้องสวมโสร่งเป็นแน่ ในนิทานจึงปรากฏทากเขมรหรือในนิทานเรื่องสามสหาย ซึ่งมีเต่าและเขียดติดตามเลื้อยไปยังบ้านหลังหนึ่ง ตาเจ้าของบ้านได้ลงมาจับเต่าเพื่อไปต้มกิน ขณะที่พัดไฟต้มน้ำอยู่นั้น ก็ใช้เท้าเหยียบเต่าไว้ข้างหนึ่ง เขียดเห็นเช่นนั้นจึงร้องบอกเต่าว่า "มึงจะตายอยู่แล้ว ก็มึงเงยหน้าขึ้นดูอะไรข้างบนนั้นบ้างวะ พวอะไรมันหอยย่อยอยู่นั้น" เต่าก็หงอนคอขึ้นไปดู วิทยากรเล่าต่อไปว่า "เต่านั่นยื่นคอจับไอนั้น" ลักษณะเช่นนี้พอสรุปภาพเหตุการณ์ได้ว่า ตาเจ้าของบ้านนั้นต้องสวมโสร่ง เต่าจึงเห็นพวอะไรหอยย่อยอยู่และจับได้ ส่วนในนิทานเรื่องเจ้าปัญญา จะพบลักษณะการแต่งกายของหญิงว่าสวมผ้าถุง เพราะวิทยากรเล่าว่า "ยายนั้นถักผ้าขึ้น" และวิทยากรก็ทำท่าประกอบการเล่นนั้นด้วย ทำให้เห็นภาพได้ชัดเจนว่ายายนั้นจะต้องสวมผ้าถุง จึงถักผ้าให้เปิดขึ้นได้

ค่านิยมเรื่องการแต่งกายที่พบในวรรณกรรมของชาวไทยรามัญกลุ่มนี้แตกต่างไปบ้าง กับค่านิยมเรื่องการแต่งกายในปัจจุบัน เท่าที่ผู้ศึกษาได้พบมาขณะออกเก็บ

ข้อมูลนั้นพบว่า การแต่งกายแบ่งเป็น 2 อย่าง อย่างแรก เป็นพวกหนุ่มสาวจนถึงอายุประมาณ 40 ปี จะนิยมแต่งกายเหมือนชาวไทยทั่วไปในปัจจุบัน อย่างที่สอง เป็นพวกสูงอายุ คือมีอายุ 40 ปี ขึ้นไป ผู้ชายจะสวมโสร่ง ผู้หญิงจะสวมผ้าถุง

จึงสรุปได้ว่า การแต่งกายที่พบในวรรณกรรม ยังคงสอดคล้องกับที่พบในปัจจุบันอยู่บ้าง

7. ขนบธรรมเนียมประเพณี ขนบธรรมเนียมประเพณี ไม่ปรากฏในวรรณกรรมที่ผู้ศึกษารวบรวมได้ ผู้ศึกษาได้ศึกษาเกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณีของชาวไทยรามัญ ตำบลบางชันหมาก อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี เสนอไว้ในบทที่ 2

แนวคิดที่ปรากฏในวรรณกรรม

แนวคิดที่ปรากฏในวรรณกรรมของชาวไทยรามัญ ตำบลบางชันหมาก อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี มีดังนี้

1. การอยู่ร่วมกันต้องยอมรับฟังความคิดเห็นของกันและกัน จึงจะทำให้ครอบครัวมีความสุข จากนั้นท่านเรื่องกาคำกาขาว พบว่า สามีภรรยาคนหนึ่งมีความคิดเห็นที่คล้อยตามกันปรึกษารื้อกัน จึงทำให้ประสบผลสำเร็จในกิจการที่ทำ และร่ำรวยในภายหลัง ส่วนสามีภรรยาอีกคนหนึ่งขัดแย้งกันเสมอ จึงไม่ประสบความสำเร็จในกิจการที่ทำและต้องสูญเสียเงินทองที่ควรจะได้

นิทานเรื่องโครเก้ง เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่สามีภรรยาไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของกันและกัน ผู้เป็นสามีอวดดี อวดเก่ง ไม่ฟังคำทัดทานหรือเหตุผลของภรรยา จึงต้องไปได้รับความลำบากเพียงลำพัง

2. ความโลภยอมพาตัวไปสู่ความหายนะ เช่น เรื่องถาปีกับสุนัขโกรณ สุนัขโกรณมีความโลภอยากจะได้เงินทอง ของวิเศษ ถึงกับคิดฆ่าถาปีผู้ชุบเลี้ยงตนมา ในที่สุดสุนัขโกรณนั้นจึงพบกับหายนะ ต้องกลับไปทนทุกข์ทรมานในสภาพเดิม

3. ผู้มีสติปัญญา ไม่ประมาท ย่อมทำสิ่งใดสำเร็จสมประสงค์ เช่น เรื่องลูกไก่

7 ตัว เลือและคางคก และเรื่องโจ

นิทานเรื่องลูกไก่ 7 ตัว ลูกไก่ทั้ง 7 ตัว และแม่ไก่ มีสติ ไม่ตกใจตัวจนขาดสติ จึงคิดการอย่างรอบคอบ สามารถขับไล่เสือให้พ้นทางได้

นิทานเรื่องเสือและคางคก คางคกถึงแม้จะเป็นสัตว์เล็กกว่าเสือ แต่มีสติปัญญาคิดการรอบคอบ ไม่ประมาท จึงสามารถเอาชนะเสือได้

นิทานเรื่องโจ เป็นเรื่องของชาย 4 คน ที่ขาดสติพิจารณาในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นให้รอบคอบ ผลแห่งการขาดสติคิดพิจารณาอย่างรอบคอบนี้ ทำให้ทั้ง 4 จบชีวิตอย่างอนาถ คือ คนหนึ่งจมน้ำตาย อีกสองคนถูกฉกทั้งเป็น คนสุดท้ายก็ถูกคนฆ่าตาย

4. การคบคนให้รู้จักคนแต่ละคนดี เพราะคนดีจะชักนำไปในทางที่ดี ส่วนคนชั่วก็จะพา
ตัวไปสู่ความหายนะ ดังนั้นเรื่องเหวทิศ พระเจ้าอชาตศัตรูหลงคบกับเหวทิศซึ่งเป็นคนชั่ว จึงทำให้พระเจ้าอชาตศัตรูต้องสูญเสียพระบิดาไป

5. ความกตัญญูนำไปสู่ความเจริญ ดังเช่น เรื่องชายหาญ มีความกตัญญูต่อมารดา
เลี้ยงดูมารดาตามฐานะที่ตนมีอยู่ จึงได้รับความรุ่งเรืองในชีวิต ได้ทรัพย์สมบัติมากมาย

นิทานเรื่องฤาษีกับสุนัขเฝ้าบ้าน ชี้ให้เห็นผลของความกตัญญู จึงต้องได้รับทุกขุทรมานในที่สุด

6. ทำสิ่งใดให้ด้วยความเชื่อมั่น จึงจะสำเร็จสมประสงค์ ดังเรื่องแม่ชี
แม่ชีผู้ยึดมั่นในพระพุทธองค์ และปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธองค์อย่าง
แน่วแน่ ใครจะคิดร้ายต่อตนอย่างไรไม่คิดพยายาบ จอมเวร ยังคงยึดมั่นในคำสอนของ
พระพุทธองค์ ในที่สุดแม่ชีผู้นั้นก็ประสบผลสำเร็จในชีวิต

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาวรรณกรรมไทยรามัญ คำบดบางชั้นหมาก อำเภอเมือง จังหวัดอุดรบุรี

ความมุ่งหมายในการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อรวบรวมวรรณกรรมพื้นบ้านของชาวไทยรามัญ คำบดบางชั้นหมาก อำเภอเมือง จังหวัดอุดรบุรี และจำแนกวรรณกรรมพื้นบ้านที่รวบรวมได้ โดยพิจารณาตามรูปแบบ (Form) ของเรื่อง พร้อมทั้งศึกษาสภาพชีวิตความเป็นอยู่ ตลอดจนแนวคิดของชนในท้องถิ่นนี้ด้วย

วิธีการดำเนินการค้นคว้าและการจัดกระทำข้อมูล

1. รวบรวมข้อมูลที่คำบดบางชั้นหมาก อำเภอเมือง จังหวัดอุดรบุรี ระหว่างวันที่ 2 พฤศจิกายน 2523 ถึงวันที่ 8 ตุลาคม 2524 โดยใช้เครื่องบันทึกเสียงรวบรวมข้อมูลและวรรณกรรมพื้นบ้านจากวิทยากรท้องถิ่น วิทยากรท้องถิ่นนี้แบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มหนึ่งให้ปากคำเป็นภาษารามัญ อีกกลุ่มหนึ่งให้ปากคำเป็นภาษาไทย

2. ถ่ายเสียงนิทานจากเครื่องบันทึกเสียง แล้วเขียนเป็นลายลักษณ์อักษร โดยเก็บความให้ตรงกับเสียงผู้ให้ปากคำ ทั้งที่เป็นภาษาไทยและภาษารามัญ คำต่อคำให้ใกล้เคียงเสียงเดิมมากที่สุด

3. ถ่ายทอดนิทานที่เป็นภาษารามัญเป็นภาษาไทย ประโยคต่อประโยค เพื่อให้คนทั่วไปสามารถอ่านเข้าใจได้

4. จำแนกประเภทวรรณกรรมตามรูปแบบ

5. ศึกษาชีวิตความเป็นอยู่ ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อ ค่านิยมทางสังคม ตลอดจนแนวคิดของชาวบ้านที่ปรากฏในวรรณกรรม

สรุปผลการค้นคว้า และการอภิปรายผล

1. การจำแนกประเภทวรรณกรรม

วรรณกรรมที่รวบรวมได้ทั้งหมด 59 เรื่อง จำแนกประเภทได้ดังนี้

นิยายชุมทรัพย์และสมบัติ 4 เรื่อง

นิยายความเชื่อโชคลาง 1 เรื่อง

นิยายเรื่องผี 1 เรื่อง

นิยายอธิบายเหตุ 2 เรื่อง

นิทานชาดก 9 เรื่อง

นิทานประวัติ 2 เรื่อง

นิทานคติ 12 เรื่อง

นิทานเรื่องสัตว์ 3 เรื่อง

นิทานมุขตลก 25 เรื่อง

วรรณกรรมที่รวบรวมได้ ไม่ปรากฏนิทานประเภทเทพนิยาย ส่วนใหญ่เป็น

นิทานตลก ซึ่งมีถึง 25 เรื่อง จากนิทาน 59 เรื่อง รองลงมาคือ นิทานคติ ซึ่งมี 12 เรื่อง

จึงสรุปได้ว่า ชาวไทยรามัญกลุ่มนี้น่าจะมีอุปนิสัยสนุกสนาน ไม่เก็บสิ่งใดมาเป็นกังวล (optimist) เห็นได้จากเมื่อชาวรามัญต้องสิ้นชาติ เขายังสามารถอยู่อย่างมีความสุขในต่างแดน หากเขาไม่มีอุปนิสัยสนุกสนาน หรือมีแต่คิดกังวลกับเรื่องที่เขาต้องสิ้นชาติ ไม่ปรับตัวเองให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม เขาก็คงไม่มีโอกาสอยู่มาจนกลายเป็นชาวไทยรามัญ ทำบดบางขึ้นหมาก อำเภอมือง จังหวัดลพบุรี ได้จนทุกวันนี้ นอกจากจะมีอุปนิสัยสนุกสนาน

ไม่เก็บสิ่งใดมาเป็นกังวลแล้ว ชาวไทยรามัญกลุ่มนี้ยังเป็นผู้รักสงบ รักฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เห็นได้จากนิทานคติของชาวไทยรามัญกลุ่มนี้ เป็นนิทานคติเกี่ยวกับความอดทนเพื่อการอยู่ร่วมกัน ความกตัญญู และการเคารพในความคิดเห็นของผู้อื่น ฉะนั้น จึงทำให้ชาวไทยรามัญกลุ่มนี้ อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

นิทานที่รวบรวมได้ทั้งหมดนี้ มีเนื้อหาหลายประเภทด้วยกัน ผู้ศึกษาจำแนกประเภทได้ 5 ประเภท ได้แก่ นิยายประจำถิ่น นิทานว่าด้วยตำนานและเทพปกรณัม นิทานเรื่องสัตว์ นิยายอธิบายเหตุ และนิทานมุขตลก ส่วนเนื้อหาในแต่ละเรื่องนั้น ผู้เล่าเข้าใจนำคำสอนของพระพุทธองค์มาผูกเป็นเรื่องราวอย่างแนบเนียน เนื้อหาบางเรื่องไปซ้ำกับวรรณกรรมไทยรามัญ คำบลทรงคนอง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ได้แก่ เรื่อง อ้อย-กระดิ่ง และถอ-จอก

นิทานเหล่านี้ นอกจากจะให้ความบันเทิงและความสนุกสนานแก่ผู้ฟังแล้ว ผู้เล่ายังสอดแทรกคติสอนใจไว้ในนิทานนั้น ๆ ด้วย เช่น เรื่อง พุทฺธโคไม่มีบาป ชาดสามัคคี ไคร่เก้ง เทวทัต เป็นต้น มีนิทานบางเรื่องที่กล่าวถึงประวัติบุคคลและสถานที่ ที่ทำให้ได้ความรู้เพิ่มเติม เช่น เรื่อง ศาลมอญ และมอญอพยพครั้งหลัง

2. สภาพความเป็นอยู่ของชาวไทยรามัญ ตำบลบางชันหมาก อำเภอมือง จังหวัดลพบุรี ที่แฝงอยู่ในนิทาน

2.1 การปลูกสร้างบ้านเรือน นิยมปลูกเป็นเรือนชั้นเดียว ใต้ถุนสูง จากเรื่อง สามสหาย เจ้าปัญญา เหตุที่หมากับแมวเป็นศัตรูกัน

2.2 อาชีพ อาชีพที่พบนั่น ได้แก่ อาชีพทำนา ทำสวน ทำไร่ และประมง จากนิทานเรื่อง พระรำพึง หมอญแมน ๆ จะพบอาชีพทำนา นิทานเรื่อง ชาดสามัคคี เหตุที่นกกาเลี้ยงลูกนกกาเหว่า จะพบอาชีพทำสวน ทำไร่ และจากเรื่องชายหาปลา และนิคเจตนา จะพบอาชีพประมง

2.3 ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว และระบบเครือญาติ สามีภรรยานิยมอยู่กินกันจนแก่เฒ่า โดยมีความซื่อสัตย์ในคู่ของตน เช่นเรื่อง เหตุที่นกกาเลี้ยงลูกนกกาเหว่า

แรงศรัทธา และเจ้าปัญญา สามี่จะรับหน้าที่เป็นหัวหน้าครอบครัว โดยเป็นผู้หาเลี้ยงครอบครัว เช่น เรื่องนายพรานกับหมาป่า และเรื่องน้ำใจ ลักษณะชีวิตคู่นี้เป็นลักษณะที่เด่นของชาวไทยรามัญกลุ่มนี้ เนื่องจากไม่มีปัญหาเรื่องการหย่าร้างในสังคมกลุ่มนี้เลย ทุกคู่จะอยู่กินกันจนแก่เฒ่า ส่วนความสัมพันธ์ฉันญาติพี่น้องในนิทาน แสดงไว้เฉพาะปิตามรรคาและบุตรเท่านั้น

2.4 ความศรัทธาในศาสนา ชาวไทยรามัญกลุ่มนี้มีลักษณะเคร่งครัดและยึดมั่นในพุทธศาสนาอย่างมั่นคง จากนิทานพบว่า ได้กล่าวถึงบุญทานและความตั้งใจที่จะทำบุญเพื่อทำนุบำรุงศาสนา เช่น เรื่องแรงศรัทธา นอกจากนี้ ชาวไทยรามัญกลุ่มนี้ยังสามารถนำคำสอนของพระพุทธองค์มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ทำให้เกิดความสุขสงบในสังคม

2.5 ความเชื่อ ชาวไทยรามัญกลุ่มนี้มีความเชื่อในเรื่องชาตินี้ชาติหน้า จากนิทาน ผู้เล่าสรุปว่า เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะเคยได้กระทำไว้ในชาติก่อน จึงได้รับผลการกระทำในชาตินี้ เช่น เรื่อง เหลือเชื่อ พระให้ทาน ทำบุญไม่เจตนา เป็นต้น เชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม เช่น การทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ไต่แก้วเรื่อง เทวทัต แม่ชี แม่ชีกับคนขี่เมาเป็นต้น เชื่อเรื่องความกตัญญู ผู้ที่มีความกตัญญูจะพบกับความเจริญรุ่งเรือง เช่น เรื่อง พญาช้างเผือก ส่วนผู้ขาดความกตัญญูจะพบกับความหายนะ เช่น เรื่อง ฤาษีกับสุนัขโกรน เชื่อเรื่องผีसाงเทวดา และผีसाงเทวดาของชาวไทยรามัญกลุ่มนี้ไม่ใช่เรื่องที่น่ากลัว เพราะเชื่อว่าหากทำถูกต้องแล้ว ผีसाงเทวดาจะให้คุณ เช่น เรื่อง ลุงตี ผีชีเลน แรงศรัทธา เจ้าปัญญา กาคำกาขาว เป็นต้น

สำหรับความเชื่อนี้ ผู้ศึกษาสังเกตจากนิทานที่รวบรวมได้ พบว่าความเชื่อที่ชาวไทยรามัญกลุ่มนี้มีความเชื่อเรื่องชาตินี้ชาติหน้ามากที่สุด รองลงมาได้แก่ความเชื่อเรื่องการทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ความเชื่อเรื่องความกตัญญู และเรื่องผีसाงเทวดาเป็นลำดับ

2.6 ค่านิยม ชาวไทยรามัญกลุ่มนี้มีค่านิยมที่ยอมรับกันโดยทั่วไปหลายประการ คือ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เช่น เรื่อง ความรอบคอบ พญาช้างเผือก ค่านิยมในผู้มีความอดทน

เช่นเรื่อง ชายเลี้ยงวัว ลิงกับเต่า ค่านิยมในการเคารพเชื่อฟังความคิดเห็นของผู้อื่นเช่นเรื่อง ระวังตน กาคำกาขาว และเรื่องชาคสามัคคี ค่านิยมเกี่ยวกับพระสงฆ์และสามเณร พระสงฆ์และสามเณรในความรู้สึกของชาวไทยรามัญกลุ่มนี้ คือ ผู้ที่ควรเคารพกราบไหว้บูชา ฉะนั้น นิทานที่กล่าวถึงพระสงฆ์และสามเณรในทำนองกล่าวร้ายจึงไม่มี

2.7 ค่านิยมเรื่องการแต่งกาย ชาวไทยรามัญกลุ่มนี้ ชายสูงอายุยังคงสวมใส่เสื้อ หลีงสูงอายุคงสวมผ้าถุง เช่น เรื่องบังชูภูดา และเรื่องเจ้าบุญญา

3. ขนบธรรมเนียมประเพณี

สำหรับขนบธรรมเนียมประเพณีของชาวไทยรามัญ ค่าบลงบางชันหมาก อำเภอมือง จังหวัดลพบุรี นี้ ไม่ปรากฏในวรรณกรรม เหตุที่ไม่ปรากฏในวรรณกรรมอาจเนื่องมาจากการสันชาติของชาวยุโรป จึงต้องโยกย้ายดินแดนไปอยู่ตามที่ต่าง ๆ กลุ่มใดเข้าไปอาศัยอยู่ในดินแดนของชนกลุ่มไหนนาน ๆ ก็รับเอาขนบธรรมเนียมของชนกลุ่มนั้นไว้ จึงไม่มีขนบธรรมเนียมของตนเองปรากฏ จะมีให้เห็นอยู่ในปัจจุบันก็คือ ประเพณีการเลี้ยงผี และประเพณีการรำผีโรง ซึ่งผู้ศึกษาได้ศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลในท้องถิ่น เสนอไว้ในบทที่ 2

4. แนวคิด แนวคิดของชาวไทยรามัญ ค่าบลงบางชันหมาก อำเภอมือง จังหวัดลพบุรี ที่พบในวรรณกรรม ได้แก่

4.1 สามีภรรยาทำสิ่งใดควรปรึกษาหารือและคล้อยตามความคิดของกันและกัน เช่นเรื่อง กาคำกาขาว ไครเก่ง

4.2 ความโลภย่อมนำไปสู่ความหายนะ เช่นเรื่อง ฤาษีกับสุนัขโกรน

4.3 การมีสติไม่ประมาท ทำสิ่งใดยอมสำเร็จสมประสงค์ เช่นเรื่อง ความรอบคอบ ลูกไก่เจ็ดตัว เสือและคางคก และเรื่องโง่

4.4 การรู้จักเลือกคบคนดี จะทำให้เป็นคนดี คบคนชั่วจะพาตัวไปสู่ความหายนะ เช่นเรื่อง เทวทัต

4.5 ความกตัญญูจะนำไปสู่ความเจริญรุ่งเรือง เช่นเรื่อง ชายหาญ พญาช้างเผือก

4.6 ทำสิ่งใดให้ทำด้วยความเชื่อมั่นในตนเอง เช่น เรื่องแม่ชี

สำหรับแนวคิดที่เด่นของชาวไทยรามัญกลุ่มนี้ก็คือ แนวคิดในเรื่องการมีสติ
ไม่ประมาท และแนวคิดในเรื่องของความกตัญญู

✓ ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษารวบรวมวรรณกรรมไทยรามัญ ตำบลบางขันหมาก อำเภอเมือง
จังหวัดลพบุรี ในครั้งนี้ ผู้ศึกษามีความเห็นว่

1. ควรจะมีการศึกษารวบรวมวรรณกรรมไทยรามัญในท้องถิ่นอื่น เพื่ออนุรักษ์ไว้
มิให้สูญหายไปตามกาลเวลา
2. การได้นำวรรณกรรมไทยรามัญที่มีผู้ศึกษาไว้แล้ว มาเปรียบเทียบลักษณะตาม
ที่ปรากฏในวรรณกรรม
3. ควรจะศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมแขนงอื่น ๆ ของชาวไทยรามัญ เช่น สุภาษิต
การเล่นพื้นเมือง ปริศนาคำทาย ฯลฯ
4. ควรจะศึกษาวรรณกรรมไทยรามัญในแง่จิตวิทยา เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจ
กลุ่มชนไทยรามัญ อันอาจจะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารท้องถิ่น
5. ควรศึกษาวรรณกรรมท้องถิ่นในแง่การนำไปใช้ในการเรียนการสอนระดับ
ประถมและมัธยมตามความเหมาะสม

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กิ่งแก้ว อัคราภรณ์ "คติชาวบ้าน" คู่มือภาษาไทยเล่ม 2 หน้า 309-316 หน่วยศึกษา-
นิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู ครุสภา 2512, 419 หน้า

" " "วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น" ข้อฟ้า 4 : 14-16 เมษายน 2514

" " วรรณกรรมจากบ้านใน โรงพิมพ์ครุสภา 2514, 444 หน้า

" " คติชนวิทยา หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู 2514, 366 หน้า

กุหลาบ มลลิกะมาส "แวนวรรณกรรม-คติชาวบ้าน" วัฒนธรรมไทย 7 : 22-26

กันยายน 2507

" " คติชาวบ้าน วิทยานิพนธ์ โรงพิมพ์ชวนพิมพ์ สารานุกรม 2509, 268 หน้า

" " "คติชาวบ้าน" วัฒนธรรมไทย 7 : 22-26 กันยายน 2507

" " "เล่านิทานที่ไม่สนุก" วัฒนธรรมไทย 4 : 16-17 สิงหาคม 2507

คาร์, 10. และพันตรี อี. ไชยเคนฟ้าเคน ชาติวงศ์วิทยาค่ายชนชาติเผ่าต่าง ๆ ใน

ประเทศไทย พิมพ์เป็นอนุสรณ์ ในงานพระราชทานเพลิงศพ พลเอกบริบูรณ์ จุละวาริตต์

12 ตุลาคม 2509, 47 หน้า

จันทร์ศรี สุปัญญากร วรรณกรรมไทยรามัญจากตำบลดงคนอง อำเภอพระประแดง

จังหวัดสมุทรปราการ วิทยานิพนธ์ กศ.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร

2517, 265 หน้า อุดรธานี

ชำนาญ รอดเหตุภัย วรรณกรรมไทยลือ อำเภอห้วยน จังหวัดเชียงราย วิทยานิพนธ์

กศ.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร 2518, 363 หน้า อุดรธานี

ตรี อมฤตกุล จังหวัดลพบุรี กองวัฒนธรรม สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ 2506,

55 หน้า (ทัศนสาร)

ทองต่อ กล้วยไม้ ณ อุทยาน "นิทานชาวบ้านกับการส่งเสริมการท่องเที่ยว" อ.ส.ท.

2 : 20-21, 39-43 กันยายน 2508

ประจักษ์ สายแสง วรรณกรรมจากคำบลศรีศรีมาศ จังหวัดสุโขทัย ปรินิพนธ์ กศ.ม.

วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร 2516, 273 หน้า. อัดสำเนา

ประสาธ หลักลีลา สังคมวิทยาเบื้องต้น ม.ป.ป. อัดสำเนา

ประสาธ อิศรปริศา และคนอื่น ๆ ความเชื่อและสิ่งยึดเหนี่ยวทางจิตใจของชาวอีสาน

การวิจัย มศว มหาสารคาม จินตทัศน์การพิมพ์ 2518, 69 หน้า

ปราณี ขวัญแก้ว วรรณกรรมชาวบ้านจาก "มุกคำ" คำบ่ลร้อนพินิจ ปรินิพนธ์ กศ.ม.

วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร 2517, 535 หน้า. อัดสำเนา

X เวนน์ เพลงเออย ควยปัญญาและความรัก นิทานชาวเมืองเหนือ สยามสมาคม และ

สำนักพิมพ์ สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย 2519, 521 หน้า

สตรี อุดมศึกษาแห่งประเทศไทย, สมาคม นิทานนานาชาติ เล่ม 1 สมาคมสตรีอุดมศึกษา

แห่งประเทศไทย 2496, 38 หน้า

สมบัติ พลายน้อย เล่าเรื่องพม่ารามัญ วัชรินทร์การพิมพ์ 2515, 464 หน้า

"_____ " นิทานเกาหลี บำรุงสาส์น 2507, 322 หน้า

สุก แสงวิเชียร และผู้อื่น มอญในอดีตและปัจจุบัน โรงพิมพ์ อักษรสัมพันธ์ 2513, 72 หน้า

สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ คติชาวบ้านบักขี้ไต้ ก้าวหน้าการพิมพ์ 2512, 210 หน้า

สุพัทธา สภา สังคมและวัฒนธรรมไทย ไทยวัฒนาพานิช 2518, 183 หน้า

สุภรณ์ โอเจริญ ชาวมอญในประเทศไทย : วิเคราะห์ฐานะและบทบาทในสังคมไทย ตั้งแต่

สมัยอยุธยาตอนกลางถึงสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ปรินิพนธ์ กศ.ม. จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย 2519, 310 หน้า

อนุমানราชชน, พระยา พื้นความหลัง โดยเสฐียรโกเศศ (นามแฝง) สึกมิตสยาม พระนคร

2515, 247 หน้า

"_____ " วัฒนธรรมสาร ฉบับที่ 1 ม.ป.ท. 2495 69 หน้า

Brunvand, Jan H., The Study of American Folklore, W.W.Norton and Company, Inc., New York 1968. 383 pp.

Cuber John, F., "Folklore" The World Book Encydlopedia, Field Interfrises Education Corparation, 1960. vol. 6 p. 282-283.

Thompson, Stith. The Folktale, Holt Rinehart and Winston. Inc., New York, 1946. 510 pp.

ภาคผนวก

คำศัพท์

ก	กก	=	เรือก	โก๊ะ	=	นั้น, นั้น
	กอ	=	ให้	โกน	=	ลูก
	กอจี	=	มะละกอ	โกลน	=	ท่า
	กออัว	=	กัมฉัน	โกนฉาค	=	เก็ก
	กรบ	=	ของ	เก็ก	=	เอา
	กบว	=	บอ	เกร็ก	=	วิ่ง
	กฉ	=	เจ้าของ	แกะ	=	อ่าว, เอา (อุทยาน)
	กฉา	=	กอน	แกะะ	=	หาย
	กฉอก	=	ขโมย	เกราว	=	สามี่
	กฉั่น	=	ยาว	เกาะ	=	คอ
	กวาน	=	ป็น	เกาะะ	=	ไค
	กะแซะ	=	ชวน	เกาะคอบ	=	เหมือน
	กะเหี้ย	=	เน็ด	เกาะมัวแนบ	=	ไคหรือยัง
	กะสะเกา	=	ปลาคุก	เกาะปะ	=	จะทำ
	กะเอ็ก	=	โกรร	เกาะเปลี่ย	=	จะไค
	กิ	=	เจ็บ	เกลอ	=	หมา
	กัจ	=	กัก	เกลิงเภา	=	มานี่
	กัเถดอง	=	เหา	เกลี่ยม	=	คลำ
ค	ควัก	=	ชัก	เคาะแนบ	=	ดีกว่า
	เคาะ	=	ดี			
ง	งียจอม	=	ช	งัก	=	ราคาแพง

จ	จะ	=	หลัง
	จ้ม, หรือเจ็ก	=	ถึง
	จาง	=	ข้าง
	จวน	=	ไก
	จวนเพีย	=	ไกวัด
	จวนอเจอ	=	ไกชน
	จี	=	ลง

จี่	จี่เรียง	=	แต่งงาน
เจา		=	กลับ
เจาะะ		=	ไว
เจ็ก		=	พอ
เจิม		=	ชน
เจียะตา		=	ไซ
เจียะ		=	กิน

ช	ชออค	=	ตาย
	ชักยัว	=	เย็น

เซอ		=	เห็น
-----	--	---	------

ช	ชอน	=	เงิน
	ชอก	=	ปอก
	ชะ	=	แต่
	ชะเมาะ	=	พอก
	ชิงอะเคะ	=	ฝังโน้น
	ชัว	=	โพธิ์
	ชาก	=	ฝัง

ชาดา		=	ศาลา
ชา		=	ทิ้ง
ชี่		=	พิษ
ชม		=	งู
เชอ		=	เห็น
เชอเกอะ		=	อยากได้
เชอเป็ง		=	หิวข้าว

ค	คัก	=	ขี่
	คัม	=	หัว
	คาช	=	น้ำ
	กุน	=	หุง
	กุน	=	แกง

เคียง		=	ไล่
แคะ		=	มัน
โคค		=	เล็ก, คนเล็ก
เค็ง		=	เมือง

ด	ดง	=	เนา	แถม	=	เหล่านั้
	คอบ	=	มือ	โตะ	=	เป็น
	คอด	=	ขุ่น	โคม	=	ลม
	คอบ	=	แฉว	เคาอมค	=	ไฟไหม้
	คาก	=	ตี	เค็ก	=	นอน
	คีนะ	=	ทั้น	เค็ง	=	รับ
	คณ	=	พาย	เค็งเยยะ	=	รบกั้น
	เต	=	ก	เคียะ	=	ตั้ง, ถูก
	เต	=	นั้	เคียก	=	ผูก
ท	ทอ	=	ทอง	ทาดอรวา	=	อย่างไรก็
	ทาเนาะ	=	อย่างนี้			
น	นง	=	มานี้	โน	=	แต่
	นา, อา	=	ไป	โพระคอม	=	เมื่อคืน
	นิ	=	คน	โนอะเยยะ	=	แต่เขา
	นิมัว	=	คนหนึ่ง	โนก	=	โต, คนโต
	นิมัวยิ	=	สักคนหนึ่ง	เนาะ	=	นี้
	นม	=	มี	นอม	=	ตน
	นมเฮา	=	มีไหม	นอมชั่ว	=	คนโพธิ์
	แนะ	=	เคียว	เนียงคอบ	=	เชียว
	แนม	=	ยัง			

ป	ปอก	=	เปิด	ปักแซ	=	แมค
	ปอน	=	สี่	ปายัก	=	พัน (กริยา)
	ปอย	=	สาม	ปราค	=	กด้วย
	ปอดน	=	อีก	ปลาย	=	หนุม
	ปอยัก	=	เต็ม	ปลุง	=	โครม, ทุม (วิเศษณ์)
	ป๊ะ	=	ทำ	เปะ, เปียะ	=	เชอ, แก (สรรพนามบุรุษที่ ๒)
	ประเจียะ	=	ทั่ว	โปย	=	เรา (สรรพนามบุรุษที่ ๑)
	ปะชา	=	แปดสิบ	เปิง	=	ขาว
	ปะราว	=	ทำไม	เปียก	=	เปิด
	ปะอะระอะ	=	อयरอง	เปริย	=	เมีย, ภรรยา
	ปะอลอ	=	ทำไม	เปลียะ	=	ผิด
	ปัก	=	ดอน			
ม	มง	=	อยู่	โมค	=	ตา
	มงจำ	=	อยู่ที่	เม็ค	=	หวง
	มงระ	=	อยู่แล้ว	เมิน	=	ไคยีน
	มาน	=	ถาม	เมียะ	=	ใบ
	มิ	=	แม่	เมีย	=	พอ
	มิดาน	=	เนื้อคู่	มัวจิ	=	เท่าไร
	มู	=	อะไร ทำไม	มัวแนม	=	หรือยัง
ร	ระ	=	ละ	รือัว	=	ทุกวัน
	รว เนีย	=	เพื่อน	รือัวยิ	=	ทุกวันหนอย
	ราน	=	ชื่อ	เรอย	=	เรื่อย
	รง	=	ก			

ด	ดอ	=	ไหนด	ดิศวร	=	พระ
	ดอ	=	ดอ	เด	=	เถอะ
	ดัก	=	ข้างทาง	โด	=	ไวด
	ดักดอ	=	ทางไหนด	โดะเม็ค	=	น่านเหมือนกัน
	ดักอะเงียะ	=	ข้างนอก	เดียบ	=	ไช
	ดวน	=	ดวน		=	
ย	ยี่	=	หนอย	เยียะ	=	เขา
	แยะ	=	มาก, หลาย			
ท	ทรม	=	จับ	เทล	=	ชี
	ทลก	=	ทา	แทน	=	นี้
	ทรม	=	เขา			
อ	อชกชี	=	หมอย	อะเนาะ	=	พื้น
	อชอน อาราว	=	หา, หก, วัน	อะเงีย	=	นอก
	อัว			อเยียะ	=	พรงนี้
	อะคอย	=	ไฉ	อัว	=	ฉัน
	อมค	=	ไฟ	อา, หรือนา	=	ไป, บางครั้งก็เป็น
	อดอ	=	ที่ไหนด			คำอูทาน
	อดอง	=	ส่ง	อาราน	=	ไปซื้อ
	กยะ	=	แสง	อาจา	=	อาจารย์
	อเมน	=	ป็น	อาเล็ก	=	ไปถึง
	อเลียง	=	กลับ	อาดี	=	โกหก
	อดี	=	มะรืน	อี่เปรีย	=	ผู้หญิง
	อแกะอา	=	กันไป	อี่โกะ	=	นั้น

อโก	=	หู่
อโถถาง	=	โหฺหฺนวก
อโมคคัก	=	โหฺตามอด
อะตอ	=	ตั้น
อะมาย	=	ควาน
อะมี	=	โนคดอง
อะนุสี	=	โหฺซี่เกียจ
อะเจ	=	นะซี
อะโกะ	=	หั้น, นั้น
อะเนาะ	=	หั้น

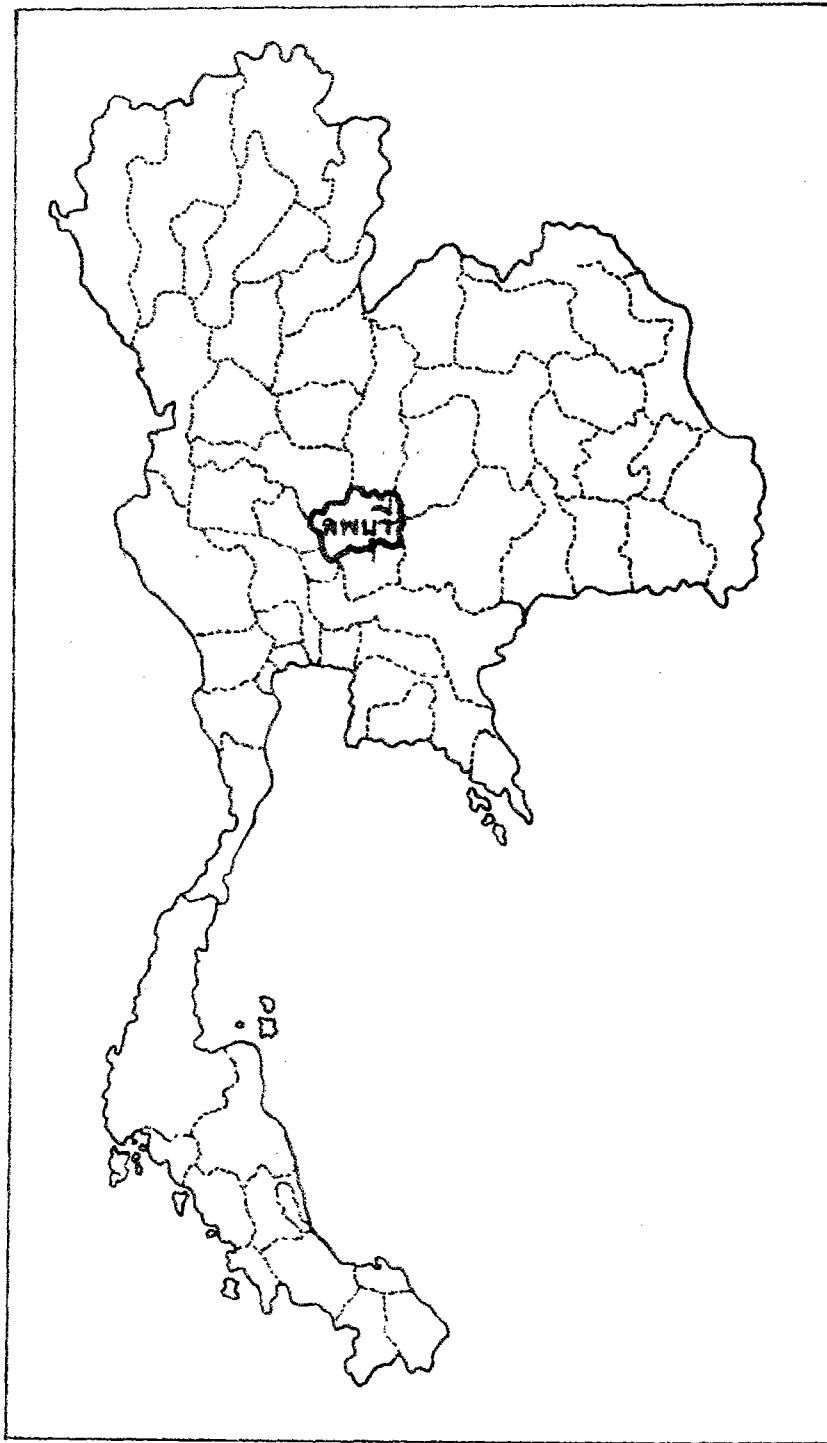
อโยก	=	ยาย
เอิน	=	เอง
เอิกปาน	=	นำดาย
ฮอก	=	หมด
ฮอกซอน	=	เสียเงิน
เอาคาย	=	ชุด
เอายาก	=	เห็น
เอามัว	=	ไม่มี
เอาเก็ด	=	ไม่เอา
เอาเดอะ	=	ไม่ได้
เอาเจิก	=	ไม่ถึง
เอาแถม	=	ไม่รู้

ฮ	ฮปอก	=	คั้น
	ฮคอม	=	ตก
	ฮคอย	=	จุง
	ฮกะ	=	หัน
	ฮนอมมูม	=	อะไร อะไร
	ฮนาว	=	เทียน
	ฮมา	=	ไซ
	ฮมนกมา	=	หอมบอ
	ฮดาง	=	ชั้นน้ำ
	ฮลัจ	=	โคก
	ฮยามมุย	=	ยมยาม

ฮะรุ	=	กัง
ฮะเรียน	=	หวี
ฮะเรียเนีย	=	อิฐฐาน
ฮนอมช	=	คนไม่
ฮะดาง	=	อย่างนี้
ฮะดาว	=	ยื่น
ฮะเกาะ	=	แตก
ฮะมัน	=	เขย
ฮะเน็ค	=	สินค้า
ฮะเปียะ	=	เช่า
ฮัก	=	นั่ง

อมะ = หั่ง^{๕๕}นั้น
 อรัก = เข^๑ยา
 อเมิน = ไค^๑ยีน
 อาดิน = หาม
 อะโจ๊ะ = นั^๑ง
 อจุก = ที่^๑
 อโม = ไค^๑
 อแนะ = เค็^๑ยว
 อแนะกลา = เค็^๑ยวก่อน
 อเกาะ = กัน
 อออก^๑ = หั^๑งหมค
 อออก^๑ = ขมวค, ๑๑
 อะเกาะ^๑ = กัน
 อะเจียก = ลาก
 อะวี = โอ^๑ง, ไห

อักทอ^๑ = นึก
 อัว = วัน
 อัว^๑ = ไกล
 อัวเยยะ = ตอน^๑เซา
 อาบ = บอ^๑ก, ว่า
 อาบ^๑เจอก = พก^๑ถึง
 อา = หรี^๑อ, มัย
 อมคัจ = อาบ^๑น้ำ
 อุกเด = เกด^๑ยค
 เฮาะ = เสีย
 เฮามัว = หรี^๑อไม^๑
 ออ^๑ก = คาย
 ออย = รอย
 ออย^๑ = บาน
 ออยาก^๑ = สว^๑ม

แผนที่ประเทศไทยแสดงที่ตั้งของจังหวัดลพบุรี

วรรณกรรมไทยรามัญ ตำบลบางขันหมาก อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี

บทคัดย่อ
ของ
ชนิศา พินธุสาร

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคามหลักสูตร
ปริญาการศึกษามหาบัณฑิต
กุมภาพันธ์ 2526

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อรวบรวม จำแนก และศึกษาวรรณกรรม
ไทยรามัญ ตำบลบางขันหมาก อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี ในด้านชีวิตความเป็นอยู่
ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อ ค่านิยมทางสังคม ตลอดจนแนวความคิด

การรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีบันทึกปากคำด้วยเครื่องบันทึกเสียง แล้วถ่ายถอดข้อความ
เป็นลายลักษณ์อักษร ให้ใกล้เคียงกับเสียงเดิมมากที่สุด วรรณกรรมที่รวบรวมได้มี 59 เรื่อง
คือ นิยายขุนทรัพย์และสมบัติ 4 เรื่อง นิยายความเชื่อโชคลาง 1 เรื่อง นิยายเรื่องผี
1 เรื่อง นิยายอธิบายเหตุ 2 เรื่อง นิทานชาดก 9 เรื่อง นิทานประวัติ 2 เรื่อง นิทาน
คติ 12 เรื่อง นิทานเรื่องสัตว์ 3 เรื่อง นิทานมุขตลก 25 เรื่อง

ผลการศึกษาพบว่า วรรณกรรมเหล่านี้สะท้อนให้เห็นสภาพชีวิตความเป็นอยู่ แนวคิด
ค่านิยม ความเชื่อ และมาตรฐานการปฏิบัติตนในสังคม ของชาวไทยรามัญ ตำบลบางขันหมาก
อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี ว่าส่วนใหญ่จะยึดถือปฏิบัติตามหลักทางพุทธศาสนา คือ เชื่อเรื่อง
กรรม เรื่องขบถนี้ชาติหน้า ให้มีความอดทน และมีความกตัญญู แสดงถึงอิทธิพลของศาสนาที่
มีต่อความเป็นอยู่ของชาวบ้าน

THAI ROMAN LITERATURE, TAMBOL BANG KANMAK
AMPOE MUANG, CHANGWAT LOP BURI

ABSTRACT

BY

CHANISA PINTUSAN

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education Degree
at Srinakharinwirot University

February 1983

The purposes of this study were to gather, classify and make a research study on Thai Raman Literature, Tambol Bang Kanmak Ampoe Muang, Changwat Lop Buri, which were related to the Thai Raman's ways of living, tradition, beliefs, Social values and concepts.

The data gathering was perceived by recording the informants using the tape-recorder then interpreted into orthography of which the sound symbols were close to the original pronunciation. The collected literature consisted of 59 different stories : 4 novels on gold mine and treasure, 1 novel on superstition, 1 ghost story, 2 expositional stories, 9 jataka (Buddha's previous lives) stories, 2 historical stories, 12 proverb stories, 3 animal stories and 25 jokes.

The study resulted that are the literature reflected way of living, concepts, social values, beliefs and standard of self behavior in the society of the Thai Raman in Tambol Bang Kanmak, Ampoe Muang, Changwat Lop Buri in such a way that the meajority of the people conducted by holding Buddhist concepts, those were to believe in deeds, past are present existence, and to practice patience and gratitudes, all of which represented the Buddhist influence towards them.